

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Η βιβλιογραφία που παρουσιάζεται δεν είναι εξαντλητική. Περιλαμβάνονται μόνο οι εργασίες που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα συγκεκριμένων επιστημονικών πεδίων που αφορούν την ιστορία της Θεσσαλονίκης διαχρονικά, όπως:

- _ Την πολεοδομική εξέλιξη της
- _ Το εμπόριο και την οικονομία
- _ Τις πληθυσμιακές μετακινήσεις
- _ Τις κοινότητες
- _ Τις πρωτοπορίες στο χώρο της εκπαίδευσης και του τύπου
- _ Περιγραφές της πόλης σε κείμενα λογοτεχνικά και περιηγητών

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

- A. Πηγές
- B. Γενικά έργα
- Γ. Ιστορία
- Δ. Αρχιτεκτονική-Τοπογραφία (οργάνωση νεκροταφείων)
- E. Εμπόριο-Οικονομία
- ΣΤ. Λατρείες-Θρησκευτική ζωή
- Z. Εθνικές κοινότητες
- H. Πνευματική ζωή-Εκπαίδευση-Τύπος

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

AAA	Αρχαιολογικά Ανάλεκτα εξ Αθηνών
AΔ	Αρχαιολογικό Δελτίο
ΑΕ	Αρχαιολογική Εφημερίς
ΑΕΜΘ	Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και στη Θράκη
ΑΠΘ	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
ΒΒΠ	Βυζαντινών Βίος και Πολιτισμός
ΓΠ	Γρηγόριος ο Παλαμάς
ΔΧΑΕ	Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας
ΕΒΑ	Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
ΕΕΒΣ	Επιστημονική Επετηρίς Βυζαντινών Σπουδών
ΕΕΘΣΠΘ	Επιστημονική Επετηρίς Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
ΕΕΝΣΠΘ	Επιστημονική Επετηρίς Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
ΕΕΠΣΠΘ	Επιστημονική Επετηρίς Πολυτεχνικής Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
ΕΕΦΣΠΘ	Επιστημονική Επετηρίς Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
ΕΙΕ	Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
ΕΜΣ	Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών
ΕΠΚΑ	Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
ΘΗΕ	Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια
ΙΕΕ	Ιστορία του Ελληνικού Έθνους
ΙΜΧΑ	Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου
ΚΒΕ	Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών
ΚΕΡΑ	Κέντρο Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας
ΚΙΘ	Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης
ΜΒΠ	Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού
ΝΕ	Νέος Ελληνομνήμων
ΠΑΕ	Πρακτικά της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας
ΠΧΑΕ	Πρακτικά της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας
ΥΠΠΟ	Υπουργείο Πολιτισμού
AM	Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts
ANRW	Aufstieg und Niedergang der römischen Welt, Geschichte und Kultur Roms im Spiegel der neueren Forschung
AJA	American Journal of Archaeology
BCH	Bulletin de Correspondance Hellenique
BSA	The Annual of the British School at Athens
BZ	Byzantinische Zeitschrift
DOP	Dumbarton Oaks Papers
HThR	The Harvard Theological Review
ZPE	Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik
JHS	The Journal of Hellenic Studies
JÖB	Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik
JRS	The Journal of Roman Studies
JTh.S	The Journal of Theological Studies
REB	Revue des Etudes Byzantines

Α. Πηγές

Bekker, E. (edit.) *Ιωάννης Αναγνώστης*, Bonn 1838.

Holland, H. (μτφ. Καραβίτης, Γ.–πρόλ., επιμ. Βουρνάς, Τ.) *Ταξίδι στη Μακεδονία και Θεσσαλία 1812-1813*, Αθήνα 1989.

Kyriakidis, St. (edit.) *Eustazio di Tessalonica, La espugnazione di Tessalonica*, Palermo 1961.

Lemerle, P. *Les plus anciens recueils des Miracles de Saint Demétrius et la pénétration des Slaves dans les Balkans I, Le texte*, Paris 1978.

— *Les plus anciens recueils des Miracles de Saint Demétrius et la pénétration des Slaves dans les Balkans II, Commentaire*, Paris 1981.

Miklosich, F.–Müller, J. *Acta et Diplomata graeca Medii Aevi, Bd II, Acta Patriarchatus*, Wien 1862.

Souciet, J. B. *Description de la ville de Salonique par le P. Jean-Baptiste Souciet de la Compagnie de Jésus, missionnaire au Levant* σε Aimé Martin, *Nouveaux mémoires des missions de la Compagnie de Jésus dans le Levant*, Paris 1755.

Αγγελίδης, Σ. (μτφ.) *Ανώνυμου, Ταξιδεύοντας από Παρίσι για Κωνσταντινούπολη, Άθω, Αθήνα, Πελοπόννησο, Θεσσαλονίκη* 1991.

Αγίου Μάρκου του Ευγενικού, Μητροπολίτου Εφέσου (μτφ. Βαμβακάς, Δ.) *Εάλω Θεσσαλονίκη, θρήνος για την άλωση του 1430*, εκδ. Παπαδημητρίου, Αθήνα, 1997.

Βενιέμι εκ Τουδέλης (εισ., σχ. Μεγαλομάτης, Κ., Σαββίδης, Α.–μτφ. Βλαχοπούλου Φ.) *Το βιβλίο των ταξιδιών στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική (1159-1173)*, Αθήνα 1994.

Βλαχάκος, Π. (εισ., μτφ., σχ.)–**Κατσαρός, Β.** (πρόλ.) *Τιμαρίων ή περί των κατ' αυτόν παθημάτων*, εκδ. Ζήτρος, Θεσσαλονίκη, 2001.

Βουρδουνιώτης, Δ. «Οι πύργοι της Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικόν Ημερολόγιον (1968)*.

ΒΧΦ 15 Αρχείο χειρογράφων Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης.

Καινή Διαθήκη *Πράξεις των Αποστόλων*.

Καμινιάτης Ιωάννης *Εισ την άλωσιν της Θεσσαλονίκης*, εκδ. G. Böhlig, Berlin, 1972.

Μπακιρτζής, Χ. (εισ., σχ., επιμ.)–**Σιδέρη, Α.** (μτφ.) *Αγίου Δημητρίου Θαύματα. Οι συλλογές αρχιεπισκόπου Ιωάννου και ανωνύμου. Ο βίος τα θαύματα και η Θεσσαλονίκη του Αγίου Δημητρίου*, εκδ. Άγρα, Αθήνα, 1997.

Νεράντζη-Βαρμάζη, Β. *Βυζαντινή Θεσσαλονίκη. Τα εγκώμια της πόλης*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 2005.

Παπάζογλου, Α. «Η Θεσσαλονίκη κατά τον Μάιο του 1821», *Μακεδονικά 1 (1940)*, 417-28.

Πασχαλίδης, Σ. (εισ., κριτ., κείμ., μτφ., σχ.). *Ο βίος της οσιομυροβλύτιδος Θεοδώρας της εν Θεσσαλονίκη. Διήγηση περί της μεταθέσεως του τιμίου λειψάνου της οσίας Θεοδώρας*, Κέντρο Αγιολογικών Μελετών Ι. Μ. Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1991.

Πιτσάκης, Κ. (επιμ.) *Αρμενόπουλου, Κ., Πρόχειρον Νόμων ή Εξάβιβλος*, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα 1971.

Στράβων (μτφ. Θεοδωρίδης, Π.) *Γεωγραφικά, βιβλίο 7*, εκδ. Κάκτος (χ. χ.).

Τσάρας, Γ. (εισαγ., μτφ., σχ.) *Ιωάννου Καμινιάτου στην άλωση της Θεσσαλονίκης*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1987.

— (εισ., κείμ., μτφ., σχ.) *Ιωάννου Αναγνώστου, Διήγησις περί της τελευταίας αλώσεως της Θεσσαλονίκης, Μονωδία επί τη αλώσει της Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1958.

Τσελίκας, Α. (επιμ.). *Ioannis Scylitzae, Synopsis historiarum*, κώδικας vitr. 26-2 της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Μαδρίτης (πανομοιότυπη έκδοση), Αθήνα 2000.

Τσολάκης, Ε. (μτφ., εισ., σχ.) *Ιωάννης Καμινιάτης εις την Άλωσιν της Θεσσαλονίκης*, Αθήνα 2000.

Χειλαδάκης, Ν. (έρευνα, λογοτεχνική απόδοση) *Εβλιά Τσελεμπί, Ταξίδι στην Ελλάδα*, εκδ. Εκάτη, Αθήνα 1991.

B. Γενικά Έργα

- Byzantine Macedonia** (eds. Burke, J.–Scott, R.) *Identity Image and History*, papers from the Melbourne Conference (July 1995), Melbourne 2000.
- Catena Mundi** Άλυσες του κόσμου. Άλυσες πολιτιστική Εσπερίας και εώας Ευρώπης. Η απεικόνιση των χωρών της νοτιανατολικής Ευρώπης σε χάρτες: Από τις επαρχίες των αυτοκρατοριών στα Εθνικά κράτη και την Ενωμένη Ευρώπη, κατάλογος περιοδικής έκθεσης (επιμ. Σαββαΐδης, Π.) (Θεσσαλονίκη 9 Μαΐου-30 Ιουνίου 2007), Εθνική χαρτοθήκη, εκδ. Ρέκος, Θεσσαλονίκη 2007.
- Dumbarton Oaks Papers 57 (2003)** *Symposium on Late Byzantine Thessalonike*, Dumbarton Oaks Research Library and Collection, Washington, D.C., 2004.
- Linnér, S.** *Ιστορία του βυζαντινού πολιτισμού*, Αθήνα 1999.
- Macedonian Hellenism** (ed. Tamis, A. M.) *Greek Studies*, La Trobe University, Melbourne, 1990.
- Vassiliev, A.** (μτφ. Σαβράμη, Δ.) *Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (324-1453)*, Αθήνα 1954.
- Αδάμ-Βελένη, Π.** *Θεσσαλονίκη νεράιδα, βασίλισσα, γοργόνα. Αρχαιολογική περιδιάβαση από την προϊστορία έως την ύστερη αρχαιότητα*, εκδ. Ζήτηρος/9.58 FM, Θεσσαλονίκη 2001.
- Ασδραχάς, Σ.** *Η Θεσσαλονίκη του 18^{ου} αι.*, Αθήνα 1996.
- Βακαλόπουλος, Α.** *Ιστορία της Θεσσαλονίκης (315 π.Χ.-1912)*, Θεσσαλονίκη 1947.
— *Ιστορία της Μακεδονίας (1354-1833)*, Θεσσαλονίκη 1992³.
- Βυζαντινή Μακεδονία 324-1430 μ.Χ.** *Βυζαντινή Μακεδονία (324-1430 μ.Χ.)*, Διεθνές συμπόσιο (Θεσσαλονίκη 29-31 Οκτωβρίου 1992), ΕΜΣ, Μακεδονική Βιβλιοθήκη, αρ. 82, Θεσσαλονίκη 1995.
- Βυζαντινή Μακεδονία II** *Βυζαντινή Μακεδονία Δίκαιο, Θεολογία, Φιλολογία*, Β' διεθνές συμπόσιο, (Θεσσαλονίκη, 26-28 Νοεμβρίου 1999), Θεσσαλονίκη 2003.
- Γεωργιάδης, Θ.** (εισ., μτφ.) *Η Αρχαία Μακεδονία κατά τον Στράβωνα*, Θεσσαλονίκη 1993.
- Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη** *Ιστορική πορεία της Θεσσαλονίκης*, Επιστημονική ημερίδα (23 Νοεμβρίου 1985), Σύνδεσμος Θεσσαλονικέων Αθηνών, Αθήνα 1985.
- Ζαφείρης, Χ.** *Θεσσαλονίκης Εγκόλπιον*, εκδ. Εξάντας, Αθήνα 1997.
- Η Θεσσαλονίκη μεταξύ Ανατολής και Δύσεως** Πρακτικά συμποσίου τεσσαρακονταετηρίδος της ΕΜΣ (30 Οκτωβρίου-1 Νοεμβρίου 1980), Θεσσαλονίκη 1982.
- Θεσσαλονίκη 2000** Οδηγός. *Ιστορία, πολιτισμός, πρόσωπα, φορείς της Θεσσαλονίκης. Χρήσιμες πληροφορίες, Μουσεία Μνημεία, Εκκλησίες, Πυξίδα Πόλης*, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2000.
- Θεσσαλονίκη. Από τα προϊστορικά μέχρι τα χριστιανικά χρόνια** Οδηγός της έκθεσης «Θεσσαλονίκη 2300 χρόνια, Από τα προϊστορικά μέχρι τα χριστιανικά χρόνια», ΤΑΠΑ, Αθήνα 1986.
- Θεσσαλονίκη. Αρχιτεκτονική, Εικαστικά, Λογοτεχνία, Θέατρο** Αφιέρωμα εφημερίδας *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, τ. ΚΒ', Αθήνα 1997.
- Θεσσαλονίκη. Ιστορία και Τέχνη** Έκθεση Λευκού Πύργου, ΥΠΠΟ, Αθήνα 1986.
- Θεσσαλονίκη Φιλίππου Βασίλισσαν** *Μελέτες για την Αρχαία Θεσσαλονίκη*, Αφιέρωμα στα 2.300 χρόνια της Θεσσαλονίκης, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1985.
- Κανατσούλη, Δ.** *Ιστορία της Μακεδονίας μέχρι του Μεγάλου Κωνσταντίνου*, Θεσσαλονίκη 1964.
- Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου, Ε.–Τούρτα Α.** *Περίπατοι στη Βυζαντινή Θεσσαλονίκη*, εκδ. Καπόν, Αθήνα 1997.
- Κωνσταντακοπούλου, Α.** *Βυζαντινή Θεσσαλονίκη. Χώρος και Ιδεολογία*, Επιστημονική επετηρίδα Φιλοσοφικής Σχολής Ιωαννίνων, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα 1996.
- Μακεδονία 4.000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού** (επιμ. Σακελλαρίου, Μ.) εκδ. Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1994.
- Μαυροπούλου-Τσιούμη, Χ.** *Βυζαντινή Θεσσαλονίκη*, Θεσσαλονίκη 1996³.
- Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη.** «Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη», *Νέα Εστία* τομ. 118 (1985), τεύχ. 1403, Αθήνα 1985.

- Νεότερη και σύγχρονη Μακεδονία** (επιμ. Κολιόπουλος, Ι.-Χασιώτης, Ι.) *Ιστορία-Οικονομία-Κοινωνία-Πολιτισμός*, τομ. Α'-Β', εκδ. Παρατηρητής-Παπαζήσης, Θεσσαλονίκη 1992.
- Παγκαρπία Μακεδονικής γης** *Μελέτες Αποστόλου Ε. Βακαλόπουλου. Τιμητική προσφορά της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών προς το συγγραφέα*, ΕΜΣ αρ. 53, Θεσσαλονίκη 1980.
- Παπαγιαννόπουλος, Α.** *Ιστορία της Θεσσαλονίκης*, εκδ. Ρέκος, Θεσσαλονίκη 1995².
- Ρωμαϊκή Θεσσαλονίκη** (επιμ. Γραμμένος, Δ.) Κατάλογος περιοδικής έκθεσης, Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών του ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2003.
- Χαρτογραφώντας τη Μακεδονία (1870-1930)** (επιμ. Λιβιεράτος, Ε.) Κατάλογος περιοδικής έκθεσης, Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης (12 Νοεμβρίου-3 Δεκεμβρίου 2004), Θεσσαλονίκη 2004.
- Χασιώτης, Ι.** (επιμ.) *Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Χατζόπουλος, Κ.** (επιμ.) *Βιβλιογραφία της Θεσσαλονίκης. Κοινωνικός, οικονομικός και πολιτικός βίος, τέχνη και πολιτισμός*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1987.

Γ. Ιστορία

- Allen, P.** "The Justinianic Plague", *Byzantion* 49 (1979), 5-20.
- Ascough, R.** *Paul's Macedonian Associations. The social Context of Philippians and Thessalonians*, Tübingen 2003.
- Balfour, D.** *Politico-historical works of Symeon Archbishop of Thessalonica (1416-1429)*, Wien 1979.
- Biraben N.** *La peste du VIe siècle dans l'empire byzantin, Hommes et richesses dans l'empire byzantin, I: IVe-VIIe siècle, Realites byzantins 1*, 121-5, Paris 1989.
- Bredenkamp, Fr.** *The Byzantine Empire of Thessaloniki 1224-1242*, Municipality of Thessaloniki Thessaloniki History Center, Thessaloniki 1996.
- Browning, R.** «Ο Ιουστινιανός αυτοκράτωρ 527-565. Ο μεγάλος λοιμός του 542», *ΙΕΕ τ. Ζ'*, 181-2.
- Bryer, A.-Lowry, H.** (eds) *Continuity and change in late byzantine and early ottoman society*, papers given at a symposium at Dumbarton Oaks in May 1982, Birmingham and Washington, DC 1986.
- Charanis, P.** "Internal Strife in Byzantium during the fourteenth century", *Byzantion* 15 (1940-1), 208-230.
- "Observations on the 'Anti-Zealot' Discourse of Cabasilas", *Revue des Etudes Sud-Est Europeennes IX* (1971), 369-76.
- Congurdeau, M. H.** *Pour une étude de la peste noire à Byzance, Ευψυχία, Mélanges offerts à Hélène Ahrweiler*, 149-163, Publications de la Sorbonne, Université de Paris I, Byzantina Sorbonensia 16, Sorbonne 1998.
- Croke, B.** "Two Early Byzantine Earthquakes and their Liturgical Commemoration", *Byzantion* 51 (1981), 122-47.
- Darques, R.** *Salonique au XXe siècle. De la cité ottomane à la métropole grecque*, CNRS Editions, Paris 2000.
- Dennis, G.** *The Reign of Manuel II Palaeologus in Thessalonica (1382-1387)*, Roma 1960.
- Dölger, F.** *Aus den Schatzkammern des heiligen Berges*, München 1948.
- Dumont, P.** (μτφ. Καλμαντής, Γ.) *Η επανάσταση ξεκινά από τη Θεσσαλονίκη. Το λέυκωμα των επαναστατικών ημερών, Θεσσαλονίκη 1850-1918. Η «πόλη των Εβραίων» και η αφύπνιση των Βαλκανίων*, 247-59, εκδ. Εκάτη, Αθήνα 1994.
- (μτφ. Καλμαντής, Γ.) *Γέννηση ενός οθωμανικού σοσιαλισμού, Θεσσαλονίκη 1850-1918. Η «πόλη των Εβραίων» και η αφύπνιση των Βαλκανίων*, 211-24, εκδ. Εκάτη, Αθήνα 1994.

- Durliat, J.** *La peste du VIe siècle. Pour un nouvel examen des sources byzantines, Hommes et richesses dans l'empire byzantin, I: IVe-VIIe siècle, Realites byzantins 1*, 107-19, Paris 1989.
- Dvornik, F.** *Byzantine Missions among the Slavs. S. Constantine-Cyril and Methodius*, New Brunswick, New York 1970.
- Fedalto, G.** "La chiesa latina nel regno di Thessalonica (1204-1224, 1423-1430)", *ΕΕΒΣ 41 (1974)*, 88-102.
- Feissel, D.-Spieser, J. M.** "Inventaires en vue d'un recueil des inscriptions historiques de Byzance, II. Les inscriptions de Thessalonique. Supplement", *Travaux et Mémoires 7 (1979)*, 303-48.
- Georgeon, F.** (μτφ. Καλμαντής, Γ.) *Ο έγκλειστος της βίλας Allatini, Θεσσαλονίκη 1850-1918. Η «πόλη των Εβραίων» και η αφύπνιση των Βαλκανίων*, 260-5, εκδ. Εκάτη, Αθήνα 1994.
- Grumel, V.** *La Chronologie*, Presses Universitaires de France, Paris 1958.
- Hatzopoulos, M.** "Macedonian Institutions under the kings I", *Μελετήματα 22, ΚΕΡΑ-ΕΙΕ*, Αθήνα 1996.
- Hrochava, V.** "La révolte des Zélotes à Salonique et les communes italiennes", *Byzantinoslavica 22 (1961)*, 1-15.
- Kaplan, M.** (μτφ. Βερέττας, Μ.) *Βυζάντιο και Ελλάδα*, Trieste 1994².
- Kazdan, A.** "Some questions addressed to the scholars who believe in the authenticity of Kameniat's 'Capture of Thessalonica'", *BZ 71 (1978)*, 301-14.
- Kazdan, A.** (edit.) *The Oxford Dictionary of Byzantium, vol. 1*, New York-Oxford 1991.
- Lemerle, P.** *Les plus anciens recueils des miracles de Saint Demetrius, et la penetration des Slaves dans le Balkans, I Texts, II Commentaire*, CNRS Paris 1981.
- Mazower, M.** *Θεσσαλονίκη πόλη των φαντασμάτων. Χριστιανοί, μουσουλμάνοι και Εβραίοι 1430-1950*, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2004.
- Mihailov, G.** *Aspects de l'onomastique dans les inscriptions ancienne de Thessalonique*, στο *Η Θεσσαλονίκη μεταξύ Ανατολής και Δύσεως*, Πρακτικά συμποσίου τεσσαρακονταετηρίδος της ΕΜΣ (30 Οκτωβρίου-1 Νοεμβρίου 1980), 69, Θεσσαλονίκη 1982.
- Miller, T. S.** *Byzantine Hospitals*, Dumbarton Oaks Symposium "Byzantine Medicine", *DOP 38 (1983)*, 53-63.
- Nicol, D. M.** (μτφ. Κομνηνός, Σ.) *Οι τελευταίοι αιώνες του Βυζαντίου (1261-1453)*, Αθήνα 1996.
- Nigdelis, P.** *Geminii und Claudii: Die Geschichte zweier fuhrender Familien von Thessaloniki in der spateren Kaiserzeit*, στο A. D. Rizakis (ed.), *Roman Onomastics in the Greek East. Social and Political Aspects*, proceedings of the international Colloquium organized by the Finnish Institute and the Centre for Greek and Roman Antiquity, (Athens 7-9 Sept. 1993), 129, Αθήνα 1996.
- Papazoglou, F.** "Quelques aspects de l'histoire de la province de Macedoine", *ANRW II 7. 1. (1979)*, 301.
- Petrooulos, E.** *Old Salonica*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1980.
- Rotolo, V.** *Οι Σικελοί στη Θεσσαλονίκη το 1185, Η Θεσσαλονίκη μεταξύ ανατολής και δύσης*, Πρακτικά συμποσίου τεσσαρακονταετηρίδος της ΕΜΣ 1980, 9-20, Θεσσαλονίκη 1982.
- Runciman, St.** *Η τελευταία Βυζαντινή Αναγέννηση*, Αθήνα 1970.
- Papazoglou, F.** *Les villes de Macedoine a l'epoque romaine*, BCH Suppl. XVI, Paris 1988.
- Sevcenko, I.** "Alexios Makrembolites and his 'Dialogue' between the Rich and the Poor", *Zbornik Radova 6 (1960)*, 187-228.
- "Nicolas Cabasilas 'Anti-Zealot' Discourse: A Reinterpretation", *DOP 11 (1957)*, 79-171.
- Sivignon, M.** *Η γεωγραφική εικόνα της Μακεδονίας, Μακεδονία 4.000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού*, 12-27, Αθήνα 1994.
- Spieser, J. M.** "Inventaires en vue d'un recueil des inscriptions historiques de Byzance, I. Les inscriptions de Thessalonique", *Travaux et Mémoires 5 (1973)*, 145-80, πίν. 1-10.
- Stojakovic, A.** *Quelques representations de Salonique dans la peinture medievale Serbe*, *Χαριστήριον εις Αναστάσιον Κ. Ορλάνδον, τ. Β'*, 25-48, Αθήναι 1966.
- Tarkova-Zaimova, V.** *La ville de St. Démétrius dans les textes démetriens, Η Θεσσαλονίκη μεταξύ ανατολής και δύσης*, Πρακτικά συμποσίου τεσσαρακονταετηρίδος της ΕΜΣ 1980, 21-30, Θεσσαλονίκη 1982.

- Teall, J. L.** "The grain supply of the byzantine empire", *DOP 13 (1959)*, 87-139.
- Vercleyen, Fr.** "Treblements de terre à Constantinople l'impact sur la population", *Byzantion 58 (1988)*, 155-73.
- Vickers, M.** "Cockerell at Thessaloniki", *Balkan Studies 13 (1972)*, 49-64.
- Vikan, G.** *Art, Medicine, and Magic in Early Byzantium*, Dumbarton Oaks Symposium "Byzantine Medicine", *DOP 38 (1983)*, 65-86.
- Von Brocke, Chr.** *Thessaloniki Stadt des Kassander und Gemeinde des Paulus, Eine frühechristliche Gemeinde in ihrer heidnischen Umwelt*, Tübingen 2001.
- Weiss, G.** *Joannes Kantakuzenos-Aristocrat, Staatsmann, Kaiser und Mönch in der Gesellschaftsentwicklung von Byzanz im 14. Jahrhundert*, Wiesbaden 1969.
- Tafrafi, O.** *Thessalonique des origines au XIVe siècle*, Paris 1919.
- Αθανασιάδου-Κωτίδου Ε.** «Ιστορικά στοιχεία για την πεδιάδα της Θεσσαλονίκης στα χρόνια της Τουρκοκρατίας», *Η Θεσσαλονίκη 6 (2002)*, 61-86.
- Αβδελά, Ε.** «Ο σοσιαλισμός των "άλλων": ταξικοί αγώνες, εθνοτικές συγκρούσεις και ταυτότητες φύλου στη μεταοθωμανική Θεσσαλονίκη», *Τα Ιστορικά 10: 18, 19 (1993)*, 171-204.
- Αλλαμανή-Σουρή Β.** *Ιστορικό διάγραμμα της αυτοκρατορικής Θεσσαλονίκης από επιγραφικές και αρχαιολογικές μαρτυρίες, κατάλογος περιοδικής έκθεσης, «Ρωμαϊκή Θεσσαλονίκη», Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών του ΑΠΘ (επιμ. Γραμμένος, Δ.), 80-91, Θεσσαλονίκη 2003.*
- Από τη σύνταξη.** «Ο Βασίλειος Μπάρσκυ στη Θεσσαλονίκη 1726», *Θεσσαλονικέων Πόλις 6 (2001)*, 103-6.
- Αρβελέρ-Γλύκατζη, Ε.** (μτφ. Δρακοπούλου, Τ.) *Η πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας*, Αθήνα 1977.
- Ασδραχάς, Σ.** *Η Θεσσαλονίκη του 18^{ου} αι.*, Αθήνα 1996.
- Βακαλόπουλος, Α.** «Προβλήματα της ιστορίας του παιδομαζώματος», *Ελληνικά 13 (1954)*, 274-93.
 — «Υπήρξε επί Τουρκοκρατίας μητροπολιτικός ναός ο Άγιος Γεώργιος (Rotonda) και πότε;» *Μακεδονικά 4 (1955-1960)*, 547-49.
 — «Η Μακεδονία στα 1715», *Μακεδονικά 11 (1971)*, 260-71.
 — «Περιγραφή της Θεσσαλονίκης από τον περιηγητή De la Croix στα 1679», *Μακεδονικά 11 (1971)*, 272-81.
 — «Η θέση των Ελλήνων και οι δοκιμασίες τους υπό τους Τούρκους. Παράγοντες φθοράς του ελληνισμού. Το παιδομάζωμα» *ΙΕΕ, τ. Ι'*, 58-65, Αθήνα 1974.
 — *Η άλωση της Θεσσαλονίκης και η τύχη των εκκλησιών της, Παγκαρπία Μακεδονικής γης. Μελέτες Α. Βακαλόπουλου*, ΕΜΣ αρ. 53, 53-71, Θεσσαλονίκη 1980. (Η εργασία πρωτοδημοσιεύτηκε στο *Η Θεσσαλονίκη στα 1430, 1821 και 1912-18, Θεσσαλονίκη 1947*).
 — *Η Θεσσαλονίκη και η ελληνική επανάσταση του 1821, Παγκαρπία Μακεδονικής γης. Μελέτες Α. Βακαλόπουλου*, ΕΜΣ αρ. 53, 73-99, Θεσσαλονίκη 1980. (Η εργασία πρωτοδημοσιεύτηκε στο *Η Θεσσαλονίκη στα 1430, 1821 και 1912-18, Θεσσαλονίκη 1947*).
 — *Συμβολή στην ιστορία της Θεσσαλονίκης επί βενετοκρατίας 1423-1430, Παγκαρπία Μακεδονικής γης. Μελέτες Α. Βακαλόπουλου*, ΕΜΣ αρ. 53, 31-52, Θεσσαλονίκη 1980. [Η εργασία πρωτοδημοσιεύτηκε στο *ΕΕΝΣΠΘ 6 (1952)*, 127-49, τ. Κ. Αρμενόπουλου].
 — *Ο αρχιεπίσκοπος Γαβριήλ και η πρώτη τουρκική κατοχή της Θεσσαλονίκης 1391-1403, Παγκαρπία Μακεδονικής γης. Μελέτες Α. Βακαλόπουλου*, ΕΜΣ αρ. 53, 19-21, Θεσσαλονίκη 1980. [Η εργασία πρωτοδημοσιεύτηκε στο *Μακεδονικά 4 (1955-60)*, 371-3].
 — *Οι δημοσιευμένες ομιλίες του αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Ισιδώρου ως ιστορική πηγή για τη γνώση της πρώτης τουρκοκρατίας στη Θεσσαλονίκη 1387-1403, Παγκαρπία Μακεδονικής γης. Μελέτες Α. Βακαλόπουλου*, ΕΜΣ αρ. 53, 3-17, Θεσσαλονίκη 1980. [Η εργασία πρωτοδημοσιεύτηκε στο *Μακεδονικά 4 (1955-60)*, 20-34].

- Βακαλόπουλος, Α.** *Ιστορία της Θεσσαλονίκης, στο Μελέτες για την αρχαία Θεσσαλονίκη «Θεσσαλονίκη Φιλίππου Βασιλίσσαν», Αφιέρωμα στα 2300 χρόνια της Θεσσαλονίκης, 239-66, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1985.*
- «Ένας γάλλος Έλγιν στη Θεσσαλονίκη, Νέες μαρτυρίες για την ιστορία της Θεσσαλονίκης κατά τον περασμένο αιώνα», *Μακεδονικά 25, (1985-6), 24-32.*
- «Η Θεσσαλονίκη και η περιοχή των Γιαννιτσών στα 1828», *Μακεδονικά 26 (1987-8), 169-90.*
- «Η Θεσσαλονίκη στα 1838. Αναμνήσεις του Γερμανού νομοδιδάσκαλου και ιστορικού του δικαίου Karl Zacharia, από ένα ταξίδι του στην Ανατολή στα χρόνια 1837-38», *Η Θεσσαλονίκη 3 (1992), 131-51.*
- Βασδραβέλης, Ι. Κ.** (επιμ.) *Ιστορικά αρχεία Μακεδονίας Α', Αρχείον Θεσσαλονίκης 1695-1912, τ. Α'-Γ', ΕΜΣ, Θεσσαλονίκη 1952².*
- *Ιστορικά Αρχεία Μακεδονίας Γ', Αρχείον Μονής Βλατάδων 1466-1839, Θεσσαλονίκη 1955.*
- Βασιλειάδης, Ν.** *Ο άγιος Μάρκος ο Ευγενικός, Αθήνα 1983.*
- Βελένης, Γ.** *Επιγραφές από την Αρχαία Αγορά της Θεσσαλονίκης, Αρχαία Μακεδονία VI. 2 (1996), ανακοινώσεις κατά το ΣΤ' διεθνές συμπόσιο, (Θεσσαλονίκη 15-19 Οκτωβρίου 1996), ΙΜΧΑ αρ. 272, 1317-27, Θεσσαλονίκη 1999.*
- Βεληγιάννη-Τερζή, Χρ.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Η ελληνιστική Θεσσαλονίκη, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός, 67-77, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.*
- Βουτυράς, Ε.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Η Θεσσαλονίκη στην εποχή της Ρωμαιοκρατίας, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα Θεσσαλονίκη. Ιστορία και Πολιτισμός, 78-87, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.*
- Γεωργουδάκη, Αικ.** «Σχόλια του αμερικανού συγγραφέα Χέρμαν Μέλβιλ για τη Θεσσαλονίκη στο ταξιδιωτικό του ημερολόγιο 1856-57», *Θεσσαλονικέων Πόλις 9 (2002), 77-90.*
- Γούναρης, Κ.** «Στη Μακεδονία τον καιρό του μεγάλου πολέμου (1914-1919)», *Θεσσαλονικέων Πόλις 1 (2000), 179-92.*
- Γριτσόπουλος, Τ.** «Κωνσταντίνος (Μέγας ο αυτοκράτορας)», *ΘΗΕ 8 (1966), 11-22.*
- Δεληγιάννης Α.–Παπαδημητρίου Δ.** «Από την ιστορία των σιδηροδρόμων της Θεσσαλονίκης», *Η Θεσσαλονίκη 1 (1985), 647-76.*
- Δημητριάδης, Β.** *Enliya Chelebi 1611-1679. Η κεντρική και δυτική Μακεδονία, Θεσσαλονίκη 1973.*
- Δημητριάδης, Β.** «Ο Κανουναμέ και οι χριστιανοί κάτοικοι της Θεσσαλονίκης γύρω στα 1525», *Μακεδονικά 19 (1979), 328-95.*
- Δρογίδης, Δ. Α.** *Θεσσαλονίκη 1897-1997. Τα 100 χρόνια της νεότερης πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1996.*
- Ενεπεκίδης, Π.** *Η Θεσσαλονίκη στα χρόνια 1875-1912, Θεσσαλονίκη 1988.*
- *Θεσσαλονίκη και Μακεδονία, εκδ. Εστία, Αθήνα 1982.*
- Ζακυθνού, Δ.** «Ιδεολογικά συγκρούσεις εις την πολιορκουμένην Κωνσταντινούπολιν», *Νέα Εστία 47 (1950), 794-99.*
- Ζαφείρης, Χ.** (κειμ.)–**Παπατζήκας, Α.** (φωτ. συλλογή) *Εν Θεσσαλονίκη 1900-1960, εκδ. Εξάντας, Αθήνα 1994.*
- Ζαχαρόπουλος, Ν.** *Θεσσαλονίκη. Ιστορική προσέγγιση 1900-1920. Μέσα από τις καρτ-ποστάλ της συλλογής του Α. Αρτόπουλου, εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1996.*
- Ζυγομαλάς, Δ.** «Ιστορική εξέλιξη του μοναστηριακού συγκροτήματος των Αδελφών του Ελέους στη Δυτική Θεσσαλονίκη», *Θεσσαλονικέων Πόλις 4 (2001), 25-38.*
- Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης.** *Η Θεσσαλονίκη στα χαρακτηριστικά. Από τον 15^ο έως τα τέλη του 19^{ου} αι., Θεσσαλονίκη 1998.*
- Η Θεσσαλονίκη στους χάρτες.** Λεύκωμα της έκθεσης χαρτών για τη Θεσσαλονίκη, Σύλλογος Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών Βόρειας Ελλάδας, Θεσσαλονίκη 1985.
- Ηλιάδη, Α.** *Εγκατάσταση και παρουσία Σλάβων στη βυζαντινή Μ. Ασία από τον 7^ο ως τον 10^ο αιώνα, Τρίκαλα 2003.*
- Ηλιάδη, Α.** *Τα θαύματα του Αγίου Δημητρίου ως ιστορικές πηγές. Επιδρομές και σλαβικές εποικίσεις εντεύθεν του Δουνάβειου, Τρίκαλα 2003.*

- Θαβώρης, Α.** «Θεσσαλονίκη-Σαλονίκη. Η ιστορία του ονόματος της πόλεως», *Η Θεσσαλονίκη 1 (1985)*, 1-22.
- Θεοχαρίδης, Γ.** «Η Rotonda του Αγίου Γεωργίου εις τας αναμνήσεις του Robert de Dreux, Προσφορά εις Στίλπωνα Κυριακίδη», *Ελληνικά, Παράρτημα 4, (Θεσσαλονίκη 1953)*, 636-49.
 — *Τοπογραφία και πολιτική ιστορία της Θεσσαλονίκης κατά τον ΙΔ΄ αιώνα*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1959.
 — *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους (285-1354)*, Θεσσαλονίκη 1980.
- Ιωαννίδης, Α.** «Ο Βυζαντινός Ιππόδρομος στη Κωνσταντινούπολη», *Αρχαιολογία 4 (1982)*, 39-47.
- Ιωαννίδου, Ε.-Ροντρίγκες, Χ.** *Η Καλαμαριά στο Μεσοπόλεμο 1920-1940. Πρόσφυγες. Δημιουργώντας τη νέα Πατρίδα*. Φωτογραφικό-Ιστορικό Λεύκωμα, Ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού-University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1998.
- Καλαϊτζή-Οφλίδη, Λ.** *Τα πατσατζήδικα της Ανατολής στη Θεσσαλονίκη της Δύσης*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1994.
- Καμπούρη-Βαμβούκου, Μ.** «Ξαναβρίσκοντας το Βυζάντιο μέσα από τους γάλλους λόγιους και ταξιδευτές του 16^{ου}-18^{ου} αιώνα. Μερικές σκέψεις με την ευκαιρία της έκθεσης-ντοκουμέντου για την ιστορική πορεία των βυζαντινών σπουδών στη Γαλλία», *Θεσσαλονικέων Πόλις 7 (2002)*, 183-98.
- Κανατσούλης, Δ.** «Το κοινόν των Μακεδόνων», *Μακεδονικά 3 (1953-5)*, 27-102.
 — «Η μακεδονική πόλις από της εμφανίσεως της μέχρι των χρόνων του Μεγάλου Κωνσταντίνου», *Μακεδονικά 4 (1955-60)*, 232-314.
 — «Η μακεδονική πόλις από της εμφανίσεως της μέχρι των χρόνων του Μεγάλου Κωνσταντίνου», *Μακεδονικά 5 (1961-3)*, 15-101.
- Καραδήμου-Γερόλυμπου, Α.** *Το χρονικό της μεγάλης πυρκαγιάς. Θεσσαλονίκη, Αύγουστος 1917*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2002.
- Καραθανάσης, Α.** *Θεσσαλονίκη και Μακεδονία 1800-1825, Μια εισοσιπενταετία εν μέσω θυέλλης*, Θεσσαλονίκη 1996.
- Καρανασάση, Π.** «Ζητήματα εικονογραφίας και παρουσίας των ρωμαίων αυτοκρατόρων στην Ελλάδα», *ΑΕ (1995)*, 209-26.
- Καρατζόγλου, Γ.** «Πληροφορίες τηλεφωνικών καταλόγων», *Θεσσαλονικέων Πόλις 10 (2003)*, 105-45.
- Καφταντζής, Γ.** *Το ναζιστικό στρατόπεδο Παύλου Μελά Θεσσαλονίκης (1941-1944), όπως το έζησε και το περιγράφει στο ημερολόγιό του ένας όμηρος, ο Λεωνίδας Γιασημακόπουλος (αριθμός μητρώου φυλακής 4436)*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1999.
- Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών** *Η σοσιαλιστική οργάνωση Φεντερασιόν Θεσσαλονίκης 1909-1918. Ζητήματα γύρω από τη δράση της*, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1989.
- Κίσσας, Σ.** *Το ιστορικό υπόβαθρο των καλλιτεχνικών σχέσεων Θεσσαλονίκης και Σερβίας. Από το τέλος του ΙΒ΄ αιώνα μέχρι τον θάνατο του κράλη Μιλούτιν*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2004.
- Κορδάτος, Γ.** *Η Κομμούνα της Θεσσαλονίκης*, Αθήνα 1928.
 — *Τα τελευταία χρόνια της Βυζαντινής αυτοκρατορίας*, Αθήνα 1931.
- Κουζινόπουλος, Σ.** *Το μεγάλο άλμα. Η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1997.
- Κουκούδης, Α. Ι.** *Η Θεσσαλονίκη και οι Βλάχοι, Μελέτες για τους Βλάχους*, Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων, Θεσσαλονίκη 2000.
- Κουκουλές, Φ.** «Αι Εμπορικά Πανηγύρεις», *ΒΒΠ (Αθήνα 1949)*, τ. Γ΄, 270-83.
 — «Ο Χορός», *ΒΒΠ (Αθήνα 1949)*, τ. Γ΄, 206-39.
 — «Οι Αγώνες και τα Αγώνισματα», *ΒΒΠ (Αθήνα 1949)*, τ. Γ΄, 81-147.
 — «Τα Λαϊκά Θεάματα και αι Λαϊκά Διασκεδάσεις», *ΒΒΠ (Αθήνα 1949)*, τ. Γ΄, 247-69.
 — «Η ευποιία κατά τους βυζαντινούς χρόνους. Τα νοσοκομεία, τα λωβοτροφεία», *ΒΒΠ (Αθήνα 1952)*, τ. ΒΙ΄, 141-53.
- Κουκουλές, Φ.** «Το Θρησκευτικόν Θέατρον των Βυζαντινών», *ΒΒΠ, Αθήνα 1955*, τ. ΣΤ΄, 110-4.
- Λαγογιάννη, Μ.** *Πορτραίτα σε ταφικά μνημεία της Μακεδονίας κατά την περίοδο της ρωμαιοκρατίας*, Θεσσαλονίκη 1983.

- Λάμπρος, Σ.** «Τρεις ανέκδοτοι Μονωδίαι εις την υπό των Τούρκων άλωσιν της Θεσσαλονίκης», *NE 5 (1908)*, 369-91.
- «Οι Γελωτοποιοί των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων», *NE 7 (1910)*, 372-97.
- «Ενθυμήσεων, ήτοι χρονικών σημειωμάτων, συλλογή πρώτη», *NE 7 (1910)*, 113-316.
- Λαούρδας, Β.** *Ισιδώρου αρχιεπισκόπου ομιλία περί της αρπαγής των παιδων και περί της μελλούσης κρίσεως, Προσφορά εις Στίλπωνα Κυριακίδη*, 389-98, Θεσσαλονίκη 1953.
- «Ο Συμβουλευτικός προς τους Θεσσαλονικείς του Μανουήλ Παλαιολόγου», *Μακεδονικά 3 (1953-5)*, 290-307.
- Λιάκος, Α.** *Η Σοσιαλιστική Εργατική Ομοσπονδία Θεσσαλονίκης (Φεντερασιόν) και η Σοσιαλιστική Νεολαία. Τα καταστατικά τους*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1985.
- Λουκάτος, Σ.** «Η πυρκαϊά της Θεσσαλονίκης, Αύγουστος 1917. Δύο άγνωστες εκθέσεις», *Η Θεσσαλονίκη 2 (1990)*, 313-49.
- Μακέδα, Αικ.** «Θεσσαλονίκη: Μετά την πυρκαϊά του 1917», *Η Θεσσαλονίκη 6 (2002)*, 263-71.
- Μαλιγκούδης, Φ.** *Ο «κλιμός» της Θεσσαλονίκης το έτος 676*, Πρακτικά Γ' επιστημονικού συνεδρίου, «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Από της ιουστινιανείου εποχής ως και της μακεδονικής δυναστείας», (Ιερά Μονή Βλατάδων, 18-20 Οκτωβρίου 1989), 55-62, Θεσσαλονίκη 1991.
- *Η Θεσσαλονίκη και ο κόσμος των Σλάβων*, Θεσσαλονίκη 1992.
- Μαρκή, Ε.** «Παλαιοχριστιανικές και βυζαντινές αρχαιότητες στην Πανεπιστημιούπολη», *Θεσσαλονικέων Πόλις 6 (2001)*, 47-56.
- Μαυρομάτης Β. Α.–Χεκίμογλου, Ε.** Κατάλογος έκθεσης «*Η Θεσσαλονίκη στο μεταίχμιο δύο αιώνων. Προσέγγιση στην πόλη μέσα από παλιές καρτ ποστάλ 1896-1913*», Πολιτιστικό Κέντρο Βορείου Ελλάδος, Τράπεζα της Ελλάδος.
- Μέγας, Γ.** *Οι «βαρκαρήδες» της Θεσσαλονίκης. Η αναρχική βουλγαρική ομάδα και οι βομβιστικές επιθέσεις του 1903*, Αθήνα 1994.
- Μέρτζιος, Κ. Δ.** *Μνημεία Μακεδονικής Ιστορίας*, Θεσσαλονίκη 1947.
- Μεταλληνός, Γ.** *Ησυχαστές και Ζηλωτές, Πνευματική ακμή και κοινωνική κρίση στον Βυζαντινό 14ο αιώνα, Ελληνισμός Μαχόμενος*, εκδ. Τήνος, Αθήνα 1995.
- Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, Β.** *Επιγραφές αρχαίας Μακεδονίας*, Θεσσαλονίκη 1997.
- Μοσχόπουλος, Ν.** «Η Ελλάς κατά τον Εβλιά Τσελεμπί (Μια τουρκική περιγραφή της Ελλάδος κατά τον ΙΖ' Αιώνα). Κριτική ανάλυσις και έλεγχος του "Οδοιπορικού" (σεγιαχατναμέ) του Τούρκου περιηγητού», *ΕΕΒΣ 14 (1938)*, 486-514.
- «Η Ελλάς κατά τον Εβλιά Τσελεμπί (Μια τουρκική περιγραφή της Ελλάδος κατά τον ΙΖ' Αιώνα). Μετάφρασις και έλεγχος του "Οδοιπορικού" (σεγιαχάτναμέ) του Τούρκου περιηγητού μετά παρατηρήσεων», *ΕΕΒΣ 15 (1939)*, 145-81.
- «Η Ελλάς κατά τον Εβλιά Τσελεμπί (Μια τουρκική περιγραφή της Ελλάδος κατά τον ΙΖ' Αιώνα). Μετάφρασις και έλεγχος του "Οδοιπορικού" (σεγιαχάτναμέ) του Τούρκου περιηγητού μετά παρατηρήσεων», *ΕΕΒΣ 16 (1940)*, 321-363.
- Μουτσόπουλος, Ν.** *Θεσσαλονίκη 1900-1917*, Θεσσαλονίκη 1980.
- Μπακιρτζής, Χ.** *Η ημέρα μετά την καταστροφή στους Φιλίππους*, Πρακτικά Α' διεθνούς συνεδρίου «*Η Καθημερινή Ζωή στο Βυζάντιο. Τομές και συνέχειες στην ελληνιστική και ρωμαϊκή παράδοση*», (Αθήνα, 15-17 Σεπτεμβρίου 1988), ΚΒΕ/ΕΙΕ, 695-710, Αθήνα 1989.
- (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Η Θεσσαλονίκη από το 1430 έως το 1912: Αρχαιολογία και τέχνη, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 257-64, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Μπακιρτζής, Χ.** *Ο ξενώνας των προσκυνητών(;)*, πρόγραμμα-περιλήψεις από αρχαιολογική συνάντηση εργασίας «*Αρχαιολογικές Έρευνες και Μεγάλα Δημόσια Έργα*» (Επταύργιο Θεσσαλονίκης 18-20 Σεπτεμβρίου 2003), 327, ΥΠΠΟ, Θεσσαλονίκη 2003.
- Μπεναρόγια, Α.** *Η πρώτη σταδιοδρομία του ελληνικού προλεταριάτου*, εκδ. Ολκός, Αθήνα 1975.
- Ναλπάντης, Δ.** «Το Βυζαντινό Θέατρο», *Αρχαιολογία 12 (1984)*, 44-52.

- Νεράντζη-Βαρμάζη, Β.** «Η Θεσσαλονίκη μετά το πέρας του κινήματος των Ζηλωτών 1350-1387 με βάση κυρίως τις επιστολές των λογίων της εποχής», *Η Θεσσαλονίκη 1 (1985)*, 219-29.
- Νίγδελης, Π.** «Από τον Κάσσανδρο στον Γαλέριο. Σχεδιάγραμμα ιστορίας της αρχαίας Θεσσαλονίκης», *Θεσσαλονικέων Πόλις 1 (1997)*, 21-9.
— *Επιγραφικά Θεσσαλονίκεια. Συμβολή στην πολιτική και κοινωνική ιστορία της Αρχαίας Θεσσαλονίκης*, IMXA–University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2006.
- Ξανθοπούλου-Κυριακού, Α.** «Περιγραφή της Θεσσαλονίκης στα 1734 από τον Père Jean-Batiste Souciet», *Μακεδονικά 8 (1968)*, 185-210.
- Οικονομίδης, Ν.** «Ιερά Μονή Δοχειαρίου. Κατάλογος του Αρχείου», *Σύμμεικτα 3 (1979)*, 179-96.
- Παπαζάχος, Β.–Παπαζάχου, Κ.** *Οι σεισμοί της Ελλάδας*, Θεσσαλονίκη 2003³.
- Παπαζάχος, Β.–Κυρατζή, Α.–Χατζηδημητρίου, Μ.** «Η σεισμική επικινδυνότητα της Θεσσαλονίκης», *Η Θεσσαλονίκη 2 (1990)*, 1-21.
- Παπαστάθης, Χ.** «Ένα υπόμνημα για την πυρκαγιά της Θεσσαλονίκης στα 1917», *Μακεδονικά 18 (1978)*, 143-71.
- Παπαστάθης, Χ.–Χεκίμογλου Ε.** «Η Θεσσαλονίκη της πυρκαγιάς 18-19 Αυγούστου 1917», *Θεσσαλονικέων Πόλις 11 (2003)*, 11-77.
- Πελεκίδης, Σ.** «Από την πολιτεία και την κοινωνία της αρχαίας Θεσσαλονίκης, Επιγραφική μελέτη», *ΕΕΦΣΑΠΘ, Παράρτημα 2^ο τόμου*, Θεσσαλονίκη 1934.
- Πεντζίκης, Ν. Γ.** *Μητέρα Θεσσαλονίκη*, Αθήνα 1982³.
- Πετρόπουλος, Ηλ. Αχ.** *Αλλέγκρα, Θεσσαλονίκη 1850-1918*, 21-4.
- Πιτσάκης, Κ.** *Η Ελλάδα του Κ. Ε. Zacharia von Lingenthal*, ΙΕ΄ παν. ιστ. συνέδριο (27-29 Μαΐου 1994), 157-76, Θεσσαλονίκη 1995.
- Πόδας, Ν.** «Η ταχυδρομική ιστορία της Θεσσαλονίκης ως το 1922», *Η Θεσσαλονίκη 1 (1985)*, 531-41.
- Ρούσος-Μηλιδώνης, Μ.** «Αποστολή Ιησουιτών στη Μακεδονία», *Μακεδονικά 27 (1989-90)*, 32-61.
— «Αποστολή Ιησουιτών στη Μακεδονία τον 17^ο και 18^ο αι.», *Μακεδονικά 28 (1991-2)*, 197-227.
- Σαββίδης, Α.** *Μελέτες βυζαντινής Ιστορίας 11^{ου}-13^{ου} αι.*, Αθήνα 1986.
- Σαμσάρης, Δ.** *Έρευνες στην ιστορία, την τοπογραφία και τις λατρείες των ρωμαϊκών επαρχιών της Μακεδονίας και Θράκης*, Θεσσαλονίκη 1984.
— «Ατομικές χορηγήσεις της ρωμαϊκής πολιτείας και η διάδοσή της στη ρωμαϊκή επαρχία Μακεδονίας Ι. Η περίπτωση της Θεσσαλονίκης πρωτεύουσας της επαρχίας», *Μακεδονικά 26 (1987-8)*, 327-82.
- Σαρησάββας, Β.** *Ταξίδι στο χθες*, Θεσσαλονίκη 1999.
- Σβέρκος, Ηλ.** «Η Θεσσαλονίκη υπό την κυριαρχία των Ρωμαίων», *Θεσσαλονικέων Πόλις 4 (2001)*, 91-114.
- Σερέφας, Σ.** (επιμ.). *Η Θεσσαλονίκη των ξένων*. Ημερολόγιο 2003, Συλλογή Κωστάκη, ΥΠΠΟ, Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Θεσσαλονίκη 2002.
- Σιμόπουλος, Κ.** *Ξένοι ταξιδιώτες στην Ελλάδα, 333 μ.Χ.-1700, τ. Α΄*, Αθήνα 1984.
— *Ξένοι ταξιδιώτες στην Ελλάδα, 1800-1810, τ. Γ΄1*, Αθήνα 1985.
— *Ξένοι ταξιδιώτες στην Ελλάδα, 1770-1800, τ. Β΄*, Αθήνα 1988.
— *Ξένοι ταξιδιώτες στην Ελλάδα, 1810-1821, τ. Γ΄2*, Αθήνα 1989.
- Σισμανίδης, Κ.** *Η Ιστορία της Χαλκιδικής*, Θεσσαλονίκη 1998.
- Σταμπούλης, Γ.** *Η ζωή των Θεσσαλονικέων πριν και μετά το 1912, λαογραφικά, ήθη, έθιμα*, εκδ. Διόσκουροι, Θεσσαλονίκη 1984.
- Σταυρίδου-Ζαφράκα, Α.** *Νίκαια και Ήπειρος τον 13^ο αιώνα. Ιδεολογική αντιπαράθεση στην προσπάθειά τους να ανακτήσουν την αυτοκρατορία*, Θεσσαλονίκη 1990.
- Στεφανίδης, Γ.** *Η Μακεδονία του μεσοπολέμου, Νεότερη και σύγχρονη Μακεδονία. Ιστορία-Οικονομία-Κοινωνία- Πολιτισμός*, τ. Β΄, 64-103, Θεσσαλονίκη 1992.
— *Η Μακεδονία στη δεκαετία 1940-50, Νεότερη και σύγχρονη Μακεδονία. Ιστορία-Οικονομία- Κοινωνία- Πολιτισμός*, τ. Β΄, 104-36, Θεσσαλονίκη 1992.

- Ταφραλή, Ο.** (μτφ., νεότερη βιβλιογραφία Νικολοπούλου, Α.–πρόλ., βιβλιογραφικό συμπλήρωμα, γεν. επιμ. Σαββίδης, Α.). *Η Θεσσαλονίκη από τις απαρχές έως τον 14^ο αιώνα*, εκδ. Τροχαλία, Αθήνα 1994.
- Τζίτζιμπάση, Α.** «Μονόγραμμα Παλαιολόγων σε γλυπτά της Θεσσαλονίκης», *ΜΒΠ 12 (2005)*, 81-104.
- Τιβέριος, Μ.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Οι ιστορικοί χρόνοι στην περιοχή της Θεσσαλονίκης πριν από την ίδρυσή της, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 59-66, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Τραγανού-Δεληγιάνη, Ο.–Ταμιωλάκης, Γ.** «Δυο σχέδια της πρώτης μελέτης ύδρευσης της Θεσσαλονίκης», *Η Θεσσαλονίκη 1 (1985)*, 596-634.
- Τρακασπούλου-Σαλακίδου, Ε.** *Από την κοινωνία της Θεσσαλονίκης των αυτοκρατορικών χρόνων: Νέα επιγραφικά ευρήματα, Αρχαία Μακεδονία V. 3 (1989)*, ανακοινώσεις κατά το Ε' διεθνές συμπόσιο, (Θεσσαλονίκη 10-15 Οκτωβρίου 1989), ΙΜΧΑ αρ. 240, 1539-91, Θεσσαλονίκη 1993.
- Τριαντάρη-Μαρά, Σ.** *Η πολιτική σκέψη στη Θεσσαλονίκη τον 14^ο αιώνα, Θωμά Μαγίστρου τοις Θεσσαλονικέυσι περί ομονοίας*, εκδ. Ηρόδοτος, Θεσσαλονίκη 2002.
- Τρωιανός, Σ.** *Ιατρική επιστήμη και γιατροί στο ερμηνευτικό έργο των κανονολόγων του 12^{ου} αι. Το Βυζάντιο κατά τον 12^ο αιώνα. Κανονικό Δίκαιο, κράτος και κοινωνία*, Εταιρεία Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μελετών Διπτύχων-Παράφυλλα 3, 465-81, εκδ. Ν. Οικονομίδης, Αθήνα 1991.
- Τσάρας, Γ.** «Νικολάου Πατριάρχου ομιλία εις την άλωση της Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικά 1 (1940)*, 236-46.
— «Οι δύο έμμετρες Μονωδίες για την τελευταία άλωση της Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικά 9 (1969)*, 64-100.
- Τσιγαρίδας, Ε.–Λοβέρδου-Τσιγαρίδα, Κ.** *Κατάλογος χριστιανικών επιγραφών στα μουσεία της Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1979.
- Φουντουκίδης, Κ.** «Οι αλώσεις της Θεσσαλονίκης 904, 1185, 1430. Μια συγκριτική μελέτη», *Η Θεσσαλονίκη 6 (2002)*, 43-59.
- Χάρτες και γκραβούρες της Μακεδονίας.** Έκθεση στα Κ' Δημήτρια, Δήμος Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1992.
- Χασιώτης, Ι.** (επιμ.) *Η τουρκοκρατούμενη Θεσσαλονίκη: Η πρώτη περίοδος (15^{ος} αι.-1830), Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 103-16, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
— *Η ελληνική Μακεδονία μετά την απελευθέρωση: Γενικές παρατηρήσεις και κύριες φάσεις. Νεότερη και σύγχρονη Μακεδονία. Ιστορία-Οικονομία-Κοινωνία-Πολιτισμός, τ. Β'*, 8-23, Θεσσαλονίκη 1992.
- Χατζηαντωνίου, Φ.** «Παραστάσεις της Θεσσαλονίκης στις Βατοπαιδινές τοιχογραφίες του Αγίου Όρους», *Ενεήντα Επτά 5, (Οκτ. 1996)*, Θεσσαλονίκη 1997, 8-12.
- Χεκίμογλου, Ε.** (επιμ.) *Θεσσαλονίκη 1944, Τα φωτογραφικά ντοκουμέντα του Jean Lieberg, Άγνωστες εικόνες και πηγές 2*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1999.
— «Η Θεσσαλονίκη του ελληνο-ιταλικού πολέμου: συσσίτια και καταφύγια», *Η Θεσσαλονίκη 5 (1999)*, 285-325.
— «Η τύχη των κατοίκων της συνοικίας του Αγίου Δημητρίου μετά το 1478. Απόπειρα χρονολόγησης του Κανουναμέ των αρχών του 16^{ου} αιώνα βάσει του περιεχομένου του», *Θεσσαλονικέων Πόλις 11 (2003)*, 99-107.
— *Θεσσαλονίκη: Τουρκοκρατία και Μεσοπόλεμος. Κείμενα για την ιστορία και την τοπογραφία της πόλης*, εκδ. Έκφραση, Θεσσαλονίκη 1996.
- Χουρμουζιάδης Γ.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Η προϊστορική Θεσσαλονίκη, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 47-58, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.

Δ. Αρχιτεκτονική-Τοπογραφία

- Bakirtzis, Ch.** "The Urban Continuity and Size of Late Byzantine Thessaloniki", *DOP 57 (2003)*, 35-64.
- Čurčić, S.** (επιμ. Παπανικόλα-Μπακιρτζή, Δ.) *Η οικία στο βυζαντινό κόσμο*, κατάλογος περιοδικής έκθεσης «Καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο. Ώρες Βυζαντίου, Έργα και ημέρες» (Θεσσαλονίκη, Λευκός Πύργος, Οκτώβριος 2001-Ιανουάριος 2002), Αθήνα 2002, 228-38.
- Dennis, G.** "The late byzantine metropolitans of Thessaloniki", *DOP 57 (2003)*, 255-63.
- Giovannini, A.** *Le statut des cités de Macédoine sous les Antogonides, Αρχαία Μακεδονία II*, ανακοινώσεις κατά το Β' διεθνές συμπόσιο, (Θεσσαλονίκη, 19-24 Αυγούστου 1973), ΙΜΧΑ αρ. 155, Θεσσαλονίκη 1977.
- Hatterslay-Smith, K.** *Byzantine Public Architecture between the Fourth and Early Eleventh Centuries AD, with Special Reference to the Towns of Byzantine Macedonia*, Μακεδονική Βιβλιοθήκη αρ. 83, Thessaloniki 1996.
- Kiel, M.** "Notes on the History of some Turkish monuments in Thessaloniki and their Founders", *Balkan Studies 11 (1970)*, 123-56.
- Kleinbauer, W.** *Remarks on the Building History of Acheiropoietos Church at Thessaloniki*, Πρακτικά Ι' διεθνούς συνεδρίου Χριστιανικής Αρχαιολογίας Β' (Θεσσαλονίκη 1980), Θεσσαλονίκη-Città del Vaticano 1984, 241-57.
- Laurent, V.** "Une nouvelle fondation de Choumnos: La Nea Moni De Thessalonique", *REB 13 (1955)*, 109-30.
- Magdalino, P.** "Some additions and corrections to the list of Byzantine churches and monasteries in Thessalonika", *REB 35 (1977)*, 277-85.
- Moutsopoulos, N.** *Contribution a l'etude du plan de ville de Thessalonique a l'epoque romaine*, Atti del XVI Congresso di storia dell Architettura, (Atene, Settembre-October 1969), 187-263
- Noailles, P.-Dain, A.** *Les Nouvelles de Leon le Sage*, Paris 1944.
- Rautmann, M.** "Observations on the byzantine palaces of the Thessaloniki", *REB 60 (1990)*, 292-306.
- Spieser, J. M.** "Note sur le rempart maritime de Thessalonique", *Travaux et Mémoires 8 (1981)*, 477-85.
— *Thessalonique et ses monuments du IVe au VIe siècle. Contribution à l' étude d' une ville paléochrétienne*, Paris 1984.
- Tafrafi, O.** *Topographie de Thessalonique*, Paris 1913.
- Truleman, s A.** (επιμ. Παπαδόπουλος, Ταμιωλάκης). *Τεχνική αναφορά για την ύδρευση της Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1982.
- Vickers, M.** "Further observations on the chronology of the walls of Thessaloniki", *Μακεδονικά 12 (1972)*, 228-33.
— "Hellenistic Thessaloniki", *JHS 92 (1972)*, 156-70.
— "The Hippodrome at Thessaloniki", *JRS 62 (1972)*, 25-32.
— "Therme and Thessaloniki, Studies in honor of Ch. Edson", *Institute for Balkan Studies 158, (Thessaloniki 1981)*, 327-33.
— "The Byzantine Sea Walls of Thessaloniki", *Balkan Studies 11 (1970)*, 261-80.
- Vitti, M.** *Η πολεοδομική εξέλιξη της Θεσσαλονίκης. Από την ίδρυσή της έως τον Γαλιέριο*, Εν Αθήναις, Αρχαιολογική Εταιρεία, Αθήνα 1996.
- Vocotopoulos, P.** *Church Architecture in Thessaloniki in the 14th Century*. Remarks on the typology, *L' art de Thessalonique et des pays balkaniques et les courants spirituels au XIVe siècle*. Recueil des rapports du IVe colloque Serbo-Grec, (Belgrade 1985), 107-16, Belgrade 1987.
- Yerolympos, A.** *Urban Transformations in the Balkans 1820-1920*, Thessaloniki 1996.
- 9η ΕΒΑ Σωστικές Ανασκαφές 2001**, Υπουργείο Πολιτισμού, Θεσσαλονίκη 2002.

- Αβραμέα, Α.** «Υδραγωγός και αρχιτέκτων των υδάτων από ανέκδοτη αθηναϊκή επιγραφή», *Βυζαντινά* 13² (1985), δώρημα Καραγιαννόπουλο, Ι. 1094-99.
- Αδάμ-Βελένη, Π.** «Ελληνιστικά στοιχεία από ανασκαφές στη Θεσσαλονίκη», *ΑΕΜΘ* 3 (1989), 227-40.
 — «Η τύχη του πολεοδομικού ιστού της αρχαίας Θεσσαλονίκης», *Μνημείο και Περιβάλλον* 2 (1994), 125-36.
 — «Βαλανείο προγενέστερο της αρχαίας Αγοράς Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ* 12 (1998), 85-102.
 — (επιμ.) *Αρχαία Αγορά Θεσσαλονίκης*, Πρακτικά διημερίδας, εργασίες ετών 1989-1999, Θεσσαλονίκη 2001.
 — *Η τύχη των αρχαιολογικών ιστών στις νέες πόλεις. Το παράδειγμα της Θεσσαλονίκης*, Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου «Νέες πόλεις πάνω σε παλιές» (Ρόδος 27-30 Σεπτεμβρίου 1993), 91-109, Αθήνα (χ.χ.).
- Αδάμ-Βελένη, Π.-Γεωργιάκη, Π.-Ζωγράφου, Η.-Καλαβρία, Β.-Μπόλη, Κ.-Σκιαδαρέσης, Γ.** «Αρχαία Αγορά Θεσσαλονίκης: Η στρωματογραφία και τα κινητά ευρήματα», *ΑΕΜΘ* 10B (1996), 501-31.
- Ακtselή, Δ.** (επιμ. Γραμμένος, Δ.) *Ματιές στη ρωμαϊκή αρχαιότητα*, κατάλογος περιοδικής έκθεσης, «Ρωμαϊκή Θεσσαλονίκη», 15-55, Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών του ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2003.
- Αναγνώστου, Ι.-Κυριάκου, Δ.-Κυριαζή, Ε.-Vargas, Α.** «Ανασκαφή Τούμπας Θεσσαλονίκης 1990. Οι εργασίες στην πλαγιά της Τούμπας», *ΑΕΜΘ* 4 (1990), 277-88.
- Αναστασιάδης, Γ.** (επιμ.)-**Ιωαννίδου, Ι.-Μπαρτζιώτη, Λ.** (φωτ.) «1978: Η πόλη μετά τον σεισμό», *Θεσσαλονικέων Πόλις, Παράρτημα τευχ. 11* (2003).
 — «Η Άνω Πόλη. Ιστορικά, δημογραφικά, και πολεοδομικά χαρακτηριστικά του παραδοσιακού οικισμού», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες* 30.03.1997, 9-11.
- Αναστασιάδης, Γ.-Χεκίμογλου, Ε.** *Η μάχη της μνήμης. Παραλία-Λιμάνια-Λευκός Πύργος. Με βάση τη φωτογραφική συλλογή Ν. Φ. Πολίτη*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1997.
 — *Η μάχη της μνήμης. Τιμισκλή-Αγίας Σοφίας-Διαγώνιος. Με βάση τη φωτογραφική συλλογή Ν. Φ. Πολίτη*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1997.
 — *Η «χαμένη» Εγνατία της Θεσσαλονίκης. Από τον μεσαιωνικό «φαρδύ δρόμο» στον σύγχρονο (στενό) αυτοκινητόδρομο*, Θεσσαλονίκη 2001.
- Ανδρέου, Σ.-Κωτσάκης, Κ.** «Ανασκαφή της Τούμπας Θεσσαλονίκης. Προβλήματα και παρατηρήσεις», *ΑΕΜΘ* 1 (1987), 223-34.
 — «Ανασκαφή Τούμπας Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ* 2 (1988), 243-56.
 — «Η ανασκαφή στη Τούμπα Θεσσαλονίκης το 1991», *ΑΕΜΘ* 5 (1991), 209-20.
 — «Η ανασκαφή στη Τούμπα Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ* 6 (1992), 259-72.
 — «Ανασκαφή Τούμπας 1993», *ΑΕΜΘ* 7 (1993), 279-86.
 — «Η ανασκαφή στην Τούμπα Θεσσαλονίκης το 1995», *ΑΕΜΘ* 9 (1995), 209-20.
 — «Η προϊστορική Τούμπα Θεσσαλονίκης. Παλιά και νέα ερωτήματα», *ΑΕΜΘ* 10A (1996), 369-406.
- Ασημακοπούλου-Ατζακά, Π.** *Σύνταγμα των παλαιοχριστιανικών ψηφιδωτών δαπέδων της Ελλάδος III. Μακεδονία Θράκη. 1. Τα ψηφιδωτά δάπεδα της Θεσσαλονίκης*, *Βυζαντινά Μνημεία* 9, Οργανισμός Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης Θεσσαλονίκης 1997-Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Θεσσαλονίκη 1998.
- Αστρεϊνίδου, Π.** *Ο φωτογραφικός φακός στους τόπους ιστορίας και μνήμης: Τα μνημεία της Θεσσαλονίκης και οι σεισμοί του 1978*, έκθεση φωτογραφίας «Τόποι της ιστορίας και της μνήμης. Τα μνημεία της Θεσσαλονίκης και οι σεισμοί του 1978» (Λευκός Πύργος, Νοέμβριος 1998), 15-9, ΥΠΠΟ-9^η ΕΒΑ, Θεσσαλονίκη 1998.
- Αστρεϊνίδου, Π.-Σημαιοφορίδης, Γ.** *Διαμορφώσεις 10 αρχαιολογικών χώρων στη Θεσσαλονίκη*, Θεσσαλονίκη 1997.
- Αυλωνίτου-Τσιμπίδου, Μ.** *Το ιστορικό πλαίσιο, πολεοδομία, δημόσια κτίρια. Ιερά. το Σαραπείο, τα νεκροταφεία, οδηγός έκθεσης «Θεσσαλονίκη. Από τα προϊστορικά μέχρι τα χριστιανικά χρόνια»*, 22-33, 38-9, ΥΠΠΟ-9^η ΕΒΑ, Αθήνα 1986.

- Βαλαβανίδου, Α.** «Η Υδροδότηση των πόλεων: Η περίπτωση της Θεσσαλονίκης», *Θεσσαλονικέων Πόλις 1 (2000)*, 133-42.
- Βαρναλίδης, Σ.** «Αναμνηστικόν σημείωμα (ενθύμησις) περί του σεισμού της Θεσσαλονίκης του έτους 1759», *Μακεδονικά 18 (1978)*, 300-3.
- Βελένης Γ.–Αδάμ-Βελένη, Π.** «Ρωμαϊκό θέατρο στη Θεσσαλονίκη», *ΑΕΜΘ 3 (1989)*, 241-52.
 — «Το θέατρο-στάδιο στη Θεσσαλονίκη», *Αρχαιολογία 46 (1993)*, 70-5.
 — *Ο πυλώνας της μονής των Αγίων Αποστόλων Θεσσαλονίκης, Αφιέρωμα στη μνήμη Στ. Πελεκανίδη*, 23-36, Θεσσαλονίκη 1983.
 — «Πολοδομικά Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ 10Β (1996)*, 491-8.
 — *Τα τείχη της Θεσσαλονίκης από τον Κάσσανδρο ως τον Ηράκλειο*, Θεσσαλονίκη 1998.
 — *Μεσοβυζαντινή Ναοδομία στη Θεσσαλονίκη*, Αθήνα 2003.
- Βεροπουλίδου, Ρ.** *Όστρεα από το κτίριο Α΄ της Τούμπας Θεσσαλονίκης*, αδημ. μεταπτυχιακή εργασία, Θεσσαλονίκη 2002.
- Βοκοτόπουλος, Π.** *Οι μεσαιωνικοί ναοί της Θεσσαλονίκης και η θέση τους στα πλαίσια της βυζαντινής ναοδομίας, Η Θεσσαλονίκη μεταξύ Ανατολής και Δύσεως*, Πρακτικά συμποσίου τεσσαρακονταετηρίδος της ΕΜΣ (30 Οκτωβρίου-1 Νοεμβρίου 1980), 97-110, Θεσσαλονίκη 1982.
- Βοκοτοπούλου, Ι.–Τρακοσοπούλου Ε.–Τσιμπίδου, Μ.** *Θεσσαλονίκη: από τα προϊστορικά μέχρι τα χριστιανικά χρόνια*, Θεσσαλονίκη 1986.
- Βοκοτοπούλου, Ι.** *Οι ταφικοί τύμβοι της Αίνειας*, Αθήνα 1990.
 — *Ο Οδηγός Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης*, Αθήνα 1996.
- Βουτυράς, Ε.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Η Θεσσαλονίκη την εποχή της ρωμαιοκρατίας, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 78-87, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Ναλπάντης, Δ.** (επιμ.). *Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά Μνημεία της Θεσσαλονίκης*, εκδ. Ρέκος, Θεσσαλονίκη 1997.
- Γαβρά, Ε.** «Χάνια και караβάν серάγια από τη Θεσσαλονίκη έως την πόλη των Σερρών και γύρω από αυτήν από το 1774 έως το 1913», *Μακεδονικά 25 (1985-6)*, 143-79.
- Γερόλυμπου, Α.** «Μεταξύ Ανατολής και Δύσης», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 03.02.2002, 2-6.
- Γιακουμής, Χ.–Καραδήμου-Γερόλυμπου, Α.–Pédelahore, C.** *Ερνέστ Εμπράρ 1875-1933. Εικόνες από τη ζωή ενός αρχιτέκτονα*, Αθήνα 2001.
- Γκίωση, Σ.–Κρινή, Μ.–Μαραγκού, Θ.–Πρόκος, Π.** *Σεισμοί και Αρχαιότητες, Προληπτικά και πρώτα σωστικά μέτρα, ΥΠΠΟ-Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαιοτήτων*, Αθήνα 2000.
- Γούναρης, Γ.** *Τα τείχη της Θεσσαλονίκης*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1982.
- Γραμμένος, Δ.** «Προϊστορικοί Οικισμοί στη Θεσσαλονίκη», *Αρχαιολογία 7 (1983)*, 8-10.
- Γραμμένος, Δ.–Κώτσος, Στ.** «Ανασκαφή στον προϊστορικό οικισμό Μεσημεριανή Τούμπα, Τριλόφου περίοδοι 1992, 1994-96», *ΑΕΜΘ 10Α (1996)*, 355-68.
- Γραμμένος, Δ.–Σκουρτοπούλου, Κ.** «Μεσημεριανή τούμπα Τριλόφου νομού Θεσσαλονίκης. Ανασκαφική περίοδος 1992», *ΑΕΜΘ 6 (1992)*, 339-41.
- Γραμμένος, Δ.–Κώτσος, Στ.–Χατζούδη, Α.** «Σωστικές ανασκαφές στον νεολιθικό οικισμό της Σταυρούπολης», *ΑΕΜΘ 11 (1997)*, 305-15.
- Γρηγορίου, Α.** *Χάνια, πανδοχεία, ξενοδοχεία της Θεσσαλονίκης 1875-1917, Άγνωστες εικόνες και πηγές 3*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2003.
- Δεσπίνη, Αικ.–Τιβέριος, Μ.–Βοκοτοπούλου, Ι.–Μισαηλίδου, Β.** *Σίνδος*, κατάλογος της έκθεσης, 1985.
- Δημητριάδης, Ε.** «Θεσσαλονίκη: Μια αναφορά στην πολεοδομική της εξέλιξη», *Αρχαιολογία 7 (1983)*, 102-8.
- Δημητριάδης, Β.** *Η Θεσσαλονίκη της παρακμής*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 1997.
 — *Τοπογραφία της Θεσσαλονίκης κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας 1430-1912*, ΕΜΣ, Θεσσαλονίκη 1983.

- Δήμιτσας, Μ.** «Κριτική μελέτη περί της διαφοράς της Θεσσαλονίκης από της Θέρμης», *Αθήναιον* 8 ετ. Η', (Αθήνα 1879), 258-268, αναδημοσίευση στο *Μελέτες για την αρχαία Θεσσαλονίκη «Θεσσαλονίκη Φιλίππου Βασιλίσσαν. Αφιέρωμα στα 2300 χρόνια της Θεσσαλονίκης»*, 61-72, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1985.
- Δρογίδης, Δ.** *Θεσσαλονίκη 1997. Τα τελευταία εκατό χρόνια της νεώτερης πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης*, Θεσσαλονίκη 1996.
- Δροσάκη, Ε.** *Εν Θεσσαλονίκη... Από τον πόλεμο, την κατοχή και την αντίσταση*, Αθήνα 1985².
- Ελευθεριάδου, Κ.** «Αγωγής στην Κάτω Τούμπα, *ΑΔ* 47 (1992), *Β2 Χρονικά*, 424-5
- Εμμανουηλίδης, Ελ.** *Το δίκαιο της ταφής στο Βυζάντιο*, Αθήνα 1989.
- Ευαγγελίδης, Δ.** *Η Παναγία των Χαλκέων*, Θεσσαλονίκη 1954.
- Ζαφείρης, Χ.–Παπατζήκας, Α.** *Εν Θεσσαλονίκη 1900-1910*, Θεσσαλονίκη 1994.
- Θεοχαρίδης, Γ.** «Η Νέα Μονή Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικά* 3 (1953-5), 334-52.
 — «Ο ναός των Ασωμάτων και η Rotonda του Αγίου Γεωργίου Θεσσαλονίκης», *Ελληνικά* 13 (1954), 24-70.
 — «Άγνωστα τοπογραφικά της Θεσσαλονίκης. Εξ ανεκδότου εγγράφου της εν Αγίω Όρει Μονής Διονυσίου», *Μακεδονικά* 5 (1963), 1-14.
 — «Βιβλιοκρισία (Μπακιρτζή, Χ. Η θαλάσσια οχύρωση της Θεσσαλονίκης)», *Μακεδονικά* 15 (1975), 373-95.
 — «Μία εξαφανισθείσα μεγάλη μονή της Θεσσαλονίκης, η μονή του Προδρόμου», *Μακεδονικά* 8 (1978), 1-26.
- Καζαμία-Τσέρνου, Μ.** «Απόπειρα τοπογραφικής προσέγγισης της Θεσσαλονίκης του 1^{ου} μ.Χ. αι.», *Μακεδονικά* 32 (1999-2000), 59-82.
- Κακουλίδου, Ε.** *Νεκροταφείο της Ελληνικής Ορθοδόξου κοινότητας Θεσσαλονίκης «Ευαγγελίστρια», Μέρος Α', Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1985.*
 — *Νεκροταφείο της Ελληνικής Ορθοδόξου κοινότητας Θεσσαλονίκης «Ευαγγελίστρια», Μέρος Β', Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1991.*
 — «Τα ελληνικά ορθόδοξα νεκροταφεία της Θεσσαλονίκης το 19^ο αι.», *Μακεδονικά* 22 (1982), 391-420.
- Καμπούρη, Ε.** «Δημόσιο κτίσμα των ρωμαϊκών αυτοκρατορικών χρόνων στο χώρο του συγκροτήματος της αρχαίας Αγοράς Θεσσαλονίκης», *Η Θεσσαλονίκη* 1 (1985), 85-109.
- Καμπούρη, Μ.** «Η Θεσσαλονίκη μετά την άλωση 1430-1912», *Αρχαιολογία* 7 (1983), 48-52.
- Καμπούρη-Βαμβούκου, Μ.** «Μεταβυζαντινή αρχιτεκτονική. Οι ναοί συγκροτούν ομάδα μνημείων με ιστορική και αρχιτεκτονική ενότητα», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 30.03.1997, 6-8.
 — *Ο ναός του Αγίου Μηνά στη Θεσσαλονίκη. Νέος τύπος εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, Εκκλησίες στην Ελλάδα μετά την Άλωση*, τ. 3, 13-31, Αθήνα 1989.
- Κανονίδης, Ι.** «Η περιοχή του Διοικητηρίου στα παλαιοχριστιανικά και βυζαντινά χρόνια», *ΑΕΜΘ* 10Β (1996), 559-70.
 — *Οι ταφές των μέσων και ύστερων βυζαντινών χρόνων σε πόλεις-κάστρα της Μακεδονίας*, συμπόσιο βυζαντινής και μεταβυζαντινής αρχαιολογίας και εέχνης 37 (1996), 38.
 — *Το βυζαντινό κοιμητήριο της πλατείας Διοικητηρίου Θεσσαλονίκης, Αρχαία Μακεδονία VI. (1996)*, ανακοινώσεις κατά το ΣΤ' διεθνές συμπόσιο, (Θεσσαλονίκη 15-19 Οκτωβρίου 1996), ΙΜΧΑ αρ. 272, 523-30, Θεσσαλονίκη 1999.
 — «Νεότερα στοιχεία από τις ανασκαφές του 1998 σχετικά με τα υστεροβυζαντινά κοιμητήρια στη Θεσσαλονίκη», *ΑΕΜΘ* 12 (1998), 183-94.
 — *Οι ταφές εντός των τειχών της Θεσσαλονίκης στη μέση και ύστερη βυζαντινή περίοδο, 10^{ος}-14^{ος} αι.*, Πρακτικά διεθνούς επιστημονικού συνεδρίου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Ταφές και κοιμητήρια» (Ιερά Μονή Βλατάδων 6-8 Οκτωβρίου 1994), 207-18, Θεσσαλονίκη 1998.

- Καραδήμου-Γερόλυμπου, Α.** *Η ανοικοδόμηση της Θεσσαλονίκης μετά την πυρκαγιά του 1917. Ένα ορόσημο στην ιστορία της πόλης και στην ανάπτυξη της ελληνικής πολεοδομίας*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1995².
- *Μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Θεσσαλονίκη και βορειοελλαδικές πόλεις στο τέλος του 19^{ου} αιώνα*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1995².
- (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Αρχιτεκτονική και πολεοδομική εξέλιξη της Θεσσαλονίκης, 19^{ος}-20^{ος} αι., Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 265-83, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- «Πυρκαγιά του '17 και ανασχεδιασμός. Πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες "παραμόρφωσαν" το εμπνευσμένο σχέδιο ανοικοδόμησης του Εμπράρ», *Επτά Ημέρες, Η Καθημερινή* 30.03.1997, 24-6.
- «Τα Λαδάδικα. Από λιτή αγορά του λιμανιού... σε πολύχρωμη πιάτσα διασκέδασης», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 30.03.1997, 23.
- «Ουτοπίες αρχιτεκτόνων: Η Θεσσαλονίκη του Αριστοτέλη Ζάχου (1914), Όριο. Αφιέρωμα στον καθηγητή Δ. Φατούρο 1995», *ΕΕΠΣΑΠΘ, Τμήμα Αρχιτεκτόνων, τ. ΙΕ'*, Θεσσαλονίκη 1998.
- Καραμπέρη, Μ.-Χριστοδουλίδου, Ε.-Καϊάφα, Α.** «Το ανασκαφικό έργο στο Γαλεριανό συγκρότημα», *ΑΕΜΘ 10Β (1996)*, 533-44.
- Καρπόζηλος, Α.** *Περί αποπάτων, βόθρων και υπονόμων*, Πρακτικά Α' διεθνούς συμποσίου «Η Καθημερινή Ζωή στο Βυζάντιο. Τομές και συνέχειες στην ελληνιστική και ρωμαϊκή παράδοση», ΚΒΕ, (15-17 Σεπτεμβρίου 1988), 335-52, Αθήνα 1989.
- Καρύδας, Ν.** «Τοπογραφικές παρατηρήσεις και πολεοδομική οργάνωση της περιοχής νοτιοδυτικά της Ροτόντας με αφορμή τρεις νέες ανασκαφές οικοπέδων», *ΑΕΜΘ 11 (1997)*, 439-53.
- «Βυζαντινή μονή στην οδό Θησέως», *ΑΕΜΘ 12 (1998)*, 151-61.
- *Ανασκαφές βόρεια της παλαιοχριστιανικής οικίας με το τρικλίνιο στην οδό Σοφοκλέους 18-20*, *ΑΕΜΘ 14 (2000)*, 259-72.
- «Ανασκαφές μεταξύ των οδών Αγ. Σοφίας και Γύζη», *ΑΕΜΘ 16 (2002)*, 337-44.
- Κερασιδής, Σ.-Γεωργούλης, Π.** *Η Τούμπα των Προσφύγων. Εικόνες και μνήμες από τη γένεση μιας συνοικίας*, Θεσσαλονίκη 2002.
- Κίσσας, Σ.** «Οχυρωματικά έργα του σουλτάνου Βαγιαζίτ Α' στη Θεσσαλονίκη. Ιστορική προσέγγιση, Αρμός, τιμητικός τόμος στον καθηγητή Ν. Κ. Μουτσόπουλο», *ΕΕΠΣΑΠΘ, Τμήμα Αρχιτεκτόνων, τ. 2*, Θεσσαλονίκη 1991, 903-7.
- Κολώνας, Β.** «Αρχιτεκτονική του Μεσοπολέμου, Αφιέρωμα Θεσσαλονίκη, η αρχιτεκτονική της φυσιογνωμία», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 30.3.1997.
- «Η αρχιτεκτονική από τον 19^ο στον 20^ο αι. ο εκσυγχρονισμός με νέα κτίρια και δημόσια έργα δίνει στην πόλη ευρωπαϊκά χαρακτηριστικά», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 30.3.1997, 12-5.
- «Η συνοικία των Εξοχών. Οι κάτοικοι ανήκαν σε υψηλά κοινωνικά στρώματα χωρίς εθνοθηρησκευτικούς διαχωρισμούς», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 30.3.1997, 16-9.
- Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου, Ε.** «Το εγκαίνιο του ναού του Σωτήρος στη Θεσσαλονίκη», *Η Θεσσαλονίκη 1 (1985)*, 205-17.
- *Αχειροποίητος. Ο μεγάλος ναός της Θεοτόκου*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1989.
- *Οι σεισμοί της Θεσσαλονίκης και η προστασία των μνημείων της: Το χρονικό της επέμβασης της αρχαιολογικής υπηρεσίας, έκθεση φωτογραφίας «Τόποι της ιστορίας και της μνήμης. Τα μνημεία της Θεσσαλονίκης και οι σεισμοί του 1978»* (επιμ. Αστροεινίδου, Π.), (Θεσσαλονίκη Λευκός Πύργος, Νοέμβριος 1998), 9-13, ΥΠΠΟ-9^η ΕΒΑ, Θεσσαλονίκη 1998.
- Κραχτοπούλου, Α.-Τουλούμη, Κ.** «Ανασκαφή Τούμπας 1990. Οι εργασίες στην κορυφή της Τούμπας», *ΑΕΜΘ 4 (1990)*, 289-98.
- Κωνσταντινίδης, Γ.** *Ο Φρέντ Μπουασονά και οι φωτογραφίες του από τη Θεσσαλονίκη το 1913 και το 1919*, Θεσσαλονίκη 1989.

- Λάββας, Γ.** (επιμ. Παπανικόλα-Μπακιρτζή, Δ.) *Η Πολεοδομία στο Βυζάντιο, Καθημερινή Ζωή στο Βυζάντιο, Ωρες Βυζαντίου*, (Θεσσαλονίκη, Λευκός Πύργος, Οκτώβριος 2001-Ιανουάριος 2002), 29-39, Αθήνα 2002.
- *Οι πόλεις των «Χριστιανικών Βασιλικών»: μία συμβολή στην πολεοδομία του ανατολικού Ιλλυρικού*, Πρακτικά του Ι' διεθνούς συνεδρίου χριστιανικής αρχαιολογίας, (Θεσσαλονίκη 28 Σεπτεμβρίου-4 Αυγούστου 1980), τ. Α' Εισηγήσεις, 581-623, Θεσσαλονίκη 1984.
- Λιούτας, Α.–Γκιούρα, Ε.** «Τοπογραφικές αναζητήσεις ΒΔ της αρχαίας Θεσσαλονίκης με αφορμή τις ανασκαφές σε νεκροπόλεις στους Δήμους Σταυρούπολης και Πολίχνης», *ΑΕΜΘ 11 (1997)*, 317-26.
- Λουκάτος, Σ. Π.** «Η πυρκαϊά της Θεσσαλονίκης, Αύγουστος 1917. Δύο άγνωστες εκθέσεις», παράρτημα: έγγραφα-εκθέσεις, *Η Θεσσαλονίκη 2 (1990)*, 331-46.
- Μακαρόνας, Χ.** *Η «Καμάρα», το θριαμβικό τόξο του Γαλέριου στη Θεσσαλονίκη*, Θεσσαλονίκη 1969.
- Μακροπούλου, Δ.** «Ο παλαιοχριστιανικός ναός έξω από τα ανατολικά τείχη της Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικά 23 (1983)*, 25-46.
- *Δύο πρόσφατα ανακαλυφθέντες παλαιοχριστιανικοί ναοί στο δυτικό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης, Αρχαία Μακεδονία VI. 2 (1996)*, ανακοινώσεις κατά το ΣΤ' διεθνές συμπόσιο, (Θεσσαλονίκη 15-19 Οκτωβρίου 1996), ΙΜΧΑ αρ. 272, 705-22, Θεσσαλονίκη 1999.
- Μαντοπούλου, Θ.** «Ο παραθαλάσσιος ναός του Αγίου Δημητρίου στη Θεσσαλονίκη», *Μακεδονικά 20 (1980)*, 175-92.
- *Το κτιριακό συγκρότημα της Μητρόπολης Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1985.
- *Θρησκευτική Αρχιτεκτονική στη Θεσσαλονίκη κατά την τελευταία φάση της Τουρκοκρατίας 1839-1912*, διδακτ. διατριβή, Θεσσαλονίκη 1989.
- «Ο αρμενικός ναός της Παναγίας στη Θεσσαλονίκη. Ένα ενδιαφέρον δείγμα της εκλεκτικιστικής αρχιτεκτονικής στην πόλη», *Θεσσαλονικέων Πόλις 7 (2002)*, 151-66.
- Μαραβελάκη, Μ.–Βακαλόπουλος, Α.** *Αι προσφυγικά εγκαταστάσεις εν τη περιοχή Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1955.
- Μαρκή, Ε.** «Συμπληρωματικά στοιχεία για το Φρούριο του Βαρδαρίου», *Μακεδονικά 22 (1982)*, 133-53.
- «Η Θεσσαλονίκη στην Αρχαιότητα», *Αρχαιολογία 7 (1983)*, 11-6.
- *Το τέλος της αρχαιότητας και η εισαγωγή των νεκρών στην πόλη. Η περίπτωση της Θεσσαλονίκης*, περιλήψεις Ι' συμπόσιου βυζαντινής και μεταβυζαντινής αρχαιολογίας και τέχνης (1990), 41-2.
- «Ανασκαφών Θεσσαλονίκης ερανήματα», *ΑΕΜΘ 14 (2000)*, 247-57.
- «Στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες, 03.02.2002*, 10-1.
- *Η νεκρόπολη της Θεσσαλονίκης στους υστερορωμαϊκούς και παλαιοχριστιανικούς χρόνους (μέσα του 3ου έως μέσα του 8ου αι. μ.Χ.)*, Αθήνα 2006.
- Μαρκή, Ε.–Πελεκανίδου, Ε.–Κανονίδης, Ι.–Καρύδας, Ν.** «Η Θεσσαλονίκη κατά τους παλαιοχριστιανικούς χρόνους», *Θεσσαλονικέων Πόλις 3 (1998)*, 44-55.
- Μαυροπούλου-Τσιούμη, Χ.** *Οι σεισμοί του 1978 και τα μνημεία της Θεσσαλονίκης. Η θετική πλευρά του θέματος, Αναστηλώσεις βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων*, Πρακτικά του διεθνούς συμπόσιου Θεσσαλονίκης (11-13 Δεκεμβρίου 1985), 9-15, Θεσσαλονίκη 1986.
- *Μονή Βλατάδων*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1987.
- Μέντζος, Α.** «Συμβολή στην έρευνα του αρχαιότερου ναού της Αγίας Σοφίας Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικά 21 (1981)*, 201-21.
- «Το ανάκτορο και η Ροτόντα της Θεσσαλονίκης. Νέες προτάσεις για την ιστορία του συγκροτήματος», *Βυζαντινά 18 (1995-6)*, 339-64.
- Μοσχονησιώτου, Σ.** «Θέρμη-Σίνδος, ανασκαφικές παρατηρήσεις στα δύο νεκροταφεία της περιοχής Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ 2 (1988)*, 283-95.

- Μοσχόπουλος, Ν.** «Η Ελλάς κατά τον Εβλί Τσελεμπή, Έπαινος της Θεσσαλονίκης της λεγομένης καθέδρας του Έλληνος βασιλέως, της εκούσης και εβραϊκά χωρία μεγάλης πόλεως», *ΕΕΒΣ* 16 (1940), 321-63.
- Μουσείο Ύδρευσης Θεσσαλονίκης.** *Οι Δρόμοι του Νερού στην Πόλη του Μυροβλήτη, η ύδρευση της Θεσσαλονίκης άλλοτε και τώρα*, Θεσσαλονίκη 1997.
- Μουτζάλη, Α.** «Οψεις του αστικού και αγροτικού χώρου στο Βυζάντιο», *Αρχαιολογία* 35 (1990), 36-47.
- Μπακαλάκης, Γ.** *Θερμαίος*, Εν Αθήναις 1955.
- *Το λατομείο της αρχαίας Κύρρου(ς), Αρχαία Μακεδονία IV* (1983), ανακοινώσεις κατά το Δ΄ διεθνές συμπόσιο, (Θεσσαλονίκη, 21-25 Σεπτεμβρίου 1983), 173-83, Θεσσαλονίκη, 1986.
- Μπακιρτζής, Χ.** «Η θαλάσσια οχύρωση της Θεσσαλονίκης, παρατηρήσεις και προβλήματα», *Βυζαντινά* 7 (1975), 231-341, σχ. 461-77.
- *Ρωμαϊκός λουτρών και η Αχειροποίητος Θεσσαλονίκης, Αφιέρωμα στη μνήμη Στυλιανού Πελεκανίδη*, 310-29, Θεσσαλονίκη 1983.
- *Η Αγορά της Θεσσαλονίκης στα παλαιοχριστιανικά χρόνια*, Πρακτικά Ι΄ διεθνούς συνεδρίου χριστιανικής αρχαιολογίας, (Θεσσαλονίκη 1980), 5-18, Θεσσαλονίκη-Città del Vaticano 1984.
- «...Βαρβάρων κλύδωνα βαρβάρων στόλων...», *Βυζαντινά* 13² (1985), *Δώρημα στον Ιωάννη Καραγιαννόπουλο*, 1054-8.
- *Η βασιλική του Αγίου Δημητρίου*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1986.
- *Αγωγός ύδρευσης Θεσσαλονίκης, Αρχαιολογικές Έρευνες και Μεγάλα Δημόσια Έργα*, αρχαιολογική συνάντηση εργασίας, (Επταπύργιο Θεσσαλονίκης 18-20 Σεπτεμβρίου 2003), 311-39, Θεσσαλονίκη 2003.
- Μπακιρτζής, Χ.-Τριαντάφυλλος, Δ.-Ζαρκάδα, Χρ.-Ζεγκίνης, Ε.-Κωτούλας, Δ.-Λιάβας, Δ.-Λουτατίδης, Γ.-Λουτζάκη, Ρ.-Παπαντωνίου, Ι.** *Θράκη, Κοινωφελές Ίδρυμα ΕΤΒΑ, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, ΕΟΜΜΕΧ*. Αθήνα 1988.
- Μπακιρτζής, Ν.-Ωραιόπουλος, Φ.** *Ώρες Βυζαντίου. Έργα και Ημέρες στο Βυζάντιο. Δοκίμιο για την Οχυρωτική στο Βυζάντιο. Ο Βορειοελλαδικός χώρος 4ος-15ος αι.* (Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2001-Ιανουάριος 2002), Αθήνα 2001.
- Ναλπάντης, Δ.** «Η βυζαντινή Θεσσαλονίκη και τα μνημεία της. Παλαιοχριστιανικά χρόνια», *Αρχαιολογία* 7 (1983), 17-22.
- «Οδοί Κολωνιάρη-Γαλανάκη-Παπαθανασίου», *ΑΔ* 42 (1987), *Β2 Χρονικά*, 403-6.
- «Οικόπεδο Βυζαντινού Μουσείου», *ΑΔ* 43 (1988), *Β2 Χρονικά*, 381-52.
- «Οικόπεδο Βυζαντινού Μουσείου», *ΑΔ* 44 (1989), *Β2 Χρονικά*, 346.
- «Η Κινστέρνα της οδού Ολυμπιάδος 90 στη Θεσσαλονίκη», *ΑΕΜΘ* 3 (1989), 283-9.
- «Θεσσαλονίκης Υδρευτικά», *ΑΕΜΘ* 5 (1991), 271-88.
- Νίγδελης, Κ.** *Συκιές η Εκτός των Τειχών Άνω Πόλη*, Θεσσαλονίκη 1997.
- Νίγδελης, Π.** *Δημόσια οικοδομική δραστηριότητα στη Θεσσαλονίκη των αυτοκρατορικών χρόνων: Οι επιγραφικές μαρτυρίες*, Πρακτικά πανελληνίου συνεδρίου «Η Θεσσαλονίκη και ο ευρύτερος χώρος. Παρελθόν-Παρόν-Μέλλον» (ΕΜΣ, Θεσσαλονίκη 28 Φεβρουαρίου-2 Μαρτίου 2003), Μακεδονική βιβλιοθήκη αρ. 97, 23-41, Θεσσαλονίκη 2005.
- Νικονάνος, Ν.** *Οι Άγιοι Απόστολοι της Θεσσαλονίκης*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1986.
- Νικονάνος, Ν.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Τοπογραφία και τέχνη στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή Θεσσαλονίκη, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα*. Θεσσαλονίκη, *Ιστορία και Πολιτισμός*, 244-56, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Ξυγγόπουλος, Α.** *Συμβολή εις την τοπογραφίαν της βυζαντινής Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1949.
- *Τέσσερις μικροί ναοί της Θεσσαλονίκης εκ των χρόνων των Παλαιολόγων*, ΕΜΣ, Θεσσαλονίκη 1952.
- Ξυγγόπουλος, Α.** «Μονή των Αγίων Αποστόλων ή Μονή της Θεοτόκου; Προσφορά εις Στίλπωνα Κυριακίδη», *Ελληνικά* 4 (1953), 726-35.

- Ξυγγόπουλος, Α.** «Κινστέρνα και φρέαρ βυζαντινών χρόνων εις την Θεσσαλονίκην», *ΕΕΦΣΠΘ* 7 (1956), 51-68.
- Ορλάνδος, Α.** *Μοναστηριακή Αρχιτεκτονική*, Αθήνα 1999².
- Παζαράς, Θ.** *Η Ροτόντα του Αγίου Γεωργίου στη Θεσσαλονίκη*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1985.
- Παντερμαλή, Ε.–Τρακοσοπούλου, Ε.** «Καραμπουρνάκι 1995. Η ανασκαφή της ΙΣΤ' ΕΠΚΑ», *ΑΕΜΘ* 8 (1994), 204-15.
- «Καραμπουρνάκι 1995. Η ανασκαφή της ΙΣΤ' ΕΠΚΑ», *ΑΕΜΘ* 9 (1995), 283-92.
- «Καραμπουρνάκι 1995. Η ανασκαφή της ΙΣΤ' ΕΠΚΑ», *ΑΕΜΘ* 10Α (1996), 283-292.
- Παντερμαλής, Δ.** *Μνημεία και τέχνη κατά την περίοδο της Ρωμαιοκρατίας, Μακεδονία, 4000 χρόνια Ελληνικής Ιστορίας και Πολιτισμού*, 212-4, Αθήνα 1982.
- Παπαγεωργίου, Π.** «Μνημεία της εν Θεσσαλονίκη λατρείας του μεγαλομάρτυρος αγίου Δημητρίου», *ΒΖ* 17 (1908), 321-81.
- Παπαγιάννη, Ε.** *Μορφές οικοδομών κατά την ύστερη βυζαντινή περίοδο. Πληροφορίες από νομικά έγγραφα*, Αθήνα 1995.
- Παπαδάμου-Κλημεντίδου, Α.–Ζόμπου-Ασήμη, Α.** *Λευκός Πύργος*, ΥΠΠΟ-ΤΑΠΑ, Αθήνα 1988.
- Παπαδόπουλος, Στ.** «Ο χώρος ως τόπος αγίος. Μια ανθρωπολογική προσέγγιση», *ΔΧΑΕ* 23 (2002), 199-204.
- Παπαζώτος, Θ.** «Ο μεγάλος ναός της Θεοτόκου στη Θεσσαλονίκη. Μια επανεξέταση των πηγών για την ιστορία της Αχειροποιήτου», *Μακεδονικά* 22 (1982), 112-31.
- «Το αστικό βυζαντινό σπίτι», *Αρχαιολογία* 2 (1982), 37-43.
- Παπακωνσταντίνου-Διαμαντούρου, Δ.** *Θεσσαλονίκη. Μία προσπάθεια οριοθέτησης*, Πρακτικά συνεδρίου «Πόλις και Χώρα στην αρχαία Μακεδονία και Θράκη», τόμος στη μνήμη Δ. Λαζαρίδη, 99-106 (Καβάλα, 9-11 Μαΐου 1986), Θεσσαλονίκη 1990.
- Παππά, Μ.** «Νεολιθική εγκατάσταση στο χώρο της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ* 7 (1993), 303-10.
- «Νεολιθική κατοίκηση στη Θεσσαλονίκη, η εγκατάσταση στη Διεθνή Έκθεση», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 2 (1997), 6-17.
- Πασαδαίος, Α.** *Η Πόλη του Βοσπόρου. Σύντομος Συστηματικός Οδηγός*, Αθήνα 1981.
- Πελεκανίδης, Σ.** *Το θέατρον το καλούμενον στάδιον της Θεσσαλονίκης, Κέρνος, τιμητική προσφορά στον καθηγητή Γ. Μπακαλάκη*, 122-33, Θεσσαλονίκη 1972.
- Ποζέλλι, Ζ.** *Ο Vitaliano Roselli της Θεσσαλονίκης. Η ζωή και το έργο του μεγάλου αρχιτέκτονα μέσα από το χειρόγραφο της εγγονής του*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2002.
- Πουλάκη-Παντερμαλή, Ε.** *Χίεια και Ανθεμούσια*, αδημ. μεταπτυχιακή εργασία, Θεσσαλονίκη 2000.
- Ρωμαίος, Κ.** «Πού έκειτο η παλαιά Θέρμη;», *Μακεδονικά* 1 (1940), 1-7, αναδημοσίευση στο *Μελέτες για την αρχαία Θεσσαλονίκη «Θεσσαλονίκη Φιλίππου Βασίλισσαν»*, Αφιέρωμα στα 2300 χρόνια της Θεσσαλονίκης, 163-9, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1985.
- Ρωμιοπούλου, Κ.** *Κλειστά ταφικά σύνολα υστεροκλασικών χρόνων από τη Θεσσαλονίκη, Φίλια έπη εις Γεώργιον Μυλωνάν, τόμ. Γ'*, 194-218, Αθήνα 1989.
- Σαμουηλίδου, Α.–Στεφανίδου-Φωτιάδου, Α.** «Η Θεσσαλονίκη κατά την Τουρκοκρατία-Τα μνημεία», *Αρχαιολογία* 7 (1983), 53-65.
- Σαξιαμπάνη-Στεφάνου, Χ.** «Ο ναός του αγίου Αντωνίου», *Η Θεσσαλονίκη* 1 (1985), 413-49.
- *Νερόμυλοι στην ευρύτερη περιοχή της πόλης της Θεσσαλονίκης, Ο Άρτος ημών. Από το Σιτάρι στο Ψωμί, τριήμερο εργασίας (Πήλιο, 10-12 Απριλίου 1992)*, Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, 112-22.
- Σαράντη, Ε.** «Παρατηρώντας την πόλη και την εκκλησία: τα πρωτοβυζαντινά εγκώμια και αντίστοιχες αρχαιολογικές εξελίξεις», *ΔΧΑΕ* 24 (2003), 31-6.

- Σισμανίδης, Κ.** *Το αρχαϊκό νεκροταφείο της Αγ. Παρασκευής Θεσσαλονίκης. Πρώτη παρουσίαση και πρώτες εκτιμήσεις, Αμητός, τιμητικός τόμος στον καθηγητή Μ. Ανδρόνικο, τόμ. Β', 787-816, Θεσσαλονίκη 1985.*
- Σκάμπαλης, Ζ.** (επιμ. Οικονομίδου-Μπότσιου, Φ.) *Κατοικία: αρχιτεκτονικά στοιχεία, Ο παραδοσιακός πολιτισμός μέσα από τις συλλογές του Λαογραφικού και Εθνολογικού Μουσείου Μακεδονίας*, 33-6, Θεσσαλονίκη 1992.
- Σκαρλατίδου, Ε.-Ιγνατιάδου, Δ.** «Πρώτα συμπεράσματα από την ανασκαφή του αρχαίου νεκροταφείου στη Θέρμη», *ΑΕΜΘ 10Α (1996)*, 477-90.
- Σουέρεφ, Κ.** «Ανασκαφή στην οδό Ορτανσίας της Τούμπας Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ 1 (1987)*, 235-46.
 — «Οδός Γούναρη-Βάσσου (Δ. Γούναρη 47)», *ΑΔ 42 (1987)*, *Β2 Χρονικά*, 350-1.
 — «Έρευνες στην Τούμπα Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ 2 (1988)*, 243-56.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης. Ανασκαφή στην οδό Εμπεδοκλέους», *ΑΕΜΘ 3 (1989)*, 215-26.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης. Ανασκαφές στην οδό Καλαβρύτων», *ΑΕΜΘ 4 (1990)*, 299-314.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης. Ανασκαφικές έρευνες στην τράπεζα κατά το 1991», *ΑΕΜΘ 5 (1991)*, 191-208.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης 1993. Ανασκαφικές έρευνες στην τράπεζα κατά το 1991», *ΑΕΜΘ 7 (1993)*, 287-302.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης. Ανασκαφές στην τράπεζα, το νεκροταφείο και τη γύρω περιοχή», *ΑΕΜΘ 8 (1994)*, 189-98.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης. Ανασκαφές στην τράπεζα και το νεκροταφείο», *ΑΕΜΘ 9 (1995)*, 267-76.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης 1985-1996: Το ανασκαφικό έργο στην τράπεζα και το νεκροταφείο», *ΑΕΜΘ 10Α (1996)*, 389-406.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης 1997. Ανασκαφή ανατολικά της τράπεζας και στο αρχαίο νεκροταφείο», *ΑΕΜΘ 11 (1997)*, 337-43.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης 1998. Το ανασκαφικό έργο στην τράπεζα και το αρχαίο νεκροταφείο», *ΑΕΜΘ 12 (1998)*, 195-204.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης 1999. Ανασκάπτοντας την τράπεζα και το αρχαίο νεκροταφείο», *ΑΕΜΘ 13 (1999)*, 177-90.
 — *Σημειώσεις τοπογραφίας για το Θερμαϊκό κόλπο και τις γειτονικές περιοχές, Μύρτος, τιμητικός τόμος στη μνήμη Ι. Βοκοτοπούλου*, 469-87, Θεσσαλονίκη 2000.
 — (επιμ.) *Υδάτινες Σχέσεις. Το νερό ως πηγή ζωής κατά την αρχαιότητα*, Θεσσαλονίκη 2000.
 — «Τούμπα Θεσσαλονίκης. Ζητήματα Αρχαιολογίας και σημασίες της ανασκαφικής έρευνας», *Θεσσαλονικέων Πόλις 5 (2001)*, 71-88.
 — «Ανατολική παραθερμαϊκή ζώνη, 6^{ος}-2^{ος} αι. π.Χ.», *Θεσσαλονικέων Πόλις 12 (2003)*, 29-61
 — (επιμ. Σταμπολίδης, Ν. Χρ.-Γιαννικουρή, Α.) *Η πρώιμη εποχή του σιδήρου στην ανατολική παραθερμαϊκή ζώνη*, στο «*Το Αιγαίο στην πρώιμη εποχή του σιδήρου*», Πρακτικά διεθνούς συμποσίου, (Ρόδος 1-4 Νοεμβρίου 2004), 317-28, Πανεπ. Κρήτης-ΥΠΠΟ Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αιγαϊακών Σπουδών, Αθήνα 2004.
- Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ.** (επιμ. Ανδρεάδη, Η.) *Το μικρό τόξο του Γαλερίου στο Μουσείο Θεσσαλονίκης*, Βιβλιοθήκη της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας αρ. 151, Αθήνα 1995.
- Στεφάνου, Σ.** «Ο πύργος του Τριγωνίου. Συμβολή στη μελέτη των τουρκικών οχυρώσεων της Θεσσαλονίκης», *Βυζαντινά 14 (1988)*, 413-55.
- Στοιγόγλου, Γ. Η** *εν Θεσσαλονίκη Πατριαρχική Μονή των Βλατάδων*, Θεσσαλονίκη 1971.
 — *Ο ναός της Παναγούδας και το γυναικείο «Βασιλικόν» μοναστήρι στη Θεσσαλονίκη*, Πρακτικά Ζ' επιστημονικού συνεδρίου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Σταυροπηγιακές και Ενοριακές Μονές» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 18-20 Οκτωβρίου 1993), 83-110 (επιμ. Γκαβαρδίνας, Γ.), Θεσσαλονίκη 1995.
- Σωτηρίου, Γ. Α.-Σωτηρίου, Μ.** *Η βασιλική του Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης*, Εν Αθήναις 1952.

- Ταμιωλάκης, Γ.** *Η Ιστορία της Ύδρευσης της Θεσσαλονίκης*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1985.
- Ταμπάκη, Σ.** *Η Θεσσαλονίκη στις περιγραφές των περιηγητών 12^{ου}-19^{ου} αι. μ.Χ., Λατρευτικά μνημεία, Βυζαντινά Μνημεία*, αρ. 10, ΚΒΕ, Θεσσαλονίκη 1998.
- Τασιά, Α.-Λόλα, Ζ.-Μπαχλάς, Α.-Στάγκος, Α.** «Το ανασκαφικό έργο της ΙΣΤ' Εφορείας στο Διοικητήριο», *ΑΕΜΘ 10Β (1996)*, 545-52.
- Τζαναβάρη, Κ.-Λιούτας, Α.** «Τράπεζα Λεμπέτ. Μια πρώτη παρουσίαση», *ΑΕΜΘ 7 (1993)*, 265-71.
- Τζαναβάρη, Κ.** *Πήλινα ειδώλια από τη Βέροια. Ταφικά σύνολα ελληνιστικής εποχής*, Αθήνα 2002.
- Τιβέριος, Μ.** «Εγχώρια κεραμική του βου και 5ου αι. π.Χ. από τη Σίνδος», *ΑΕΜΘ 2 (1988)*, 298-306.
- «Αρχαιολογικές έρευνες στη διπλή τράπεζα της Αγχιάλου (Σίνδος) κατά το 1991», *ΑΕΜΘ 5 (1991)*, 235-246.
- «Οι ανασκαφικές έρευνες στη διπλή τράπεζα της Αγχιάλου (Σίνδος) κατά το 1992», *ΑΕΜΘ 6 (1992)*, 358-67.
- «Αρχαιολογικές έρευνες στη διπλή τράπεζα, κοντά στη σημερινή Αγχιάλο και Σίνδο (1990-1992), ο αρχαίος οικισμός», *Εγνατία 3 (1991-1992)*, 209-34.
- «Επτά χρόνια (1990-1996) αρχαιολογικών ερευνών στη διπλή τράπεζα Αγχιάλου-Σίνδου, ο αρχαίος οικισμός», *ΑΕΜΘ 10Α (1996)*, 407-25.
- (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Οι ιστορικοί χρόνοι στην περιοχή της Θεσσαλονίκης πριν από την ίδρυσή της, Η Θεσσαλονίκη την εποχή της ρωμαϊοκρατίας, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 59-66, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Τιβέριος, Μ.-Καθάριου, Κλ.-Λαχανίδου, Κ.** «Οι ανασκαφικές έρευνες στη διπλή τράπεζα της Αγχιάλου κατά το 1994», *ΑΕΜΘ 8 (1994)*, 223-9.
- Τιβέριος, Μ.-Καθάριου, Κλ.-Λαχανίδου, Κ.-Oettli, Μ.** «Οι ανασκαφικές έρευνες στη διπλή τράπεζα της Αγχιάλου κατά το 1995», *ΑΕΜΘ 9 (1995)*, 293-300.
- Τιβέριος, Μ.-Μανακίδου, Ε.-Τσιαφάκη Δ.** «Ανασκαφικές έρευνες στο Καραμπουρνάκι κατά το 1994, ο αρχαίος οικισμός», *ΑΕΜΘ 8 (1994)*, 197-202
- «Ανασκαφικές έρευνες στο Καραμπουρνάκι κατά το 1995, ο αρχαίος οικισμός», *ΑΕΜΘ 9 (1995)*, 277-82.
- «Ανασκαφικές έρευνες στο Καραμπουρνάκι κατά το 1997, ο αρχαίος οικισμός», *ΑΕΜΘ 11 (1997)*, 328-41.
- «Ανασκαφικές έρευνες στο Καραμπουρνάκι κατά το 1998, ο αρχαίος οικισμός», *ΑΕΜΘ 12 (1998)*, 223-30.
- «Ανασκαφικές έρευνες στο Καραμπουρνάκι κατά το 2000, ο αρχαίος οικισμός», *ΑΕΜΘ 14 (2000)*, 205-14.
- «Ανασκαφικές έρευνες στο Καραμπουρνάκι κατά το 2001, ο αρχαίος οικισμός», *ΑΕΜΘ 15 (2001)*, 255-62.
- Τιβέριος, Μ.-Παντή, Α.-Σέρογλου, Φ.-Αβραμίδου, Α.-Λαχανίδου, Κ.-Oettli, Μ.** «Αρχαιολογικές έρευνες στη διπλή τράπεζα της Αγχιάλου (Σίνδος) κατά το 1990», *ΑΕΜΘ 4 (1990)*, 315-32.
- Τουράτσογλου, Ι.** *Μακεδονία. Ιστορία-Μνημεία-Μουσεία. Πλήρης οδηγός με χάρτες και σχέδια*, Αθήνα 1998.
- Τραγανού-Δεληγιάννη, Ο.-Ταμιωλάκης, Γ.** «Από την αρχική μελέτη εγκατάστασης του δικτύου ύδρευσης στη Θεσσαλονίκη στα τέλη του 19^{ου} αι., σχόλια σε δύο σχέδια», *Η Θεσσαλονίκη 1 (1985)*, 597-636.
- Τρακοσοπούλου-Σαλακίδου, Ε.** *Πολοδομία, δημόσια κτίρια, ιδιωτική οικία, νεκροταφεία, οδηγός έκθεσης «Θεσσαλονίκη. Από τα προϊστορικά μέχρι τα χριστιανικά χρόνια»*, 46-74, ΥΠΠΟ-9η ΕΒΑ, Αθήνα 1986.
- «Ανασκαφή στο ανατολικό νεκροταφείο της αρχαίας Θεσσαλονίκης. ΔΕΘ 1998», *ΑΕΜΘ 13 (1999)*, 207-18.

- Τριανταφυλλίδης, Γ.** *Συμβολή στη μελέτη του οικιστικού προγράμματος και του πολεοδομικού σχεδίου της ευρύτερης Θεσσαλονίκης. Α. Οικιστική ανάλυση και χωροταξική διερεύνηση, Θεσσαλονίκη (χ. χ.)*
- Τρυσιάνη-Ομήρου, Σ. Ρ.** «Το βυζαντινό λουτρό της οδού Θεοδοκοπούλου στην Άνω Πόλη της Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ 10Β (1996)*, 587-99.
- Τσακτοίρας, Λ.** *Στην παλιά Θεσσαλονίκη. Μια περιδιάβαση με λόγο και εικόνα, Θεσσαλονίκη 2004².*
- Τσανανά, Αικ.** *Ώρες Βυζαντίου. Έργα και Ημέρες στο Βυζάντιο. Επταπύργιο. Η Ακρόπολη της Θεσσαλονίκης (Θεσσαλονίκη Οκτώβριος 2001-Ιανουάριος 2002), κείμενο καταλόγου και πινακίδων, Αθήνα 2001.*
- Τσιγαρίδα, Μπ.** «Ανασκαφική έρευνα στην αρχαία Αίνεια», *ΑΕΜΘ 8 (1994)*, 217-22.
- Τσιγαρίδας, Ε.** *Μονή Λατόμου (Όσιος Δαβίδ), Θεσσαλονίκη 1987.*
- Τσιγκάκου, Φ. Μ.** (επιμ.). *Η Έκθεση των Ζωγράφων-Περιηγητών του 19^{ου} και 20^{ου} αι. από τη συλλογή Καλφαγιάν, Θεσσαλονίκη 2003.*
- Τσιμπίδου-Αυλωνίτη, Μ.** *Άγ. Αθανάσιος, ο τάφος του πολεμιστή, ΑΑΑ ΧΧ-ΧΧΙΙΙ (1990-95)*, 71-80.
— «Ταφικός τύμβος στον Άγ. Αθανάσιο Θεσσαλονίκης. Νέα ανασκαφικά στοιχεία», *ΑΕΜΘ 6 (1992)*, 369-382.
— «Ταφικός τύμβος στον Άγ. Αθανάσιο Θεσσαλονίκης. Η ολοκλήρωση της έρευνας», *ΑΕΜΘ 7 (1993)*, 251-64.
— «Άγ. Αθανάσιος 1994. Το χρονικό μιας αποκάλυψης», *ΑΕΜΘ 8 (1994)*, 231-40.
— *Σύνολα Κεραμικής από το ελληνιστικό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης, Γ' Συνάντηση για την Ελληνιστική Κεραμική, 80-9, Αθήνα 1994.*
— «Οι ταφικοί τύμβοι της περιοχής Αγ. Αθανασίου Θεσσαλονίκης (1992-1997)», *ΑΕΜΘ 10Α (1997)*, 428-42.
- Τσιούμη, Χ.** «Οι σεισμοί και τα επακόλουθά τους», *Αρχαιολογία 7 (1983)*, Αφιέρωμα Θεσσαλονίκη, 34-7.
- Τσιρόγλου, Δ.** *Ο Λευκός Πύργος. «Ητο ο πύργος ούτος Βαστίλλη τις της Θεσσαλονίκης», εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 2000.*
- Τσιτουρίδου, Α.** *Η Παναγία των Χαλκίων, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1985.*
- Χατζηαντωνίου, Φ.** «Παραστάσεις της Θεσσαλονίκης στις Βατοπαιδινές τοιχογραφίες του αγίου Όρους», *Ενενήντα Επτά 5 (1997)*, 8-12.
- Χατζηγιάννου, Μ.** *Αστυγραφία Θεσσαλονίκης ήτοι τοπογραφική περιγραφή της Θεσσαλονίκης, Αθήναι 1880, νεότερη έκδοση 1976.*
— *Θερμαϊς, ήτοι περί Θεσσαλονίκης, τομ. Ι, Ιστορία-Αρχαιολογία, Αθήναι 1879.*
- Χατζητρύφωνος, Ε.** «Οθωμανικά μνημεία. Τα σωζόμενα κτίρια αποτελούν τεκμήρια της μεσαιωνικής περιόδου και έχουν κηρυχθεί διατηρητέα», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες, 30.03.1997*, 3-5.
— «Παζάρ Χαμάμ και Μοδιάνο», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες, 03.02.2002*, 12-5.
- Χεκίμογλου, Ε.-Danacioğlu, Ε.** *Η Θεσσαλονίκη πριν από εκατό χρόνια: το μετέωρο βήμα προς τη Δύση, Θεσσαλονίκη 1998.*
- Χεκίμογλου, Ε.** *Τα μυστήρια της Θεσσαλονίκης. Κείμενα για τους χαμένους τόπους της πόλης, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2001.*
- Χολέβας, Γ.** *Η Θεσσαλονίκη που έζησα, Θεσσαλονίκη 1998.*
- Χουρμουζιάδης, Γ.** «Ανασκαφή Τούμπας, Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ 1 (1987)*, 219-22.
— «Η Τούμπα και ο ασιατικός τρόπος παραγωγής», *ΑΕΜΘ 4 (1990)*, 269-76.
- Χριστιανόπουλος, Ντ.** *Η αρχαία Θέρμη και η ίδρυση της Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1992.*
- Χρυσοχοϊδης, Κ.-Τσιρώνη, Ν.** (επιμ.) *Μοναστήρια της Εγνατίας Οδού. Πολιτιστικός-Τουριστικός Οδηγός. Κεντρική και ανατολική Μακεδονία, Θράκη, νότια πρώην Γ. Δ. της Μακεδονίας, νότια Βουλγαρία, τ. 2, Ηράκλειο 1999.*
- Ωραιόπουλος, Φ.** «Μια άλλη άποψη για τη διαμόρφωση της παλαιοχριστιανικής κόγχης της Αχειροποιήτου», *Η Θεσσαλονίκη 3 (1992)*, 11-32.

Ε. Εμπόριο-Οικονομία

- Avramea, A.** "Land and Sea Communications, Fourth-Fifteenth Centuries", in Angeliki E. Laiou (ed.-in-Chief), *The Economic History of Byzantium. From the Seventh through the Fifteenth Century*, vol. 1-3, Washington, D.C., 2002, 57-90.
- Bakalakis, G.** "ΠΑΥΣΙΑΥΠΟΣ von Thessalonike", in Schmid, E.–Berger, L.–Burgin, P. (eds), *Provincialia, Festschrift für Rudolf Laur-Belart*, Basel-Stuttgart 1968, 3-15.
- Bakirtzis, Ch.** "Imports, exports and autarky in Byzantine Thessalonike from the seventh to the tenth century", in *Millenium-Studien zu Kultur und Geschichte des ersten Jahrtausends n. Chr. Post-Roman Towns, Trade and Settlement in Europe and Byzantium vol. 5/2: Byzantium, Pliska and the Balkans*, (ed. Henning, J.), Berlin 2007, 89-118.
- Bellinger, A. R.** *Catalogue of Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, I: Anastasius to Maurice, 491-602*, Washington, DC, 1966.
- Bendall, S.–Nicol, D.** "Anna of Savoy at Thessalonica, the numismatic evidence", *Revue Belge de Numismatique*, XIX (1977), 87-102.
- Bendall, S.–Donald, P. J.** *The later Palaeologan Coinage 1282-1453*, London 1976.
- Bertelé, T.** *Numismatique Byzantine, suivie de deux études inédites sur les monnaies des Paléologues*, édition française mise à jour et augmentée des planches par Cecil Morisson, Wetteren 1979.
- Bouras, Ch.** "Aspects of the Byzantine City, Eighth-Fifteenth Centuries", in Angeliki E. Laiou (ed.-in-Chief), *The Economic History of Byzantium. From the Seventh through the Fifteenth Century*, vol. 1-3, Washington, DC, 2002, 497-528.
- Bruun, P. M.** *The Roman Imperial Coinage, vol. VII, Constantine and Licinius AD 313-337*, London 1966.
- Carson, R. A. G.** *Principal Coins of the Romans, vol. III, The Dominate AD 294-498*, British Museum Publications 1981.
- Casson, L.** *Το ταξίδι στον αρχαίο κόσμο*, εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1996.
- Chevalier, R.** *Les voies romaines*, 1972.
- Collart, P.** "Philippe, les milliaires de la Via Egnatia", *BCH 100* (1976), 177
- Damaskenides, A. N.** "Réflexions sur l'essor commercial et industriel de Thessalonique, effectué depuis le XVIIIe siècle jusqu'à nos jours", *Μακεδονικά 14* (1974), 1-9.
- Dagron, G.** "The Urban Economy, Seventh-Twelfth Centuries", in Angeliki E. Laiou (ed.-in-Chief), *The Economic History of Byzantium. From the Seventh through the Fifteenth Century*, vol. 1-3, Washington, DC, 2002, 393-461.
- Goodacre, H.** *A Handbook of the Coinage of the Byzantine Empire*, 1964.
- Gounaropoulou, L.–Hatzopoulos, M. B.** *Les milliaires de la voie Egnatienne entre Héraclée de Lyncestes et Thessalonique*, KEPA-EIE, Αθήνα 1985.
- Grierson, P.–Mays, M.** *Catalogue of Late Roman Coins in the Dumbarton Oaks Collection, from Arcadius and Honorius to the Accession of Anastasius*, Washington, D.C., 1992.
- Grierson, Ph.** *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection II: Phocas to Theodosius III, 602-717*, Washington, D.C., 1968.
- *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, V: Michael VIII to Constantine XI, 1258-1453*.
- Hendy, M.** *Coinage and Money in the Byzantine Empire 1081-1261*, Washington, D.C., 1969.
- *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, IV: Alexius I to Michael VIII 1081-1261*, Washington, D.C., 1999.
- Hill, P. V.–Kent, P. C.–Carson, R. A. G.** *Late Roman Bronze Coinage*, London 1960.
- Jacoby, D.** "Foreigners and the Urban Economy in Thessalonike, ca. 1150-ca.1450", *DOP 57* (2003), 85-132.

- Jakobson, H.** «Οι Πορτογάλοι Μαράνος και η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη της Θεσσαλονίκης του 16^{ου} αιώνα», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 4 (2001), 125-36.
- Kent, J. P. C.** *The Roman Imperial Coinage, vol. VIII. The Family of Constantine I AD 337-364*, London 1981.
— *The Roman Imperial Coinage, vol. X. The Divided Empire and the fall of the Western Parts AD 395-491*, London 1994.
- Koder, J.** *Maritime trade and the food supply for Constantinople in the middle ages*, papers from the Thirty-Fourth Spring Symposium of Byzantine Studies, *Travel in the Byzantine World*, (Birmingham, April 2000), (Macrides, R. J., edit.), Aldershot 2002, 109-24.
- Laiou, A.** *In the Medieval Balkans: Economic Pressures and Conflicts in the Fourteenth Century, Byzantina kai Metabyzantina 4 Byzantine Studies in Honor of M. V. Anastos*, (Sp. Vryonis Jr., ed.), 143, Undena Publications, Malibu 1985.
— *The economy of Byzantine Macedonia in the Palaiologan period, Byzantine Macedonia. Identity Image and History*, 199-211.
— *Thessaloniki and Macedonia in the Byzantine period, Byzantine Macedonia. Identity Image and History*, 1-11, Melbourne 2000.
— “The Human Resources, in Angeliki E. Laiou (ed.-in-Chief), *The Economic History of Byzantium. From the Seventh through the Fifteenth Century*, 1-3, vol. 1, Washington, D.C., 2002, 47-56.
— “Economic and Noneconomic Exchange”, in Angeliki E. Laiou (ed.-in-Chief), *The Economic History of Byzantium. From the Seventh through the Fifteenth Century*, 1-3, vol. 2, Washington, D.C., 2002, 681-96.
— “Exchange and Trade, Seventh-Twelfth Centuries”, in Angeliki E. Laiou (ed.-in-Chief), *The Economic History of Byzantium. From the Seventh through the Fifteenth Century*, 1-3, vol. 2, Washington, D.C., 2002, 697-770.
— “Economic Thought and Ideology”, in Angeliki E. Laiou (ed.-in-Chief), *The Economic History of Byzantium. From the Seventh through the Fifteenth Century*, 1-3, vol. 3, Washington, D.C., 2002, 1123-1144.
- Longuet, H.** “Une trouvaille de monnaies des Paléologues”, *Revue Belge de numismatique*, tome CVI, (1960), 243-266.
- Lopez, R. S.** “The role of trade in the economic readjustment of Byzantium, in the seventh cent.”, *DOP* 13 (1959), 67-85.
- Matschke, K. P.** “The late Byzantine Urban Economy, Thirteenth-Fifteenth Centuries”, in Angeliki E. Laiou (ed.-in-Chief), *The Economic History of Byzantium. From the Seventh through the Fifteenth Century*, 1-3, vol. 2, Washington, D.C., 2002, 463-96.
- Mehlan, Arno** (επιμ. Ασδραχάς, Σ.) *Οι εμπορικοί δρόμοι στα Βαλκάνια κατά την Τουρκοκρατία, Η οικονομική δομή των Βαλκανικών χωρών (ΙΕ'-ΙΘ' αιώνας)*, 369-407, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 1979.
- Metcalf, D. M.** “The coinage of Thessaloniki, 829-1204, and its place in Balkan Monetary History”, *Balkan Studies* 4 (1963), 277-88.
— *The copper coinage of Thessalonica under Justinian I*, Vienna 1976.
— *Coinage in South-eastern Europe, 820-1396*, London 1979.
— “Folles and fractional copper minted at Thessaloniki under Justin I”, *Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte* 30 (1980), 19-27.
— “The mint of Thessalonica in the early Byzantine Period”, στο *Villes et peuplement dans l' Illyricum Protobyzantin*, Ecole Française de Rome 1984, 111-29.
— “Mint-Activity in Byzantine Thessaloniki”, *Οβολός* 4 (1998), *Το νόμισμα στο Μακεδονικό χώρο*, Θεσσαλονίκη 2000, 171-82.
— “The minting of gold coinage of Thessalonica in the fifth and sixth centuries and the gold currency of Illyricum and Dalmatia”, in *Studies in Early Byzantine Gold Coinage*, 65-109, New York.
- Morisson, C.** *Catalogue des monnaies Byzantines de la Bibliothèque Nationale, vol. 2*, Paris 1970.

- Morisson, C.–Cheynet, J. C.** "Prices and Wages in the Byzantine World", in Angeliki E. Laiou (ed.-in-Chief), *The Economic History of Byzantium. From the Seventh through the Fifteenth Century*, 1-3, Washington, D.C., 2002, 815-78.
- Nasledova, A. R.** "Remeslo I trgovija Fessaloniki v konca IX-nacala XV. Po dannym Ioanna Kameniaty", *Vizantijski Vremenik 8 (1956)*, 61-84.
- Odorico, P.** *Το βυζαντινό λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Μερικά προβλήματα και μια υπόθεση εργασίας*, Πρακτικά Β' Διεθνούς Συμποσίου «Βυζαντινή Μακεδονία. Δίκαιο, θεολογία, φιλολογία», (26-28 Νοεμβρίου 1999), Μακεδονική βιβλιοθήκη αρ. 95, 121-42, Θεσσαλονίκη 2003.
- Oikonomidès, N.** "Le Kommerkion d' Abydos: Thessalonique et le commerce bulgare au IXe siècle", in Kravari, V.–Leford, J.–Morrisson, C. (eds), "Hommes et richesses dans l'empire byzantin, II, VIIe-XVe siècle", *Réalités byzantins 3, (Paris 1991)*, 241-8.
- *Fiscalité byzantine et la communauté villageoise au XIe siècle*, Septième Congrès international d' études du Sud-Est Européen, 89-102, Thessalonique 1994.
- *Όρος Ρωμαίων και Βουλγάρων*, Πρακτικά Β' Διεθνούς Συμποσίου «Βυζαντινή Μακεδονία 324-1430 μ.Χ.», (Θεσσαλονίκη 29-31 Οκτωβρίου 1992), Μακεδονική βιβλιοθήκη αρ. 82, 239-43, Θεσσαλονίκη 1995.
- Papanikola-Bakirtzis, D.** "The Palaeologan Glazed Pottery of Thessaloniki, L'art de Thessalonique et des pays balkaniques et les courants spirituels au XIVe siècle", *Recueil des rapports du IV Colloque Serbo-Grec, (Beograd 1987)*, 193-204.
- Romiopoulou, K.** "Un nouveau milliaire de la via", *BCH 98 (1974)*, 813-6, αναδημοσίευση στο *Μελέτες για την αρχαία Θεσσαλονίκη «Θεσσαλονίκη Φιλίππου Βασίλισσαν»*. Αφιέρωμα στα 2300 χρόνια της Θεσσαλονίκης, 532-5, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1985.
- Rostovtzeff, M.** *The Social and Economic History of the Hellenistic World*, Οξφόρδη 1953².
- Sear, D.** *Byzantine Coins and their values*, London 1974.
- Sivignon, M.** (επιμ. Σακελλαρίου, Μ.) *Η γεωγραφική εικόνα της Μακεδονίας, Μακεδονία, 4000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού*, 12-27, Αθήνα 1992.
- Sodini, J. P.** "Marble and Stoneworking in Byzantium, Seventh-Fifteenth Centuries", in Angeliki E. Laiou (ed.-in-Chief), *The Economic History of Byzantium. From the Seventh through the Fifteenth Century*, 1-3, vol. 1 Washington, DC, 2002, 129-46.
- Sutherland, C. H. V.–Carson, R. A. G.** *The roman imperial coinage, vol. IX, Valentinian I-Theodosius I*, London 1933.
- Sutherland, C. H. V.** *The Roman Imperial Coinage, vol. VI, From Diocletian's reform (AD 294) to the death of Maximinus (AD 313)*, London 1967.
- Svoronos, N.** "Remarques sur les structures économiques de l'empire Byzantin au XIe siècle", *Travaux et Mémoires 6 (1976)*, 49-67.
- Touratsoglou, I.** "A contribution of the Lily-Type Issues of Michael VIII Palaeologos", *AD 26 (1971)*, μέρος Α', *Μελέται*, 189-93.
- "Unpublished Byzantine Hoards of Billon trachea from Greek Macedonia and Thrace", *Balkan Studies 14 (1973)*, 131-66.
- *L' atelier monétaire de Thessalonique au quatorzième siècle après J. Chr.: Le rayonnement d' un centre artistique avant le déclin de l' empire, L' art de Thessalonique et des pays Balkaniques et les Courants spirituels au XIVe siècle*, Belgrade 1987, 183-91.
- *Die Munztätte von Thessaloniki in der Römischen Kaiserzeit*, Berlin-New York 1988.
- Vakalopoulos, K. A.** "Tendances caractéristiques du commerce de la Bosnie et le rôle économique des commerçants Grecs au début du XIXe siècle", *Balkan Studies 20 (1979)*, 91-110.
- Vickers, M.** "Fifth century Brickstamps from Thessaloniki", *BSA 68 (1973)*, 285-94.
- Werner, E.** *Gesellschaft und Kultur im XIV Jahrh. Sozial-Ökonomischen Fragen*, actes du XIVe Congrès International des Etudes Byzantines 1,93-110, Bucarest 1974.

- Αδάμ-Βελένη, Π.** *Θεάματα και τέχνες στη Θεσσαλονίκη*, κατάλογος περιοδικής έκθεσης, «Ρωμαϊκή Θεσσαλονίκη», 263-82, Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών του ΑΠΘ (επιμ. Δ. Γραμμένος, Γ.), Θεσσαλονίκη 2003.
- Ασδραχάς, Σ.** (επιμ.) *Η οικονομική δομή των Βαλκανικών Χωρών (15^{ος}-19^{ος} αιώνας)*, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 1979.
- Αστρεϊνίδου, Π.** «Μπεζεστένι: Η παλιά υφασματοαγορά», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 03.02.2002, 16-20.
- Αστρεϊνίδου-Κωτσάκη, Π.** «Χαράγματα στους μολυβδοσκεπάστους τρούλους του Μπεζεστενίου της Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικά* 24 (1984), 168-87.
- «Οικονομική λειτουργία των μπεζεστενίων στην αγορά της οθωμανικής περιόδου», *Μακεδονικά* 30 (1995-6), 153-87.
- Βαβρίτσας, Α. Κ.** *Η Εγνατία οδός και η Βισαλτία*, Πρακτικά επιστημονικού συμποσίου «Η Νιγρίτα, η Βισαλτία δια μέσου της ιστορίας», 59-78, Νιγρίτα 1995.
- Βακαλόπουλος, Α.** «Το εμπόριο της Θεσσαλονίκης 1796-1840», *Μακεδονικά* 16 (1976), 73-173.
- «Χριστιανικές συνοικίες, συντεχνίες και επαγγέλματα της Θεσσαλονίκης στα μέσα του 19ου αιώνα», *Μακεδονικά* 18 (1978), 103-42.
- *Οικονομική λειτουργία του μακεδονικού και θρακικού χώρου, στα μέσα του 19^{ου} αιώνα, στα πλαίσια του διεθνούς εμπορίου*, ΕΜΣ, Θεσσαλονίκη 1980.
- Βαλαβανίδου, Α.** *Εργαστηριακές χρήσεις στο χώρο της Αρχαίας Αγοράς Θεσσαλονίκης*, στο Αδάμ-Βελένη, Π. (επιμ.), «Αρχαία Αγορά Θεσσαλονίκης», Πρακτικά διημερίδας, εργασίες ετών 1989-1999, 119-30, Θεσσαλονίκη 2001.
- Βελένης, Γ.** *Νομισματοκοπείο στην αρχαία αγορά της Θεσσαλονίκης, Χαρακτήρ, Αφιέρωμα στη Μάντω Οικονομίδου*, 49-60, Αθήνα 1996.
- «Συμπραγματευόμενοι Ρωμαίοι σε μια νέα επιγραφή της Θεσσαλονίκης», *Τεκμήρια Β* (1996), 8-15.
- Γούναρης, Β.** (επιμ. Κολιόπουλος, Ι.-Χασιώτης, Ι.) *Οικονομικές εξελίξεις στη Μακεδονία, Νεότερη και σύγχρονη Μακεδονία. Ιστορία-Οικονομία-Κοινωνία-Πολιτισμός*, εκδ. Παρατηρητής-Παπαζήσης, Θεσσαλονίκη 1992.
- (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Θεσσαλονίκη 1830-1912. Ιστορία, οικονομία και κοινωνία, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 117-33, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Γούναρης, Γ.** «Οι τοιχογραφίες του τάφου αρ. 18 της Θεολογικής σχολής του ΑΠΘ», *Εγνατία* 2 (1990), 246-62.
- Δελιβάνης, Δ. Ι.** «Η Θεσσαλονίκη από οικονομικής απόψεως 315 π.Χ.-1985 μ.Χ.», *Η Θεσσαλονίκη* 1 (1989), 23-32.
- Δεσποίνη, Αικ.** *Η στήλη από το Ωραιόκαστρο Θεσσαλονίκης, Archaische und Klassische griechische Plastik*, akten der internationalen Kolloquiums (22-25 April 1985, Athen), Mainz am Rhein 1986.
- *Πεσός με ανάγλυφη παράσταση στο Μουσείο Θεσσαλονίκης, Αμητός, τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Μανόλη Ανδρόνικο*, τ. Α', 293-302, πιν. 61-2, Θεσσαλονίκη 1987.
- Δημητριάδης, Β.** «Φορολογικές κατηγορίες των χωριών της Θεσσαλονίκης κατά την τουρκοκρατία», *Μακεδονικά* 20 (1980), 375-462.
- Ζώρα, Π.** *Σημειώσεις ελληνικής τέχνης*, ΕΟΜΜΕΧ, Αθήνα 1972.
- Θεοφανίδου, Σ.** (επιμ. Σακελλαρίου, Μ.) *Η Μακεδονία κατά τους νεότερους χρόνους. Η οικονομία μετά το 1912. Μακεδονία 4.000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού*, 513-4, Αθήνα 1994.
- Θεοχαρίδου, Κ.** «Συμβολή στη μελέτη της παραγωγής οικοδομικών κεραμικών προϊόντων στα βυζαντινά και μεταβυζαντινά χρόνια», *ΔΧΑΕ* 13 (1988), 97-111.
- Καδάς, Σ.** «Ένα έργο του Θεσσαλονικέα καλλιγράφου και μικρογράφου Χατζηγιωάννη (τέλη 17^{ου} αι.)», *Η Θεσσαλονίκη* 2 (1990), 215-71.

- Καλαμαρά, Π.–Μέξια, Α.** (επιμ.) *Η πολιτεία του Μυστρά*, κατάλογος περιοδικής έκθεσης «Καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο. Ώρες Βυζαντίου, Έργα και ημέρες» (Μυστράς, Αύγουστος 2001- Ιανουάριος 2002), Αθήνα 2001.
- Κανονίδης, Γ.** *Ανασκαφή εργαστηρίου υαλοργιάς στην πλατεία Διοικητηρίου Θεσσαλονίκης*, Πρακτικά Β' συνεδρίου Μαργαριτών Μυλοποτάμου Ρεθύμνου Κρήτης, «*Το Γυαλί από την αρχαιότητα έως σήμερα*», (Μαργαρίτες Μυλοποτάμου, 26-28 Σεπτεμβρίου 1997), (επιμ. Θέμελης, Π.), 143-52, Αθήνα 2002.
- Καραγιαννόπουλος, Ι.** *Συμβολή στο πρόβλημα της προσδέσεως του αγροτικού πληθυσμού στη γη κατά την πρωτοβυζαντινή εποχή*, Επιστημονική επετηρίδα της Σχολής Νομικών και Οικονομικών Επιστημών 21 (1982), 961-70, Αφιέρωμα στον ομότιμο καθηγητή Αντ. Ν. Δαμασκηνίδη.
— «Η επικοινωνία Θεσσαλονίκης-Κωνσταντινουπόλεως κατά τους 7^ο-9^ο αι.», *ΕΕΦΣΑΠΘ* 22 (1984), 211-29.
— (επιμ. Σακελλαρίου, Μ.) *Από το 1204 ως την άλωση της Θεσσαλονίκης από τους Τούρκους. Θεσμοί-Κοινωνία-Οικονομία, Μακεδονία 4000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού*, 318-32 Αθήνα 1992.
- Καραμεσίνη-Οικονομίδη, Μ.** «Ελληνικά νομισματοκοπεία στα ρωμαϊκά χρόνια», *Νομισματικά Χρονικά* 3 (1974), 9-20.
— *Contribution à l'étude de la Circulation des monnaies Byzantines en Grèce au XIIIème siècle*, Πρακτικά του ΙΕ' διεθνούς συνεδρίου Βυζαντινών Σπουδών, 121-8, Αθήνα 1976.
- Κεφαλάς, Κ.** «Χαλκιάδες και χαλκωματάδες στη Θεσσαλονίκη», *Μακεδονική Ζωή* 84 (1973), 21-5.
— *Κασέλες, μπαούλα και σεντούκια στο βορειοελλαδικό χώρο*, Γ' συμπόσιο Λαογραφίας, Βορειοελλαδικού χώρου (Ήπειρος, Μακεδονία-Θράκη), ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1979.
- Κισκήρα Κ.** «Η Θεσσαλονίκη στα 1847 και η πρώτη αμερικανική διείσδυση στα Βαλκάνια», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 6 (2001), 107-22.
- Κολιόπουλος, Ι.** (επιμ. Σακελλαρίου, Μ.) *Από την ελληνική επανάσταση ως την απελευθέρωση (1821-1912). Διοικητικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις, Μακεδονία 4000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού*, 484-92, Αθήνα 1992.
- Κολώνας, Β.** «Εμπορικές στοές και μέγαρα», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 03.02.2002, 24-8.
- Κόρτη-Κόντη, Σ.** *Η κοροπλαστική της Θεσσαλονίκης*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1994.
— *Μίμοι της Θεσσαλονίκης, Αρχαία Μακεδονία VI. 1 (1996)*, ανακοινώσεις κατά το ΣΤ' διεθνές συμπόσιο (Θεσσαλονίκη 15-19 Οκτωβρίου 1996), ΙΜΧΑ αρ. 272, 621-30, Θεσσαλονίκη 1999.
- Κούκης, Ν.** *Βυρσοδεψία Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 2000.
- Κρεμύδη-Σισιλιάνου, Σ.** *Οι κοπές των πόλεων στους αυτοκρατορικούς χρόνους. Το παράδειγμα της Μακεδονίας, Η ιστορική διαδρομή της νομισματικής μονάδας στην Ελλάδα*, 47-62, ΕΙΕ, Αθήνα 2002.
- Κωνσταντακοπούλου, Α.** *Ιστορική Γεωγραφία της Μακεδονίας (4^ο-6^ο αι.)*, Γιάννενα 1984.
- Λαΐου, Α.** «Πολιτεία-κοινωνία-οικονομία (1071-1204). Οι εξελίξεις στην οικονομία και στην κοινωνία», *ΙΕΕ*, τομ. Θ', 61-6.
— «Κοινωνία και οικονομία (1204-1453)», *ΙΕΕ*, τομ. Θ', 214-37.
— *Στο Βυζάντιο των Παλαιολόγων: Οικονομικά και πολιτιστικά φαινόμενα, Ευφρόσυνον*, Αφιέρωμα στον Μανόλη Χατζηδάκη, τομ. 1, 283-96, Αθήνα 1991.
- Λαΐου, Α.** *Η Θεσσαλονίκη, η ενδοχώρα της και ο οικονομικός της χώρος στην εποχή των Παλαιολόγων*, Πρακτικά διεθνούς συμποσίου, «*Βυζαντινή Μακεδονία 324-1430 μ.Χ.*», (Θεσσαλονίκη, 29-31 Οκτωβρίου 1992), ΕΜΣ, Μακεδονική Βιβλιοθήκη, αρ. 82, 183-94, Θεσσαλονίκη 1995.
- Μακροπούλου, Δ.** «Οδός Μοναστηρίου 93», *ΑΔ* 43 (1988), *Β2 Χρονικά*, 379-80.
- Μαλτέζου, Χ.** *Θεσσαλονίκη: Ορμητήριο κουρσάρων στα τέλη του 13^{ου} αι.*, Πρακτικά διεθνούς συμποσίου, «*Βυζαντινή Μακεδονία 324-1430 μ.Χ.*», (Θεσσαλονίκη 29-31 Οκτωβρίου 1992), ΕΜΣ, Μακεδονική Βιβλιοθήκη, αρ. 82, 209-17, Θεσσαλονίκη 1995.
- Μαρκή, Ε.** «Οδός Κασσάνδρου 14-16», *ΑΔ* 42 (1987), *Β2 Χρονικά*, 390-1.

- Μαρκή, Ε.** «Οδός Μενελάου-Εγνατίας-Μητροπολίτου Γενναδίου (οικόπεδο Στοάς Χορτιάτη)», *ΑΔ 44 (1989), Β2 Χρονικά*, 340-4.
- Μαυρομάτης, Β.** «Πρώτες ιστορικές πληροφορίες για τη σιδηροδρομική σύνδεση Θεσσαλονίκης-Μοναστηρίου στα τέλη του 19^{ου} αι.», *Η Θεσσαλονίκη 2 (1990)*, 217-38.
- Μέγας, Γ.-Τακάς, Δ.** *Μετοχές και ομόλογα, Μακεδονία-Θεσσαλονίκη 1870-1940*, εκδ. Καπόν, Αθήνα 2001.
- Μισαϊλίδου-Δεσποτίδου, Β.** *Επιγραφές αρχαίας Μακεδονίας, από τη συλλογή της ΙΣΤ' ΕΠΚΑ, κατάλογος περιοδικής έκθεσης (Κρυπτή Στοά της Αρχαίας Αγοράς, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1997)*, Θεσσαλονίκη 1997.
- Μοσκόφ, Κ.** *Θεσσαλονίκη 1700-1912. Τομή της μεταπρατικής πόλης*, εκδ. Στοχαστής, Αθήνα 1974.
- Μότσιανος Ι.-Πολυχρονάκη Μ.** «Τύπος παλαιολόγειου νομίσματος της συλλογής της 9ης ΕΒΑ, με παράσταση του μαρτυρίου του αγίου Δημητρίου», *Οβολός 4 (1998), Το νόμισμα στο Μακεδονικό χώρο*, 211-31.
- Μπακιρτζής, Χ.** *Βυζαντινά τσουκαλολάγηννα, Συμβολή στη μελέτη ονομασιών, σχημάτων, και χρήσεων πυριμάχων μαγειρικών σκευών, μεταφορικών και αποθηκευτικών δοχείων*, ΤΑΠΑ, Αθήνα 1989.
- Μπωζούρ, Φ.** (μτφ. Γαρίδη, Ε.-εισ., επιμ., σχολ. Βουρνάς, Τ.) *Πίνακας του Εμπορίου της Ελλάδος στην Τουρκοκρατία (1787-1797)*, Παρίσι 1800, Αθήνα 1974.
- Νίγδελης, Π.** «Η οικογένεια των Ιταλικών *Auli Anii* στη Θεσσαλονίκη: Με αφορμή μια νέα δίγλωσση αναθηματική επιγραφή», *Τεκμήρια Α (1995)*, 47-65.
— «Από τον Κάσσανδρο ως το Γαλέριο. Σχεδιάγραμμα ιστορίας της αρχαίας Θεσσαλονίκης», *Θεσσαλονικέων Πόλις 1 (1997)*, 21-9.
- Οικονομίδης, Ν.** *Το μερίδιο των μοναστηριών στην αγορά της Τουρκοκρατούμενης Θεσσαλονίκης (1400)*, Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Σταυροπηγιακές και Ενοριακές Μονές» (Ιερά Μονή Βλατάδων 18-20 Οκτωβρίου 1993), 71-82, (επιμ. Γκαβαρδίνας, Γ.), Θεσσαλονίκη 1995.
- Οικονομίδου-Μπότσιου, Φ.** *Μακεδονία Θράκη, Ο παραδοσιακός πολιτισμός μέσα από τις Συλλογές του ΛΕΜΜ*, (επιμ. Οικονομίδου-Μπότσιου, Φ.), Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1992.
- Οτατζής, Μ.** *Ένα μιλιάριο από το Μικρό Σούλι Σερρών: Συμβολή στη μελέτη της πορείας της Εγνατίας οδού, Οι Σέρρες και η περιοχή τους από την αρχαία στη μεταβυζαντινή κοινωνία*, 113-122, 1998.
- Παπαγεωργίου, Π.** «Εργατών σήματα και ονόματα εν τω θεάτρω της Θεσσαλονίκης», *ΑΕ (1911)*, 168-73.
- Παπαγιάννη, Ε.** *Μορφές οικοδομών κατά την ύστερη βυζαντινή περίοδο, Πληροφορίες από νομικά έγγραφα*, Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, Αθήνα, 1995.
— *Οι πανηγύρεις των ναών της Θεσσαλονίκης και τα έσοδά τους στις αρχές του 15^{ου} αι.*, Πρακτικά Β' Διεθνούς συμποσίου, «Βυζαντινή Μακεδονία Δίκαιο, Θεολογία, Φιλολογία» (26-28 Νοεμβρίου 1999), 143-53, Θεσσαλονίκη 2003.
- Παπαδημητρίου, Χ.** «Το τρένο στη Βόρειο Ελλάδα», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες, 15.10.1995*
— «Η σιδηροδρομική σύνδεση της Θεσσαλονίκης με την Ευρώπη και οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες όπως παρουσιάζονται στην εφημερίδα "Φάρος της Μακεδονίας"», *Η Θεσσαλονίκη 5 (1999)*, 205-20.
- Παπανικόλα-Μπακιρτζή, Δ.** (επιμ.) *Βυζαντινά εφυαλωμένα κεραμικά, Η τέχνη των εγχαράκτων*, κατάλογος περιοδικής έκθεσης, ΤΑΠΑ, Αθήνα 1999.
- Πέννα, Β.** «Η απεικόνιση του αγίου Δημητρίου σε νομισματικές εκδόσεις της Θεσσαλονίκης: μεσοβυζαντινή και ύστερη βυζαντινή περίοδο», *Οβολός 4, Το νόμισμα στο Μακεδονικό χώρο*, Θεσσαλονίκη 2000, 195-210.
- Πέννα, Β.** *Το νομισματοκοπέο της Θεσσαλονίκης στα Βυζαντινά χρόνια, Μακεδονία, Αρχαιολογία-Πολιτισμός, τ. Β'*, 157-175.
- Πετρίδης, Π.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Θεσσαλονίκη 1912-1940: Πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997, 137-49.

- Πέτσας, Φ.** «Ανασκαφή Πανεπιστημιούπολεως Θεσσαλονίκης», *ΑΔ 21* (1966), *Χρονικά Β2*, 334-9, πίν. 345-359.
- Πρωτονοτάριος, Π.** «Ιστορία, συμβολισμός και τέχνη εις τα Βυζαντινά νομίσματα», *Νομισματικά Χρονικά 1* (1972), 37-49.
- «Ο Ιωάννης Παλαιολόγος και η Άννα της Σαβοΐας στη Θεσσαλονίκη (1351-1365), το εύρημα των Σερρών», *Νομισματικά Χρονικά 8* (1989), 69-84.
- Ριζάκης, Α.** *Η κοινότητα των «συμπραγματευομένων Ρωμαίων» της Θεσσαλονίκης και η ρωμαϊκή οικονομική διεύθυνση στη Μακεδονία*, *Αρχαία Μακεδονία IV*, ανακοινώσεις κατά το Δ' διεθνές συμπόσιο (Θεσσαλονίκη 21-25 Σεπτεμβρίου 1983), 511-24, Θεσσαλονίκη 1986.
- Σαμαρτζίδου, Σ.** *Εγνατία οδός: Από τους Φιλίππους στη Νεάπολη, Μνήμη Δ. Λαζαρίδη*, Πρακτικά συνεδρίου «Πόλις και Χώρα στην αρχαία Μακεδονία και Θράκη» (Καβάλα 9-11 Μαΐου 1986), 559-78, Θεσσαλονίκη 1990.
- Σαμσάρης, Δ.** «Το οδικό δίκτυο της ανατολικής Μακεδονίας απ' τα αρχαϊκά χρόνια ως τη Ρωμαϊκή κατάκτηση», *Μακεδονικά 14* (1974), 123-38.
- Σβορώνος, Ν.** «Διάγραμμα οικονομικής ιστορίας της Θεσσαλονίκης (4^{ος}-19^{ος} αι.)», *Αρχαιολογία 7* (1983), 66-71.
- «Οικονομία-κοινωνία-οικονομία στη μέση βυζαντινή περίοδο», *ΙΕΕ*, τ. Η', 180-213.
- (επιμ. Σακελλαρίου, Μ.) *Διοικητικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις, Μακεδονία 4.000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού*, 358-94, Αθήνα 1994.
- (επιμ. Σακελλαρίου, Μ.) *Η Μακεδονία κατά τους νεώτερους χρόνους, από το 1430 ως το 1821. Διοικητικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις, Μακεδονία, 4000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού*, 354-85, Αθήνα 1994.
- *Το εμπόριο της Θεσσαλονίκης τον 18^ο αιώνα*, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1996.
- Σουρής, Γ. Α.** «Το ρωμαϊκό εργοστάσιο όπλων (fabrica) της Θεσσαλονίκης. Μια νέα επιγραφή», *Τεκμήρια Α* (1995), 66-78.
- Σταυρίδου-Ζαφράκα, Α.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Η βυζαντινή Θεσσαλονίκη: Πολιτική, κοινωνική και οικονομική εξέλιξη, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 88-102, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ.** «Τα αγάλματα των μουσών από το ωδείο της Θεσσαλονίκης», *Εγνατία 2* (1990), 73-122.
- Ταξίδια στις Βυζαντινές θάλασσες**, ΥΠΠΟ, Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, ΤΑΠΑ 2002.
- Τιβέριος, Μ.** «Εγχώρια κεραμική του 6^{ου} και 5^{ου} αι. π.Χ. από τη Σίνδο», *ΑΕΜΘ 2* (1988), 298-306.
- Τοντόροφ, Ν.** *Η Βαλκανική Πόλη, 15^{ος}-19^{ος} αι.*, Αθήνα 1986.
- Τόσκα, Λ.-Αλλαμανή, Β.-Μιχελάκη, Χ.-Φωτιάδης, Π.** «Συγκρότημα αποθηκών έξω από τα ανατολικά τείχη της Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ 11* (1997), 419-28.
- Τουράτσογλου, Ι.** «Μιλιάρια του Μουσείου Βέροιας», *Μακεδονικά 9* (1969), 317-23.
- «Του αγιωτάτου πατρίου θεού Καβείρου...», *Η Θεσσαλονίκη 1* (1985), 71-83.
- «Ο Πομπήιος στη Θεσσαλονίκη: Η νομισματική μαρτυρία», *Αμητός, τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Μανόλη Ανδρόνικο*, 885-91, Θεσσαλονίκη 1987.
- *Η νομισματική κυκλοφορία στην αρχαία Μακεδονία (περ. 200 π.Χ.-268 μ.Χ.). Η μαρτυρία των «θησαυρών»*, Αθήνα 1993.
- (επιμ. Αβραμέα, Α.-Λαΐου, Α.-Χρυσός, Ε.). *Από τα νομισματικά πράγματα στα Βαλκάνια των Μακεδόνων: με αφορμή τον «θησαυρό» ισταμένων Θεσσαλονίκη 2000*, «Βυζάντιο, στρατός και κοινωνία», *Μνήμη Ν. Οικονομίδη*, 523-41, Αθήνα 2003.
- Τουράτσογλου, Ι.-Λοβέρδου-Τσιγαρίδα, Κ.** «Ρωμαϊκοί και Βυζαντινοί «θησαυροί» από το βορειοελλαδικό χώρο στην Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης», *ΑΔ 31* (1976), *μέρος Α' Μελέται*, 23-48.

- Τσιγαρίδας, Ε.–Λοβέρδου-Τσιγαρίδα, Κ.** Κατάλογος χριστιανικών επιγραφών στα μουσεία της Θεσσαλονίκης, ΕΜΣ, Θεσσαλονίκη 1979.
- Τουράτσογλου, Ι.–Τσούρη-Κούλη, Η.–Κρίκου-Γαλάνη, Μ.** Ο «θησαυρός» Κομοτηνής 1979. Συμβολή στην κυκλοφορία των τεταρτηρών του ΙΒ΄ αι. μ.Χ., "Byzantine Thrace", *Image and Character*, vol. 1, 365-438, Κομοτηνή 1989.
- Τσιτουρίδου, Α.** (επιμ. Σακαλλαρίου, Μ.) Παλαιοχριστιανικοί χρόνοι. Οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, Μακεδονία: 4000 χρόνια ιστορίας και πολιτισμού, 232-37, Αθήνα 1994.
- Χαστάογλου, Β.** «Μπιτ Παζάρ: Η στοά των παλαιοπωλών», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 03.02.2002, 29-31.
- Χεκίμογλου, Ε.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) Θεσσαλονίκη, 1912-1940: Οικονομικές εξελίξεις, Θεσσαλονίκη, τοις αγαθοίς βασιλεύουσα, ιστορία και πολιτισμός, εκδ. Παρατηρητής, 150-61, Θεσσαλονίκη 1997.
- Χριστοδούλου, Γ.** *Η Θεσσαλονίκη, πόλις του εμπορίου. Ιστορία του εμπορίου από της κτίσεως αυτής μέχρι των νεωτέρων χρόνων*, Θεσσαλονίκη 1933.
- *Η Θεσσαλονίκη κατά την τελευταίαν εκατονταετίαν. Εμπόριον, βιομηχανία, βιοτεχνία*, Θεσσαλονίκη 1936.

ΣΤ. Λατρείες και Θρησκείες

- Bakirtzis, Ch.** "Pilgrimage to Thessalonike: the Tomb of St. Demetrios", *DOP* 56 (2002), 175-92.
- Beck, H. G.** *Humanismus und Palamismus*, XIIe Congrès International des Etudes Byzantines 3, 63-82, Belgrade 1961.
- Brashear, W.** «Αμπρα Κατάμπρα στην ελληνορωμαϊκή Αίγυπτο», *Αρχαιολογία και Τέχνες* 70 (1999), 29-33.
- Cheyne, J. C.–Flusin, B.** "Du monastère Ta Kathara a Thessalonique: Théodore Stoudite sur la route de l'exil", *REB* 48 (1990), 193-211.
- Dennis, G.** "The late byzantine metropolitans of Thessaloniki", *DOP* 53 (2003), Washington, DC, 2003, 255-63.
- Edson, C.** "Cults of Thessalonika", *HThR* 41 (1948), 153-204, αναδημοσίευση στο *Μελέτες για την αρχαία Θεσσαλονίκη «Θεσσαλονίκην Φιλίππου Βασιλίσσαν»*, Αφιέρωμα στα 2300 χρόνια της Θεσσαλονίκης, 886-939, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1985.
- Edson, C.** *Inscriptiones Graecae (Epiri, Macedoniae, Thraciae, Scythiae), Pars II (Inscriptiones Macedoniae), Fasciculus I (Inscriptiones Thessalonicae et Viciniae)*, Berlin 1972.
- Greenslade, S.** "The Illyrian Churches and the Vicariat of Thessalonica 378-395", *JThS* 46 (1945), 17-30.
- Guilland, R.** *Essais sur Nicéphore Gregoras, L'homme et l'oeuvre*, Paris 1926.
- Janin, R.** *Les eglises et les monasteres des grands centres byzantins (Bithynie, Hellespont, Latros, Galesios, Trébizonde, Athènes, Thessalonique)*, Paris 1975.
- Jugie, M.** «Palamas Grégoire» και «Palamite Controverse», στο *Dictionnaire de Theologie Catholique*, XI, 1735-818, Paris 1932.
- Karousou, S.** «Ερμής Ψυχοπομπός», *AM* 76 (1961), 91-106.
- Lemerle, P.** "Sainte Anysia, martyre a Thessalonique? Un question posee", *Analecta Bollandiana C* (1982), 111-24.
- Meyendorff, J.** *Introduction à l'Etude de Gregoire Palamas*, Paris 1959.
- *Gregory Palamas and orthodox spirituality*, New York 1974.
- *Byzantine Hesychasm. Historical, Theological and Social problems*, London 1974.
- Nicol, D.** *Church and Society in the Last Centuries of Byzantium*, Cambridge 1979.

- Obolensky, D.** "The cult of St. Demetrius of Thessaloniki in the history of Byzantine-slav relations", *Balkan Studies* 15 (1974), 3-20.
- Pachis, P.** *The Cult of Mithras in Thessalonika, Studies in Mithraism*, 229-55, Rome 1994.
- Ramage, A.** (επιμ. Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ.) *Η Ρωμαϊκή Τέχνη*, Θεσσαλονίκη 2000.
- Robert, L.** "Le dieu Fulvus a Thessalonique", *Hellenica II* (1946), 37-42.
- Robert, L.** "Les inscriptions de Thessalonique", *Revue de Philologie, de littérature et d'histoire anciennes* 48 (1974), 202.
- Runciman, St.** *Η Βυζαντινή Θεοκρατία*, Αθήνα 1982.
- Setton-Kenneth, M.** (μτφ. Παναγιώτου, Π.) *Το βυζαντινό υπόβαθρο της Ιταλικής Αναγέννησης*, Αθήνα 1989.
- Velenis, G.** "Some observations on the original form of the Rotunda in Thessaloniki", *Balkan Studies* 15 (1974), 298-307.
- Voutiras, E.** "Sanctuaire privé-cult public? Le cas du Sarapieion de Thessalonique", in Dasen, V. & Piérart, M. (eds), *Ιδια και δημοσία. Les cadres "privés" et "publics" de la region grecque antique*, actes du IXe Colloque du CIERGA (Fribourg du 8 au 10 sept. 2003), 273, Kernos Supplément 15, Liège 2005.
- Vryonis, S.,** "The Pnegyris of the Byzantine Saint: a study in the nature of a medieval institution, its origins and fate", στο Hackel, S. *The Byzantine Saint*, University of Birmingham, 14th Spring Symposium of Byzantine Studies, 196-26, London 1981.
- Witt, R.** *The Kabeiroi in ancient Macedonia, Αρχαία Μακεδονία II* (1973), Ανακοινώσεις κατά το Β' διεθνές συμπόσιο (Θεσσαλονίκη 19-24 Αυγούστου 1973), 67-80, Θεσσαλονίκη 1977.
- Yalouris, N.** «Πτερόντα πέδιλα», *BCH* 77 (1953), 293-321.
- Αγγελόπουλος, Α.** *Η εκκλησία Θεσσαλονίκης. Διαχρονική πνευματική ακτινοβολία της πόλεως στην Χερσόνησο του Αίμου ως Εξαρχίας, Βικαριάτου και Μητροπόλεως*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1995⁴. — *Η Εκκλησία της Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 2000.
- Αδάμ-Βελένη, Π.** *Χάλκινο μετάλλιο Αθηνάς και πέντε προτομές ζώων, Μύρτος, μνήμη Ι. Βοκοτοπούλου*, 1-28, Θεσσαλονίκη 2000.
- Αδάμ-Βελένη, Π.** *Μακεδονικοί βωμοί. Τιμητικοί και ταφικοί βωμοί αυτοκρατορικών χρόνων στη Θεσσαλονίκη, πρωτεύουσα της επαρχίας Μακεδονίας και στη Βέροια, πρωτεύουσα του Κοινού των Μακεδόνων*, (διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του ΑΠΘ), ΥΠΠΟ-Δημοσιεύματα του Αρχαιολογικού Δελτίου αρ. 84, Αθήνα 2002.
- Ακτσελή, Δ.** *Ματιές στη ρωμαϊκή αρχαιότητα των αυτοκρατορικών χρόνων*, κατάλογος περιοδικής έκθεσης, «Ρωμαϊκή Θεσσαλονίκη», Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών του ΑΠΘ (επιμ. Γραμμένος, Δ.), 15-55, Θεσσαλονίκη 2003.
- Αλλαμανή-Σουρή Β.** «Απόλλωνι, Ασκληπιώι, Υγίειαι. Επιγραφική μαρτυρία για το Ασκληπιείο της Βέροιας», *ΑΔ* 39 (1984), μέρος Α' Μελέτες, 205-31.
- Αναστασίου, Ι.** «Οι νεομάρτυρες της Θεσσαλονίκης», *Η Θεσσαλονίκη* 1 (1985), 485-501.
- Ανδρόνικος, Μ.** «Η Αφροδίτη Frejus της Θεσσαλονίκης», *ΑΕ* (1985), 1-32.
- Αραμπατζή, Χρ.-Κραλίδη, Α.** «Τα Μοναστήρια της Μακεδονίας κατά τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο», *Βυζαντινά* 16 (1991), 372-430.
- Βακαλόπουλος, Α.** «Ο ναός του αγίου Γεωργίου ως μητρόπολη Θεσσαλονίκης κατά τον 16^ο αι.», *Μακεδονικόν Ημερολόγιον* 16 (1940), 246-50.
- Βακάρος, Δ.** «Αίμα και Μύρο του αγίου Δημητρίου κατά τον άγιο Ευστάθιο αρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης», *ΓΠ* 71 (1988), 786-99.
- Βεληγιάνη, Χρ.** *Αιγυπτιακές και μικρασιατικές θεότητες στη Μακεδονία*, μεταπτυχιακή εργασία, Θεσσαλονίκη 1974.
- Βεληγιάνη, Χρ.-Κουσουλάκου, Κ.** *Αρεταλογία της Ίσιδας από την Ποτεΐδα*, Πρακτικά Β' πανελληνίου συνεδρίου Επιγραφικής, Θεσσαλονίκη 2002.

- Βλάμος, Κ.** «Πίναξ των ιερών ναών της πόλης της Θεσσαλονίκης», *ΓΠ 3* (1919), 645-59.
- Βουτυράς, Ε.** «Παρατηρήσεις σε τρία επιγράμματα», *Ελληνικά 35* (1984), 38-50.
- «Ηφαιστίων Ήρωες», *Εγνατία 2* (1990), 123-73.
- *Η λατρεία του Ασκληπιού στην αρχαία Μακεδονία, Αρχαία Μακεδονία V. 1* (1989), ανακοινώσεις κατά το Ε' διεθνές συμπόσιο (Θεσσαλονίκη 10-15 Οκτωβρίου 1989), 251-65, ΙΜΧΑ αρ. 240, Θεσσαλονίκη 1993.
- (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Η Θεσσαλονίκη στην εποχή της Ρωμαιοκρατίας, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 78-87, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- *Η λατρεία της Αφροδίτης στην περιοχή του Θερμαίου κόλπου, Αρχαία Μακεδονία VI. 2* (1996), ανακοινώσεις κατά το ΣΤ' διεθνές συμπόσιο (Θεσσαλονίκη 15-19 Οκτωβρίου 1996), 1329-43, ΙΜΧΑ αρ. 272, Θεσσαλονίκη 1999.
- *Το ιερό του Διονύσου στην Αφυτη, Μύρτος, μνήμη Ι. Βοκοτοπούλου*, 631-40, Θεσσαλονίκη 2000.
- Γαλάνης, Ι.** Συγκριτική εξέταση των Πράξεων (17,1-10) και Α'-Β' προς Θεσσαλονικείς επιστολές για την ίδρυση της εκκλησίας της Θεσσαλονίκης, *ΕΕΘΣΠΘ XXXVI* (1981), 273-92.
- «Ο Απόστολος Παύλος και οι Θεσσαλονικείς», *ΓΠ 758* (1995), 345-51.
- Γερομίχαλος, Α.** *Η εκκλησία της Θεσσαλονίκης κατά τον τέταρτο αιώνα*, Θεσσαλονίκη 1961.
- «Η ιστορία της εκκλησίας της Θεσσαλονίκης», *ΓΠ 44* (1961), 79-91.
- Γιάγκος, Θ.** «Περί της παλαιοχριστιανικής βασιλικής της οδού Γ' Σεπτεμβρίου Θεσσαλονίκης», *ΓΠ 66* (1983), 246-51.
- Γιάγκος, Θ.** *Οι εκκλησιαστικές διατάξεις περί βεβηλώσεως ναών και η απόδοση των βυζαντινών ναών της Θεσσαλονίκης στη λατρεία μετά την απελευθέρωση*, Πρακτικά επιστημονικού συμποσίου, «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Ο Ναός του αγίου Δημητρίου, προσκύνημα Ανατολής και Δύσεως» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 1-3 Οκτωβρίου 1998), 135-48, Θεσσαλονίκη 2001.
- Γιαλούρης, Ν.** «Ερμής βούκλεψ», *ΑΕ* (1953-4), 162-84.
- Γιανναρά, Χρ.** *Ορθοδοξία και Δύση στη Νεώτερη Ελλάδα*, Αθήνα 1992.
- Γιούρη, Ε.** «Το ιερό του Άμμωνος Δία στην Άφυτη», *ΑΑΑ 3* (1971), 356-67.
- Γκανούλης, Γ.** «Η δράσις του Αποστόλου Παύλου εν Θεσσαλονίκη», *ΓΠ 50* (1967), 198-211.
- Γουγούσης, Χ.** «Ο τάφος του αγίου Δημητρίου», *ΓΠ 7* (1923), 366-9.
- Δεσπίνης, Γ.** *Το αντίγραφο της Αθηνάς Medici του Μουσείου Θεσσαλονίκης, Αρχαία Μακεδονία II* (1973), Ανακοινώσεις κατά το Β' διεθνές συμπόσιο (Θεσσαλονίκη, 19-24 Αυγούστου 1973), 95-102, ΙΜΧΑ αρ. 155, Θεσσαλονίκη 1977.
- Δεσπίνης, Γ.-Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ.-Βουτυράς, Ε.** *Κατάλογος γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης I*, Θεσσαλονίκη 1997.
- *Κατάλογος γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης II*, Θεσσαλονίκη 2003.
- Δημητρακόπουλος, Φ. Α.** «Άγιος Αλέξανδρος Πύδνης ή Θεσσαλονίκης», *Ελληνικά 29* (1976), 267-77.
- Δρούγου, Σ.** «Δίι Υψίστω. Η αναθηματική στήλη του Ζωίλου στην Έδεσσα», *Εγνατία 2* (1990), 45-72.
- Ευαγγελίδης, Δ.** «Εικονομαχικά μνημεία εν Θεσσαλονίκη», *ΑΕ* (1937), 341-51.
- Ζαφράκα-Σταυρίδου, Α.** *Η νεότερη έρευνα για τη λατρεία και τα θαύματα του αγίου Δημητρίου*, Πρακτικά επιστημονικού συμποσίου, «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Ο Ναός του αγίου Δημητρίου, προσκύνημα Ανατολής και Δύσεως» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 1-3 Οκτωβρίου 1998), 151-64, Θεσσαλονίκη 2001.
- Ζήσης, Θ.** «Περί του ναού της αγίας Ανυσίας», *ΓΠ 66* (1983), 242-5.
- *Τα μοναστήρια της Θεσσαλονίκης σε ερευνητικό πρόγραμμα του ΚΒΕ*, Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Σταυροπηγιακές και Ενοριακές Μονές» (Ιερά Μονή Βλατάδων 18-20 Οκτωβρίου 1993), 657-69, (επιμ. Γ. Γκαβαρδίνας), Θεσσαλονίκη 1995.
- Ζυγομαλάς, Δ.** «Ιστορική εξέλιξη του μοναστηριακού συγκροτήματος των αδελφών του ελέους στη δυτική Θεσσαλονίκη», *Θεσσαλονικέων Πόλις 4* (2001), 225-38.
- Ζωγραφάκης, Γ.** «Εκκλησίες που έγιναν τζαμιά», *Μακεδονική Ζωή 139* (1977), 20-1.

- Ζωγράφου, Η.** «Η μητέρα των Θεών στη Θεσσαλονίκη», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 3 (2000), 81-6.
- Θεοχαρίδης, Γ.** Ο ναός των Ασωμάτων και η Rotonda του Αγίου Γεωργίου Θεσσαλονίκης, *Μακεδονικά* 4 (1955-1960), σ. 547-9.
- «Ο Ματθαίος Βλάσταρις και η μονή του κυρ-Ισαάκ στη Θεσσαλονίκη», *Byzantion* XL (1970), 437-59.
- «Μια εξαφανισθείσα μεγάλη μονή της Θεσσαλονίκης, η μονή του Προδρόμου», *Μακεδονικά* 18 (1978), 1-25.
- «Μια εξαφανισθείσα μεγάλη μονή της Θεσσαλονίκης, η μονή Φιλοκάλλη», *Μακεδονικά* 21 (1981), 319-50.
- Καλλέγια, Α.** «Ασκληπιεία. Τα κέντρα υγείας της Αρχαιότητας», *Corpus* 19 (2000), 60-72.
- Καλλιακμάνης, Β.** Η μήμη του αγίου Γρηγορίου Παλαμά κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, *ΓΠ* 745 (1992), 1169-82.
- Καλπακίδης, Π. αρχιμ.** «Περί των ιερών λειψάνων του αγίου ενδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου του μυροβλύτου», *ΓΠ* 676 (1980), 203-13.
- Καντώνης, Α.** «Ο πολιούχος της Θεσσαλονίκης μεγαλομάρτυρας Δημήτριος», *ΓΠ* 39 (1956), 307-8.
- Καραδημητρίου, Α.** «Χρησμοί», *Μακεδονικά* 16 (1987-8), 126-37.
- Κίσσας, Σ.** «Η μονή της μικρής αγίας Σοφίας στη Θεσσαλονίκη», *Η Θεσσαλονίκη* 1 (1985), 325-40.
- «Ταφικό μνημείο μέσα στην αγία Σοφία Θεσσαλονίκης», *ΜΒΠ* 3 (1995), 28-35.
- Κουκούλη-Χρυσανθάκη, Χ.** «Ιερόν Θρακός Ἡρώος Αυλωνεΐτου», *ΑΑΑ* II (1969), 191-3.
- Κουκούλη-Χρυσανθάκη, Χ.–Μαλαμίδου, Δ.** «Το ιερό του Ἡρώα Αυλωνεΐτη στο Παγγαίο», *ΑΕΜΘ* 3 (1989), 553-67.
- Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου, Ε.** «Το εγκαίνιο της βασιλικής στο ανατολικό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης», *ΑΕ* (1981), 70-81.
- «Το εγκαίνιο του ναού του Σωτήρα στη Θεσσαλονίκη», *Η Θεσσαλονίκη* 1 (1985), 205-17.
- Κωνσταντίνου-Στεργιάδου, Ε.** *Ο ηγετικός ρόλος της εκκλησίας της Θεσσαλονίκης στο Ιλλυρικό κατά τους πρώτους μ.Χ. αιώνες*, Πρακτικά ΙΓ' επιστημονικού συμποσίου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη, Η επαρχιακή μητροπολιτική σύνοδος Θεσσαλονίκης» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 21-23 Οκτωβρίου 1999), 113-21, Θεσσαλονίκη 2000.
- Λαούρδας, Β.** «Βυζαντινά και μεταβυζαντινά εγκώμια εις τον άγιο Δημήτριο», *Μακεδονικά* 4 (1955-60), 47-162.
- «Κύριλλος και Μεθόδιος οι ιεραπόστολοι των Σλάβων», *Εκκλησία* XLIII (1996), 437-44.
- Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, Μ.** *Το Θεσμοφόριο της Πέλλας*, Αθήνα 1996.
- Μαϊδώνης, Χ. αρχιμ.** *Ο εθνοϊερομάρτυρας Αγάπιος Αγιοταφίτης εκ Γαλατίστης*, Γαλατίστη 1998.
- Μακαρόνας, Χ.** «Ανασκαφή παρά το Σαράπειον», *Μακεδονικά* 1 (1940), 464-5.
- Makaronas, Ch.** *Via Egnatia and Thessalonike, Studies presented to David M. Robinson, vol. 1*, 380, Missouri 1951.
- Μακροπούλου, Δ.** «Ο παλαιοχριστιανικός ναός έξω από τα ανατολικά τείχη της Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικά* 23 (1983), 25-46.
- Μαντζαρίδη, Γ.** *Παλαμικά*, Θεσσαλονίκη 1983.
- Μαντοπούλου, Θ.** «Ο παραθαλάσσιος ναός του Αγίου Δημητρίου στη Θεσσαλονίκη», *Μακεδονικά* 20 (1980), 175 –91.
- Μαρκή, Ε.** «Το σταυρικό μαρτύριο και οι χριστιανικοί τάφοι της οδού Γ' Σεπτεμβρίου στη Θεσσαλονίκη», *ΑΕ* (1981), 53-69.
- «Ένας άγνωστος οκταγωνικός ναός στη Θεσσαλονίκη», *Μακεδονικά* 23 (1983), 117-32.
- «Ο ανώνυμος σταυρικός ναός της οδού αγίου Δημητρίου στη Θεσσαλονίκη», *Η Θεσσαλονίκη* 1 (1985), 159-88.
- *Δύο μισραϊκά ευρήματα από τη Θεσσαλονίκη, Αμητός, τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Μ. Ανδρόνικο, τ. Ι'*, 487-93, Θεσσαλονίκη 1986.

- Μέντζος, Α.** *Το προσκύνημα του αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης στα βυζαντινά χρόνια*, Αθήνα 1994.
— «Πρόταση για την ερμηνεία των Ειδώλων (Incantadas) της Θεσσαλονίκης με αφορμή νεώτερα ευρήματα», *ΑΕΜΘ* 11 (1997), 379-400.
- Μουτσόπουλος, Ν.** *Η θέση της άγνωστης μονής της αγίας Ματρώνας στη Θεσσαλονίκη*, περιλήψεις ανακοινώσεων στο συμπόσιο της ΧΑΕ, 58-9, Αθήνα 1985.
— «Ο Μεβλιχανές έξω από τα ΒΔ τείχη της Θεσσαλονίκης», *ΕΕΠΣΠΘ* 12 (1990), 15-44.
- Μπακαλάκης, Γ.** «Θερμαίος», *ΑΕ* (1953-4), 221-9.
— *Ιερό Διονύσου και φαλλικά δρώμενα στη Θεσσαλονίκη, Αρχαία Μακεδονία III*, Ανακοινώσεις κατά το Γ' διεθνές συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, (21-25 Σεπτεμβρίου 1977), ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1983, αναδημοσίευση στο *Μελέτες για την αρχαία Θεσσαλονίκη «Θεσσαλονίκην Φιλίππου Βασιλίσσαν»*, *Αφιέρωμα στα 2300 χρόνια της Θεσσαλονίκης*, 978-90, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1985.
- Μπακιρτζής, Χ.** *Ρωμαϊκός λουτρών και η Αχειροποίητος της Θεσσαλονίκης*, *Αφιέρωμα στη μνήμη του Στ. Πελεκανίδη*, 310-29, Θεσσαλονίκη 1983.
— «Μαρμάρινη εικόνα της αγίας Θεοδώρας από τη Θεσσαλονίκη», *Ελληνικά* 39 (1988), 158-63.
— *Ο τάφος του αγίου Δημητρίου*, Πρακτικά επιστημονικού συμποσίου, «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Ο Ναός του αγίου Δημητρίου, προσκύνημα Ανατολής και Δύσεως» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 1-3 Οκτωβρίου 1998), 189-97, Θεσσαλονίκη 2001.
- Νικοδήμου Αγιορείτου**, *Συμβουλευτικόν Εγχειρίδιον*, Εν Βόλω 1969.
- Νικολαΐδου-Πατέρα, Μ.** «Ένα τοπικό ιερό του Διός Υψίστου κοντά στην Καβάλα», *Θρακική Επετηρίδα* 7 (1987-90).
- Ξυγγόπουλος, Α.** «Η λατρευτική εικόν του ναού της Αχειροποιήτου Θεσσαλονίκης», *Ελληνικά* 12 (1954), 256-62.
- Οικονόμου, Χ.** «Η Θεσσαλονίκη κατά την εποχή του Αποστόλου Παύλου», *ΓΠ* 681(1981), 221-36.
- π. Ρωμανίδη, Ι.** *Franks, Romans, Feudalism and doctrine. An Interplay between Theology and Society*, 1981.
— *Ρωμηοσύνη-Ρωμανία-Ρούμελη*, Θεσσαλονίκη 1981.
— *Ρωμαίοι ή Ρωμηοί Πατέρες, τ. 1*, Θεσσαλονίκη 1984.
- Παπαγεωργίου, Π.** «Μνημεία της εν Θεσσαλονίκης λατρείας του μεγαλομάρτυρος Αγίου Δημητρίου», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 1 (1997), 72-80, ανατύπωση.
- Παπαγιάννη, Ε.** *Οι Πανηγύρεις των Ναών της Θεσσαλονίκης και τα Έσοδα τους στις αρχές του 15^{ου} αι.*, Πρακτικά Β' διεθνούς συμποσίου, «Βυζαντινή Μακεδονία Δίκαιο, Θεολογία, Φιλολογία» (Θεσσαλονίκη, 26-28 Νοεμβρίου 1999), 143-53, ΕΜΣ, Θεσσαλονίκη 2003.
- Παπαδόπουλος, Α.** *Εγκώμια στον άγιο Δημήτριο κατά την παλαιολόγεια εποχή και ο εορτασμός του αγίου στη Θεσσαλονίκη*, Πρακτικά επιστημονικού συμποσίου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Παλαιολόγεια εποχή» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 29-31 Οκτωβρίου 1987), 131-45, Θεσσαλονίκη 1989.
- Παπαδοπούλου, Στ. Γ.** *Συνάντησις Ορθοδόξου και Σχολαστικής Θεολογίας*, Θεσσαλονίκη 1970.
- Παπαζώτος, Θ.** «Ο μεγάλος ναός της Θεοτόκου στη Θεσσαλονίκη», *Μακεδονικά* 22 (1982), 112-31.
- Παπαστάθης, Χ.** «Ένα υπόμνημα για την Ουνίτικη κίνηση στη Μακεδονία και η ίδρυση ναού στη Θεσσαλονίκη», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 3 (2000), 141-54.
- Παπαχατζής, Ν.** «Η ελληνική θεά Ρέα και η φρυγική Μητέρα των Θεών ή Μεγάλη Μητέρα», *ΑΕ* (1993), 49-82.
- Παπουτσάκης, Σ.** «Ο νεομάρτυρας Κύριλλος ο Θεσσαλονικεύς κατά το αθωνικό χφ 3881», *ΓΠ* 60 (1977), 201-9.
- Πελεκανίδης, Σ.** «Άγαλμα γυναικός της υστερινής αρχαιότητας από τη Θεσσαλονίκη», *ΒΧΗ* 73 (1949), 294-305.
- Πινγιάτογλου, Σ.** *Η λατρεία της θεάς Δήμητρας στην αρχαία Μακεδονία*, ανακοινώσεις κατά το ΣΤ' διεθνές συμπόσιο, «Αρχαία Μακεδονία VI. 2 (1996)» (Θεσσαλονίκη 15-19 Οκτωβρίου 1996), 911-9 ΙΜΧΑ, αρ. 272, Θεσσαλονίκη 1999.

- Πρακτικά Θεολογικού Συνεδρίου εις Τιμήν και Μνήμην των Νεομαρτύρων** (Ιερά Μητρόπολης Θεσσαλονίκης 17-19 Νοεμβρίου 1986), Θεσσαλονίκη 1988.
- Σακελλαρίου, Μ.** «Οι αρχαίες θρησκείες και η προχριστιανική θρησκευτικότητα. Εξελίξεις στην αρχαία ελληνική θρησκεία», *ΙΕΕ*, τομ. ΣΤ', 492-3, Αθήνα 1976.
- Σαμουηλίδου, Α.-Στεφανίδου-Φωτιάδου, Α.** «Η Θεσσαλονίκη κατά την Τουρκοκρατία. Τα μνημεία», *Αρχαιολογία* 7 (1983), 53-65.
- Σιώκης, Ν.** «Ανέκδοτη εικόνα του αγίου Δημητρίου με σκηνές από το βίο του στο Λέχοβο Φλωρίνης», *Ελιμειακά* 47 (2001), 124-59.
- Σουρέφ, Κ.** «Λατρευτικά στοιχεία από το προκασσάνδρειο πόλισμα στην Τούμπα Θεσσαλονίκης», *ΑΑΑ* 23-28 (1990-95), 31-46
- Σοφιανός, Δ.** «Η αρχική ακολουθία και ο αρχικός ανέκδοτος βίος του νεομάρτυρος Μιχαήλ εξ Αγράφων», *ΕΕΒΣ* 44 (1981), 273-96.
- *Ο Ναός του αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης και η μετατροπή του σε τουρκικό τέμενος*, Πρακτικά επιστημονικού συμποσίου, «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Ο Ναός του αγίου Δημητρίου, προσκύνημα Ανατολής και Δύσεως» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 1-3 Οκτωβρίου 1998), 103-19, Θεσσαλονίκη 2001.
- Σταματόπουλος, Δ.** «Θεσσαλονίκη 1858-1877. Η εφαρμογή των γενικών κανονισμών και ο Μητροπολίτης Νεόφυτος», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 1(1997), 87-99.
- Στεφανίδου-Τιβέριου, Θ.** «Αναθηματικό ανάγλυφο από την Ποτείδαια», *Μακεδονικά* 23 (1973), 106-15.
- *Τραπεζοφόρα του Μουσείου Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1985.
- «Το ανακτορικό συγκρότημα του Γαλερίου στη Θεσσαλονίκη. Σχεδιασμός και χρονολόγηση», *Εγνατία* 10 (2006), 163-88.
- Στοιγόγλου, Γ.** «Ο εν Θεσσαλονίκη ναός της Παναγούδας εξ ανεκδότην πηγών 1757-1905», *ΕΕΘΣΑΠΘ* 19 (1974), 349-425.
- Σωτηρίου, Γ.** *Η Βασιλική του αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης*, Αθήνα 1952.
- «Οι τάφοι των μαρτύρων της πίστεως ή τα Μαρτύρια», *ΠΧΑΕ* 4 (1936-8), 44-6.
- Σωτηροπούλου, Χ.** *Θέματα Θεολογίας του ΙΔ' αιώνας*, Αθήναι 1987.
- Τασιά, Α.-Λόλα, Ζ.-Πελέκης, Ο.** «Θεσσαλονίκη, ο υστεροαρχαϊκός ναός», *ΑΕΜΘ* 14 (2000), 227-43.
- Τζαναβάρη, Κ.** *Η λατρεία των αιγυπτίων θεών στη Βέροια*, ανακοινώσεις κατά το Ε' διεθνές συμπόσιο «Αρχαία Μακεδονία V. 3 (1989)» (Θεσσαλονίκη, 10-15 Οκτωβρίου 1989), 1671-82, *ΙΜΧΑ* αρ. 240, Θεσσαλονίκη 1993.
- *Το ιερό της Μητέρας των Θεών και της Αφροδίτης στην Πέλλα*, Θεσσαλονίκη 2000.
- *Μαρμάρινα αγαλμάτια Άρτεμις από την αρχαία Λητή*, 241-61, Μ. Μπενάκη 1^ο παράρτημα, Αθήνα 2001.
- Τζώγας, Χ.** «Εκκλησιαστική ιστορία της Θεσσαλονίκης», *ΘΗΕ* VI, 449-61.
- Τζωρτζακάκη-Τζαρίδου, Σ.** *Συλλογή Θεσσαλονίκης*, Πρακτικά ΙΓ' επιστημονικού συμποσίου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη, Η επαρχιακή μητροπολιτική σύνοδος Θεσσαλονίκης» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 21-23 Οκτωβρίου 1999), 153-66, Θεσσαλονίκη 2000.
- Τιβέριος, Μ.** *Από τα απομεινάρια ενός προελληνιστικού ιερού «περί τον Θερμαίον Κόλπον»*, Πρακτικά συνεδρίου «Πόλις και Χώρα στην αρχαία Μακεδονία και Θράκη», τόμος στη μνήμη Δ. Λαζαρίδη (Καβάλα, 9-11 Μαΐου 1986), 71-80, Θεσσαλονίκη 1990.
- *Λατρεία και ιερά του Δίου Πιερίας*, ανακοινώσεις κατά το Β' διεθνές συμπόσιο, «Αρχαία Μακεδονία II (1973)» (Θεσσαλονίκη, 19-24 Αυγούστου 1973), 331-42, *ΙΜΧΑ* αρ. 155, Θεσσαλονίκη 1977.
- Τουράτσογλου, Γ.** «Του αγιωτάτου πατρίου Θεού Καβείρου, *Η Θεσσαλονίκη* 1 (1985), 71-83.
- Τριαντάφυλλος, Δ.** «Υπαίθρια ιερά στη χώρα των Κικόνων», *Θρακικά Χρονικά* 41 (1986), 57-66.
- Τσάμης, Δ.** «Φιλοθέου Κοκκίνου, λόγος στην αγία Ανυσία», *ΕΕΘΣΠΘ* 25 (1980), 65-86.
- Τσάρας, Γ.** «Ο τέταρτος καθολικός ναός της Θεσσαλονίκης στο χρονικό του Ιωάννη Αναγνώστη», *Βυζαντινά* 5 (1973), 167-84.

- Τσιτουρίδου, Α.** (επιμ. Σακελλαρίου, Μ.) *Παλαιοχριστιανική Τέχνη, Μακεδονία 4.000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού*, 238-49, Αθήνα 1994.
- Φειδά, Βλ.** *Εκκλησιαστική Ιστορία, τ. Β'*, Αθήνα 1977.
- Φίλοι Λαογραφικού και Εθνολογικού Μουσείου Μακεδονίας**, *Θεσσαλονίκη 2.300 χρόνια*, εκδ. Σφακιανάκη, 1985.
- Φουντούλης, Ι.** *Το λειτουργικό έργο Συμεών του Θεσσαλονίκης (συμβολή εις την ιστορίαν και θεωρίαν της Θείας Λειτουργίας)*, Θεσσαλονίκη 1966.
- *Ιδιορρυθμίες της λειτουργικής πράξεως της Θεσσαλονίκης κατά τις αρχές του ΙΕ' αιώνας*, Πρακτικά επιστημονικού συμποσίου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Παλαιολόγειος εποχή» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 29-31 Οκτωβρίου 1987), 151-63, Θεσσαλονίκη 1989.
- *Η Τιμή του Αγίου Δημητρίου*, Πρακτικά ΙΒ' διεθνούς επιστημονικού συμποσίου, «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Παλαιολόγειος Εποχή» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 1-3 Οκτωβρίου 1989), 131-45, Θεσσαλονίκη 1998.
- «Ο όσιος Συμεών Θεσσαλονίκης ο Νεοφανής», *ΓΠ 745 (1992)*, 1215-26.
- «Άγνωστοι άγιοι της Θεσσαλονίκης: Οι άγιοι καλλίνικοι μάρτυρες Παύλος, Βήλων, Θένης, Ήρων και οι συν αυτοίς», *ΓΠ 746 (1993)*, 15-8.
- *Η Θεσσαλονίκη ως λατρευτική έδρα της ιεράς επαρχιακής μητροπολιτικής συνόδου και οι νοαί της, κατά τον Θεσσαλονίκης Συμεών*, Πρακτικά ΙΓ' επιστημονικού συμποσίου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη, Η επαρχιακή μητροπολιτική σύνοδος Θεσσαλονίκης» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 21-23 Οκτωβρίου 1999), 169-78, Θεσσαλονίκη 2000.
- Χαραλαμπίδης, Κ.** «Μηνολογικές παραστάσεις του μαρτυρίου του αγίου Αλεξάνδρου Θεσσαλονίκης», *Η Θεσσαλονίκη 3 (1992)*, 33-4.
- Χατζηαντωνίου-Δεληβογιατζή, Χ.** «Ο Μιναρές της Ροτόντας», *Η Θεσσαλονίκη 3 (1992)*, 59-75.
- Χρήστου, Π.** *Ο Γ. Παλαμάς και η θεολογία εις την Θεσσαλονίκη κατά τον 14^ο αι.*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1959.
- «Ο άγιος Γ. Παλαμάς», *ΓΠ 42 (1960)*, 3-19.
- «Ζηλωταί» *ΘΗΕ 6 (1965)*, 461-4.
- Χρυσοστόμου, Π.** «Η λατρεία του Δία ως Καιρικού θεού στη Θεσσαλία και τη Μακεδονία», *ΑΔ 44-46 (1989-91)*, μέρος Α', Μελέτες, 21-72.
- «Το ταφικό ιερό μυστών Διονύσου στη Μενήδα Βοττιαίας», *ΑΕΜΘ 14 (2000)*, 455-71.

Ζ. Κοινότητες

- Badi, M.** *Pasteles και fritadas, Θεσσαλονίκη 1850-1918, Η «πόλη των Εβραίων» και η αφύπνιση των Βαλκανίων*, 107-13, εκδ. Εκάτη, Αθήνα 1994.
- Bartikian, H. M.** *Η αρμενική παρουσία στη Βυζαντινή Μακεδονία*, Πρακτικά διεθνούς συμποσίου, «Βυζαντινή Μακεδονία 324-1430 μ.Χ.» (ΕΜΣ, Θεσσαλονίκη, 29-31 Οκτωβρίου 1992), **33-43**, Θεσσαλονίκη 1995.
- Bryer, A.–Lowry, H.** (eds). *Continuity and change in late byzantine and early ottoman society*, Birmingham and Washington, D.C., 1986.
- Dumon, J.** «Το μητρώον βαπτίσεων της καθολικής εκκλησίας Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικά 11 (1971)*, 38-45.
- Hassiotis, I.–Kassapian, G.** «The Armenian Colony in Thessaloniki», *Balkan Studies 31/2 (1990)*, 213-37.
- Lowry, H. W.** «Portrait of a City: The Population and Topography of Ottoman Selanik (Thessaloniki) in the Year 1478», *Δίπτυχα Β' (1980-1)*, 254-93.
- Nehama, J.** *Histoire des Israélites de Salonique, tom.1-7*, Παρίσι-Θεσσαλονίκη 1935-1978.

- Nigdelis, P.** "Synagogen und Gemeinde der Juden in Thessaloniki. Fragen aufgrund einer neuen Judischen Gradinschrift der Kaiserzeit", *ZPE 102 (1994)*, 297-306.
- Αλλαμανή-Σουρή, Β.** *Η κοινωνική σύνθεση της πόλης*, κατάλογος περιοδικής έκθεσης, «Ρωμαϊκή Θεσσαλονίκη», Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών του ΑΠΘ, 92-7, (επιμ. Γραμμένος, Δ.), Θεσσαλονίκη 2003.
- Αστικό Ελληνικό Σπίτι στη Θεσσαλονίκη (1880-1912)**, Οδηγός της έκθεσης, Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 1985.
- Βακουφάρης, Π.** «Ο αναθεωρημένος κανονισμός της ελληνικής κοινότητας Θεσσαλονίκης του 1874 και οι διενέξεις των κοινοτικών αρχόντων», *Η Θεσσαλονίκη 3 (1992)*, 169-83.
- Γεδεών Μανουήλ.** «Θεσσαλονικέων παλαιαί κοινοτικά διενέξεις», *Μακεδονικά 2 (1941-1952)*, 1-26.
- Ζιώγου-Καραστεργίου, Σ.** «Ρόλος, λειτουργία και αντιστάσεις της Εφορείας Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων Θεσσαλονίκης: από την κοινοτική αυτοδιοίκηση και αυτοδιαχείριση στην κρατική μέριμνα και το συγκεντρωτισμό (1912-1931)», *Θεσσαλονικέων Πόλις 2 (1997)*, 94-111.
- Ζυγομαλάς, Δ.** «Ιστορική εξέλιξη του μοναστηριακού συγκροτήματος των Αδελφών του Ελέους στη Δυτική Θεσσαλονίκη», *Θεσσαλονικέων Πόλις 4 (2001)*, 225-38.
- Θεσσαλονίκη, 1850-1918** (μτφ. Καλμαντής, Γ.) *Η «πόλη των Εβραίων» και η αφύπνιση των Βαλκανίων*, εκδ. Εκάτη, Αθήνα 1994.
- Καραθανάσης, Α.-Τριανταφυλλίδης, Γ.** *Ιωακείμ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης. Η επίσημος αλληλογραφία (1874-1876)*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2002.
- Κολώνας, Β.** «Αρχιτεκτονικός εκσυγχρονισμός. Η συμβολή της εβραϊκής κοινότητας στην ανανέωση και την εξέλιξη της Θεσσαλονίκης στο τέλος του 19ου αιώνα», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες, 03.03.1996*, 16-7.
- Κοντογιάννη, Π.** «Πλήθος Εβραίων Μέγα... Μια εικόνα από τη ζωή τους στη Θεσσαλονίκη λίγο πριν από την Απελευθέρωση», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες, 03.03.1996*, 11.
- Κουκουβού, Α.** «Η εβραϊκή κοινότητα της Βέροιας στην Αρχαιότητα: Νέες επιτύμβιες επιγραφές», *Τεκμήρια Β (1996)*, 13-30.
- Κοφίδας, Κ.** *Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης μέσα από τις καρτ-ποστάλ (1886-1917)*, Θεσσαλονίκη 1992.
- Λαμπρινός, Χ. Ε.** «Πότε εκτίσθη το Ελληνικό Γενικό Προξενείο Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικά 19 (1979)*, 401-7.
- Μαντοπούλου, Θ.** «Ο παραθαλάσσιος ναός του Αγίου Δημητρίου στη Θεσσαλονίκη», *Μακεδονικά 20 (1980)*, 175-91.
- Μαντοπούλου-Παναγιωτοπούλου, Θ.** *Architecture of Thessaloniki's Synagogues during the Turkish Period. The Jewish Communities of Southeastern Europe from the fifteenth century to the end of World War II*, Ινστιτούτο Βαλκανικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 1997.
- «Ο αρμενικός ναός της Παναγίας στη Θεσσαλονίκη», *Θεσσαλονικέων Πόλις 7 (2002)*, 151-66.
- Μέγας, Γ.** *Ενθύμιον. Από τη ζωή της εβραϊκής κοινότητας. Θεσσαλονίκη 1897-1917*, εκδ. Καπόν, Αθήνα 1995.
- Μεσσίνας, Η. Β.** *Οι συναγωγές της Θεσσαλονίκης και της Βέροιας*, Αθήνα 1997.
- Μόλχο, Μ.** *In Memoriam. Θεσσαλονίκη: Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης. Molho Michael (1950): Usos Y costumbres de los Sefaradies de Salonica*, Instituto Arias Montano, Madrid (χ. χ).
- Μόλχο, Ρ.** *Η εβραϊκή παρουσία στη Θεσσαλονίκη*, 25-26, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1994.
- «Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης. «Μητρόπολη το Ισραήλ» απεκαλείτο για αιώνες η πόλη, καθώς συγκεντρωνε καταδιωκόμενους Εβραίους», *Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες, 03.03.1996*, 12-5.
- *Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης, 1856-1919: Μια ιδιαίτερη Κοινότητα*, εκδ. Θεμέλιο, Θεσσαλονίκη 2001.
- Μουτσόπουλος, Ν.** «Οι εβραϊκές συνοικίες των Βροχθών, Rogos και Ομφαλού», *Μακεδονικά 30 (1995-6)*, 1-41.
- Νάρ, Α.** «Ναοί σε σχήμα του ουρανού, οι ιστορικές συναγωγές της Θεσσαλονίκης», *Χρονικά 70 (1984)*, 46-51
- *Κειμένη απί ακτής θαλάσσης... Μελέτες και άρθρα για την Εβραϊκή Κοινότητα της Θεσσαλονίκης*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1997.

- Νεχαμά, Γ.** *Ιστορία των Ισραηλιτών της Σαλονίκης. Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης*, τ. 1-3, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2000.
- Παπαστάθης, Χ.** Η θεμελίωση του πρώτου καθολικού ναού της Θεσσαλονίκης, *Μακεδονικά 11* (1971), 395-97.
- Σαλέμ, Σ.** «Το παλιό Εβραϊκό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης», *Θεσσαλονικέων Πόλις 6* (2001), 57-78.
- Σταματόπουλος, Δ.** «Θεσσαλονίκη 1858-1877. Η εφαρμογή των γενικών κανονισμών και ο Μητροπολίτης Νεόφυτος», *Θεσσαλονικέων Πόλις 1* (1997), 87-99.
- Χασιώτης, Γ.-Κασαπιάν, Γ.** *Η αρμενική παροικία της Θεσσαλονίκης: Ίδρυση, οργάνωση, ιδεολογία και κοινωνική ενσωμάτωση, Η Θεσσαλονίκη μετά το 1912*, 257-84, ΚΙΘ, Θεσσαλονίκη 1986.
- Χεκίμογλου, Ε.** «Απόπειρα επεμβάσεως της δημογεροντίας Θεσσαλονίκης στα κτηματικά δικαιώματα της μονής Βλατάδων (1879)», *Θεσσαλονικέων Πόλις 3* (1997), 116-23.
- «Τόποι λατρείας των Ρωμαιοκαθολικών στη Θεσσαλονίκη από το 17^ο αι. και έπειτα», *Θεσσαλονικέων Πόλις 4* (2001), 137-42.

Η. Πνευματική ζωή-Εκπαίδευση -Τύπος

- Satrazanis, A.** *La ville de Thessalonique dans la prose locale 1935-1985*, Centre d'Histoire de Thessalonique, Thessalonique 1996.
- Αναστασιάδη-Εideneier, Ν.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Genius Loci: Η Θεσσαλονίκη μέσα από τα λογοτεχνικά κείμενα*, «Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός», 417-506, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Αναστασιάδης, Γ.** *Το «ντοκιμαντέρ» της πόλης. Πολιτική ιστορία και μικροϊστορία της Θεσσαλονίκης με το βλέμμα των συγγραφέων της*, εκδ. University Studio Press/Εκφραση, Θεσσαλονίκη 2000.
- *Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης αφηγείται την ιστορία του (1926-1973)*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2003.
- Paillares, M.** *Η μακεδονική θύελλα τα πύρινα χρόνια 1903-1907*, εκδ. Τροχαλία.
- Αγγελόπουλος, Α.** *Τα ιδεολογικά ρεύματα της Μακεδονίας και της Θράκης*, Πρακτικά επιστημονικού συμποσίου «Χριστιανική Θεσσαλονίκη. Παλαιολόγειος εποχή» (Ιερά Μονή Βλατάδων, 29-31 Οκτωβρίου 1987), 55-63, Θεσσαλονίκη 1989.
- Αγραφιώτου-Ζαχοπούλου, Π.** *Σχολεία της Θεσσαλονίκης*, εκδ. Ιανός, Θεσσαλονίκη 1997.
- Αλαβέρας, Τ.** *Οδοστρωτήρας*, Θεσσαλονίκη 1963.
- Αναγνωστάκης, Μ.** *Θεσσαλονίκη, μέρες του 1969 μ.Χ., Τα ποιήματα*, Θεσσαλονίκη 1971.
- Αναστασιάδης, Γ.** *Η Θεσσαλονίκη των εφημερίδων*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1994.
- (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Οι εφημερίδες στη Θεσσαλονίκη και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 402-14, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- «Σμιλεύοντας την ιστορική φυσιογνωμία του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1926-1973)», *Θεσσαλονικέων Πόλις 7* (2002), 47-120.
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης-Φιλοσοφική Σχολή-Τομέας Παιδαγωγικής/Ιστορικό Αρχείο Νεοελληνικής Εκπαίδευσης** Πρακτικά συμποσίου, «*Τα ελληνικά σχολεία στη Θεσσαλονίκη κατά τον τελευταίο αιώνα της Τουρκοκρατίας*», (Θεσσαλονίκη, Φιλοσοφική Σχολή 8-9 Νοεμβρίου 1991), ΚΙΘ, Θεσσαλονίκη 1993.
- Βαφόπουλος, Γ.** *Θεσσαλονίκη! Θεσσαλονίκη! (μονόλογος σε στιγμές πολύ θλιβερές)*, Τα ρόδα της Μυρτάλης, 1931.
- *Το παραμύθι της Θεσσαλονίκης, Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη. Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη*, 14-36, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1985.

- Βιστωνίτης, Α.** *Αναζήτηση της συνείδησης. Αναφορές στην πεζογραφία της Θεσσαλονίκης, Λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης*, 131-69, εκδ. Νέα Πορεία (ειδική έκδοση), Θεσσαλονίκη, Ιούνης 1988.
- Γκίκας, Γ. Π.** *Κάστρα του θρύλου και της ιστορίας*, εκδ. Αστήρ.
- Δήμου, Δ. Στ.** *Από το ονειρολόγιο*, 54-6, εκδ. Νέα Πορεία, Λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, Ιούνης 1988.
- Ζησιάδης, Λ.** *Συμείων ο πρόσφυγας, Μυθιστορηματική αφήγηση*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1995.
— *Στη Θεσσαλονίκη τότε...*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1993.
- Ζιώγου-Καραστεργίου, Σ.** «Ρόλος, λειτουργία και αντιστάσεις της Εφορείας Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων Θεσσαλονίκης: από την κοινοτική αυτοδιοίκηση και αυτοδιαχείριση στην κρατική μέριμνα και το συγκεντρωτισμό (1912–1931)», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 2 (1997), 94-111.
- Ζυγομαλάς, Δ.** «Ιστορική εξέλιξη του μοναστηριακού συγκροτήματος των Αδελφών του Ελέους στη Δυτική Θεσσαλονίκη», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 4 (2001), 225-38.
- Θασίτη, Π.** «Ποιητικά ρεύματα και ποιητές στη νεώτερη Θεσσαλονίκη, Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη. Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη», *Νέα Εστία* τομ. 118 (1985), τευχ. 1403, 340-5, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1985.
- Θεσσαλονίκη, μια πόλη στη λογοτεχνία** (επιλογή κειμένων Σ. Σερέφας), εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2002.
- Ιωάννου, Γ.** *Στου Κεμάλ το σπίτι, Η μόνη κληρονομιά*, Αθήνα 1974.
— *Η πλατεία του Αγίου Βαρδάρου, Το δικό μας αίμα*, Αθήνα 1978.
— *Η πρωτεύουσα των προσφύγων*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1997.
— *Μες στους προσφυγικούς συνοικισμούς, Για ένα φιλότιμο*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1997.
- Καζαντζής, Τ.** «Η νεώτερη ποίηση στη Θεσσαλονίκη, Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη. Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη», *Νέα Εστία* τομ. 118 (1985), τευχ. 1403, 346-91, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1985.
— «Η πεζογραφία της Θεσσαλονίκης, Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη. Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη», *Νέα Εστία* τομ. 118 (1985), τευχ. 1403, 392-435, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1985.
— «Πνευματική και πολιτιστική ζωή της Θεσσαλονίκης μετά το 1912, Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη. Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη», *Νέα Εστία* τόμ. 118 (1985), τευχ. 1403, 480-92, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1985.
- Καζαντζής, Τ.** *Αγία Σοφία η Δεύτερη, Το τελευταίο καταφύγιο*, Αθήνα 1989.
- Καλτσογιάννη, Ε.–Κοτζάμπαση, Σ.–Παρασκευοπούλου, Ηλ.** *Η Θεσσαλονίκη στη βυζαντινή Λογοτεχνία. Ρητορικά και αγιολογικά κείμενα, Βυζαντινά Κείμενα και Μελέται* 32, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Θεσσαλονίκη 2002.
- Κανδυλάκης, Μ.** *Εφημεριδογραφία της Θεσσαλονίκης. Συμβολή στην Ιστορία του Τύπου, τομ. Α', Τουρκοκρατία*, εκδ. University Studio Press/Εκφραση, Θεσσαλονίκη 2000².
— *Εφημεριδογραφία της Θεσσαλονίκης. Συμβολή στην Ιστορία του Τύπου, τομ. Β', 1912-1923*, εκδ. University Studio Press/Εκφραση, Θεσσαλονίκη 2000.
- Καραβολάνη-Χουρμουζιάδη, Μ.** *Η Λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης. Συζητήσεις με τον Ντίνο Χριστιανόπουλο, τον Τόλη Καζαντζή και τον Πρόδρομο Μάρκογλου*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1993.
- Καρατζάς, Ν.** (επιμ.) *Η Θεσσαλονίκη των Συγγραφέων. 20 διηγήματα για τη Θεσσαλονίκη*, εκδ. Ιανός, Θεσσαλονίκη 1996.
- Καρκαβίτσας, Α.** (επιμ. Γεωργιάδης, Θ.) *Θεσσαλονίκη και άλλα «επίκαιρα» κείμενα*, εκδ. Μαλλιάρης-Παιδεία, Θεσσαλονίκη 1993.
- Κατσαρός, Β.** (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Γράμματα και πνευματική ζωή στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 317-43, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Κονδυλάκης, Μ.** «Ξενόγλωσσες εφημερίδες της Θεσσαλονίκης», *Η Θεσσαλονίκη* 3 (1992), 153-68.
- Κουκουλές, Φ.** *Θεσσαλονίκης Ευσταθίου τα γραμματικά*, Αθήνα 1953.

- Κυριαζόπουλος, Β.** «Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη. Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη», *Νέα Εστία* τομ. 118 (1985), τευχ. 1403, 283-90, Αθήνα 1985.
- Κυριακίδου-Νέστορος Α.** *Η Θεσσαλονίκη της ψυχής μου*, 278-89, εκδ. Νέα Πορεία, Λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης (ειδική έκδοση), Ιούνης 1988.
- Λαμπρινός, Χ.** «Συνοπτική ιστορία του Τύπου της Θεσσαλονίκης, Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη. Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη», *Νέα Εστία* τομ. 118 (1985), τευχ. 1403, 268-82, Αθήνα 1985.
- Λαούρδας, Β.** *Η κλασική φιλολογία εις την Θεσσαλονίκην κατά τον δέκατον τέταρτον αιώνα*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1960.
- Μακρής, Φ.** *Στο Βαρδάρι, Το τραμ 13/14*, Θεσσαλονίκη 1990.
- Μαρκόπουλος, Α.** *Η οργάνωση του σχολείου, παράδοση και εξέλιξη*, Πρακτικά του Α' διεθνούς συμποσίου «Η Καθημερινή Ζωή στο Βυζάντιο. Τομές και συνέχειες στην ελληνιστική και ρωμαϊκή παράδοση», (Αθήνα, 15-17 Σεπτεμβρίου 1988), 325-33, ΚΒΕ-ΕΙΕ, Αθήνα 1989.
- Ματσούκας, Ν.** *Ζηλωτικά πόλεως Θεσσαλονίκης (1342-1349)*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη
- Μητροπούλου, Κ.** «Σαλονίκη και 'ανήκει'», *Ο Παρατηρητής*, αριθ. 17, Θεσσαλονίκη, χειμώνας 1990.
- Μίγγας, Δ.** *Της Σαλονίκης μοναχά...*, εκδ. Μεταίχιμο, Αθήνα 2003.
- Μονιούδης, Π.** *Στους κόλπους των πόλεων. Θεσσαλονίκη, Βερολίνο, Ζυρίχη, Αλεξάνδρεια*, εκδ. Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα 2005.
- Μοσκόφ, Κ.** «Ο έρωτας σκέπει την πόλη», *Νέα Εστία*, αριθ. 1403, Αθήνα 1985.
— *Για τον έρωτα και την επανάσταση*, Αθήνα 1990.
— *Στα όρια του Έρωτα και της Ιστορίας*, εκδ. Ιανός, Θεσσαλονίκη 1997.
- Μπακόλας, Ν.** «Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη. Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη», *Νέα Εστία* τομ. 118 (1985), τευχ. 1403, 444-51, Αθήνα 1985.
- Μωραιτόπουλος, Γ.** *Τοπογραφία Θεσσαλονίκης προς διδασκαλίαν του μαθήματος της πατριδογραφίας εν τοις δημοτικοίς σχολείοις*, Εν Αθήναις 1883.
- Ξεινός, Γ.** *Ανατριχιάσματα στο περίγραμμα της πεζογραφίας της Θεσσαλονίκης (το γιατί, το τι, το πώς)*, Λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης, 215-37, εκδ. Νέα Πορεία, (ειδική έκδοση), Θεσσαλονίκη, Ιούνης 1988.
- Ξηροτύρης, Ι.** «Το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Σχολείο του εκπαιδευτικού δημοτικισμού, Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη. Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη», *Νέα Εστία* τομ. 118 (1985), τευχ. 1403, 236-43, Αθήνα 1985.
- Ο τύπος της Θεσσαλονίκης, Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες, 26.02.1995**
- Παπαστάθης, Χ.** «Τα πρώτα ελληνικά τυπογραφεία της Θεσσαλονίκης», *Μακεδονικά* 8 (1968), 239-56.
— «Η καλλιέργεια των γραμμάτων στη Θεσσαλονίκη κατά την Τουρκοκρατία. Σχεδιάγραμμα, Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη. Εικοσιτρείς αιώνες Θεσσαλονίκη», *Νέα Εστία*, τομ. 118 (1985), τευχ. 1403, 221-35, Αθήνα 1985.
— (επιμ. Χασιώτης, Ι.) *Η πνευματική ζωή στην τουρκοκρατούμενη Θεσσαλονίκη, Τοις αγαθοίς βασιλεύουσα. Θεσσαλονίκη, Ιστορία και Πολιτισμός*, 344-61, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1997.
- Παπαστάθης, Χ.-Χεκίμογλου, Ε.** «Η χαμένη ευκαιρία για οικονομική αυτάρκεια του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 7 (2002), 33-46.
- Πεντζίκης, Ν.** *Μητέρα Θεσσαλονίκη, κείμενα σε πεζό*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1970.
— *Μαρτυρίες ενός δρόμου (Υδάτων υπερεκχείληση)*, Θεσσαλονίκη 1990.
- Περαχιά, Λ.** (επιμ. Σφυρίδης, Π.) *Η παλαιά Θεσσαλονίκη με τους Εβραίους της, ανέκδοτα κείμενα πεζογράφων της Θεσσαλονίκης, Παραφυσάδα τ. 5*, εκδ. Ιανός, Θεσσαλονίκη 1989.
- Σαμπανόπουλος, Β.** (επιμ.) *Η νεότερη ιστορία της Θεσσαλονίκης και ο Τύπος*, ΚΙΘ-Πολιτιστικό Κέντρο Εθνικής Τράπεζας, Θεσσαλονίκη 1993.
- Σατραζάνης, Α.** Λόγιοι της Θεσσαλονίκης, *Η Θεσσαλονίκη* 5 (1999), 147-76.
— *Θεσσαλονικείς Λόγιοι. Από την Αναγέννηση ως τον Διαφωτισμό. Το εκπαιδευτικό τους έργο*, εκδ. University Studio Press/Εκφραση, Θεσσαλονίκη 2004.

- Σερεμέτης, Δ.** «Ο Στέφανος Κων. Τάττης (1825-1910) στη δομή της κοινωνίας της τουρκοκρατούμενης Θεσσαλονίκης (19^{ος} αι.)», *Μακεδονικά* 25 (1985-6), 266-95.
- Σερέφας, Σ.** *Η Θεσσαλονίκη εξ αποστάσεως. Βλέμματα από τα χρόνια του μεγάλου πολέμου 1914-1919*, εκδ. Εντευκτήριο, Θεσσαλονίκη 1991.
- Σερέφας, Σ.** (επιλογή κειμένων)—**Γεωργίου, Α.—Νόλλας, Κ.** (φωτ.) *Θεσσαλονίκη. Μια πόλη στη λογοτεχνία*, εκδ. Μεταίχιμο, Αθήνα 2002.
- Σίνου, Κ.** *Στην πόλη του Αι-Δημήτρη*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1982.
- Σκούρτης, Ι.** «Γαλλική μορφωτική παρουσία και προπαγάνδα στη Θεσσαλονίκη», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 2 (1997), 82-93.
- Στεργιόπουλος, Κ.** *Μονή Βλατάδων, Ο ήλιος του μεσουυχτίου*, Αθήνα 1991.
- Στεργίου, Α.** *Βασίλισσα Θεσσαλονίκη, η διάσημη άγνωστη, Ημερολόγιο 1997*, εκδ. Ιανός, Θεσσαλονίκη 1997.
- Στοιγιόγλου, Γ.** *Τα ελληνικά σχολεία στη Θεσσαλονίκη κατά την Τουρκοκρατία*, Θεσσαλονίκη 1987.
- Σφυρίδης, Π.** (επιμ.) *Ένδον πόλη, ανθολογία διηγημάτων μεταπολεμικών πεζογράφων της Θεσσαλονίκης*, εκδ. Δήμου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1989.
- (επιμ.) *Ανέκδοτα κείμενα πεζογράφων της Θεσσαλονίκης, Παραφυάδα 5 (1989)*, εκδ. Ιανός, Θεσσαλονίκη 1989.
- Τζανής, Γ.** *Αρχαία και βυζαντινά Επιγράμματα Θεσσαλονικέων και άλλων Μακεδόνων ποιητών*, Θεσσαλονίκη 1991.
- «Ο Κύκλος των Πρώτων Ποιητών της Θεσσαλονίκης και η Πνευματική Ακτινοβολία της Μακεδονικής Μητρόπολης κατά τον 1^ο π.Χ και τον 1^ο μ.Χ. αι.», *Η Θεσσαλονίκη* 4 (1994), 47-76.
- Τζιούτζια, Ε.** *Το τενεκεδένιο σχολείο της Θεσσαλονίκης. Το σχολείο των προσφύγων*, Θεσσαλονίκη 2002.
- Τομανάς, Κ.** *Οι κινηματογράφοι της παλιάς Θεσσαλονίκης*, εκδ. Νησίδες, Θεσσαλονίκη (χ. χ.)
- *Το θέατρο στην παλιά Θεσσαλονίκη*, εκδ. Νησίδες, Θεσσαλονίκη 1994.
- *Τα σχολεία της Θεσσαλονίκης μέχρι το 1944*, Σκόπελος 1997.
- Χεκίμογλου, Ε.** *Κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της «Σχολής Θεσσαλονίκης»: μια μη φιλολογική εκδοχή, Λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης*, 238-70, εκδ. Νέα Πορεία (ειδική έκδοση), Θεσσαλονίκη, Ιούνης 1988.
- «Νεώτερες και λανθάνουσες ειδήσεις για τα εκπαιδευτήρια και τους οικονομικούς πόρους της Ελληνορθόδοξης Κοινότητας Θεσσαλονίκης, 1850-1912», *Η Θεσσαλονίκη* 4 (1994), 119-50.
- Χουζούρη, Ε.** *Η Θεσσαλονίκη του Γιώργου Ιωάννου. Περιπλάνηση στο χώρο και το χρόνο*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1995.
- Χριστιανόπουλος, Ντ.** *Πίσω απ'την Αγια-Σοφιά*, εκδ. Ιανός, Θεσσαλονίκη 1997.